AANGETEKEND

AAN De Afdeling bestuursrechtspraak
van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Tevens per fax: 070 - 365 13 80
(zonder bijlagen)

VAN E.P. Euverman
Advocaat
TELEFOON +31 88 253 5929
FAX +31 88 253 5934
E-MAIL eeuverman@akd.nl

BEZOEKADRES Vlaszak 67
4811 GX BREDA
POSTADRES Postbus 4714
4803 ES BREDA
Nederland
INTERNET www.akd.nl

DATUM 9 augustus 2022
ONDERWERP Hoger beroep tegen de uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant inzake 'Zonnepark Rooijseweg'
UW KENMERK /
ONS KENMERK 1008705.22997 / eeu

GELIEVE HET GRIFFIERECHT TEN LASTE TE BRENGEN VAN DE REKENING-COURANT VAN AKD N.V.

- INSTELLEN HOGER BEROEP -

Hoogedelgestreng college,

1. Hierbij stel ik namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Laarbeek (hierna: **"het college"**) en de gemeenteraad van de gemeente Laarbeek (hierna: **"de raad"**), die in deze procedure woonplaats kiezen ten kantore van AKD N.V. aan de Vlaszak 67 (postbus 4714, 4803 ES) te Breda, hoger beroep in tegen de uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant (hierna: **"de Rechtbank"**) van 30 juni 2022, ECLI:NL:RBOBR:2022:2680, SHE 21/12105 (hierna: **"de aangevallen uitspraak"** – **bijlage 1**).

2. De aangevallen uitspraak gaat over het besluit van het college van 27 september 2021, waarbij het college een omgevingsvergunning heeft verleend voor de realisering van een zonneparkproject ten noorden van de Rooijseweg (hierna: **"het zonneparkproject Rooijseweg"**) in het buitengebied van Mariahout voor een periode van 25 jaar (hierna: **"het bestreden besluit"** – **bijlage 2**). Het gaat om de ontwikkeling van een zonneveld met natuur. Het project heeft een oppervlakte van in totaal circa 9,6 hectare. Het zonneveld bestaat uit 7,6 hectare aan zonnepanelen (met bijbehorende infrastructuur).

3. Tegen het bestreden besluit hebben de heer I. van Wijk en mevrouw W. van Berkel (hierna tezamen: **"Van Wijk en Van Berkel"**) gezamenlijk beroep ingesteld. Hemelsbreed wonen zij 250 meter van het projectgebied. Met de aangevallen uitspraak heeft de Rechtbank het beroep van Van Wijk en Van Berkel gegrond verklaard en het bestreden besluit vernietigd. Met dit oordeel kunnen het college en de raad zich niet verenigen.[1]

[1] De raad heeft als derde-partij deelgenomen aan de beroepsprocedure bij de Rechtbank.

AKD N.V. is statutair gevestigd in Rotterdam. Derdenrekening: NL28INGB0678001677. Voor algemene voorwaarden en beperking van de aansprakelijkheid zie achterzijde.

4. In hoger beroep handhaven het college en de raad het standpunt dat het college in redelijkheid heeft mogen besluiten om de omgevingsvergunning voor het zonneparkproject 'Rooijseweg' te verlenen. Uit de motivering van het bestreden besluit volgt volgens het college en de raad genoegzaam waarom dit project in ruimtelijke zin aanvaardbaar is.

5. In het navolgende zal ik de overwegingen van de Rechtbank waarop zijn oordeel is gebaseerd weergeven, gevolgd door de gronden van het hoger beroep.

I. WEERGAVE VAN DE BESTREDEN UITSPRAAK VAN DE RECHTBANK

6. Naar aanleiding van de beroepsgronden van Van Wijk en Van Berkel oordeelt de Rechtbank in de aangevallen uitspraak dat het bestreden besluit niet in stand kan blijven. Daartoe overweegt de Rechtbank dat niet alle beroepsgronden slagen die zijn aangevoerd. De Rechtbank baseert zijn oordeel dat het bestreden besluit niet in stand kan blijven op de gronden die hij bespreekt in rechtsoverwegingen 3, 4, 6 en 8. Kort samengevat gaat het om de volgende vier overwegingen van de Rechtbank.

Rechtsoverweging 3: Dat het zonneparkproject geen afbreuk doet aan de verwezenlijking van een ecologische verbindingszone zou onvoldoende zijn gemotiveerd.

7. De rechtbank stelt in rechtsoverweging 3.4 vast dat de gronden van het projectgebied gedeeltelijk zijn aangewezen met de gebiedsaanduiding 'Ecologische verbindingszone' op grond van het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' (hierna: **"het bestemmingsplan"**). Gelet op de planregels behorend bij deze aanduiding had het college volgens de Rechtbank bij het nemen van het bestreden besluit moeten nagaan of door de aanleg van het zonneveld onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de mogelijkheid om ter plaatse een ecologische verbindingszone te realiseren. Dat zou het college niet hebben gedaan. De Rechtbank overweegt dat het college niet heeft onderbouwd of door aanleg van het zonneveld onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de ecologische verbindingszone.

Rechtsoverweging 4: De geschiktheid van de projectlocatie zou onvoldoende zijn onderbouwd.

8. In rechtsoverwegingen 4.7 en 4.8 overweegt de Rechtbank dat het college de geschiktheid van de locatie van het zonneparkproject niet goed heeft onderbouwd. In dit kader verwijst de Rechtbank naar twee eisen waaraan het bestreden besluit volgens de Rechtbank moet voldoen.

- Ten eerste moet het bestreden besluit voldoen aan artikel 3.41, eerste lid onder b, van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, waarin is bepaald dat binnen 'Landelijk Gebied' nieuwvestiging van zelfstandige opstellingen van zonnepanelen mogelijk is als die nieuwvestiging past in het onderzoek naar geschikte locaties voor zelfstandige opstellingen van zonnepanelen, gelet op zorgvuldig ruimtegebruik en omgevingskwaliteit.

- Ten tweede moet het college in de belangenafweging onderbouwen dat de keuze voor het projectgebied niet onevenredig uitpakt voor omwonenden.

9. Bij het bestreden besluit zou niet inzichtelijk zijn gemaakt waarom het college in dit geval een aanvraag voor situering op landbouwgronden zonder combinatie met een andere opgave en functie toestaat.

Rechtsoverweging 6: Niet zou inzichtelijk zijn gemaakt dat sprake zal zijn van een fysieke landschappelijke verbetering.

10. De Rechtbank vraagt zich in rechtsoverweging 6.6 af of de landschappelijke inpassing van het zonneparkproject in overeenstemming is met artikel 3.9, eerste lid, van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant, waarin is bepaald dat sprake moet zijn van een fysieke landschappelijke verbetering. Volgens de Rechtbank leidt de landschappelijke inpassing in ieder geval niet per se tot een blijvende verbetering, omdat deze inpassing na de vergunde termijn niet in stand gelaten behoeft te worden. Het bestreden besluit zou op dit onderdeel niet inzichtelijk zijn.

Rechtsoverweging 8: Het stellen van financiële zekerheid zou onvoldoende zijn geborgd.

11. In rechtsoverweging 8.4 komt de Rechtbank tot het oordeel dat de financiële garantstelling voor het ontmantelen van het zonneparkproject niet goed is geborgd in de omgevingsvergunning. De voorschriften die zijn verbonden aan de omgevingsvergunningen zouden onvoldoende borgen dat de vergunninghouder op tijd voldoende financiële zekerheid moet stellen voor de ontmantelingen van het zonneparkproject ten behoeve van de gemeente Laarbeek.

II. GRONDEN VAN HOGER BEROEP

a. De Rechtbank heeft miskend dat de toepassing van het relativiteitsvereiste in de weg staat aan een inhoudelijke beoordeling van de beroepsgronden over de ecologische verbindingszone.

12. Volgens het college en de raad heeft de Rechtbank ten onrechte geen aandacht besteed aan de toepassing van het relativiteitsvereiste, als bedoeld in artikel 8:69a van de Algemene wet bestuursrecht ('Awb'). Dit terwijl de Rechtbank gehouden was bij iedere beroepsgrond ambtshalve te beoordelen of aan het relativiteitsvereiste is voldaan.[2]

13. Procespartijen kunnen in het bestuursrecht slechts opkomen tegen normschendingen die hun eigen belang raken. Dat is de kern van het relativiteitsvereiste uit artikel 8:69a van de Awb. De wetgever heeft met artikel 8:69a Awb de eis willen stellen dat er een verband moet bestaan tussen een (beroeps)grond en de daadwerkelijke (of: achterliggende) reden om een besluit in

[2] *Kamerstukken I* 2009/2010, 32127, C, p. 30-31

rechte aan te vechten.[3] Bij de beantwoording van de vraag of het relativiteitsvereiste in de weg staat aan een inhoudelijke beoordeling van een (beroeps)grond, moet onderscheid worden gemaakt tussen de belangen die de betrokken norm beoogt te beschermen enerzijds en de belangen van de rechtzoekende die deze norm inroept anderzijds.[4]

14. Van Wijk en Van Berkel wonen op het perceel aan de Spierkesweg 14a in Sint-Oedenrode ten noordwesten van het projectgebied van het zonneparkproject 'Rooijseweg'. Zij zijn in beroep opgekomen voor de bescherming van de leefbaarheid van hun woon- en leefklimaat. Meer specifiek ging het voor Van Wijk en Van Berkel om het belang gevrijwaard te blijven van de realisering van het zonneparkproject 'Rooijseweg'.

15. In beroep hebben Van Wijk en Van Berkel naar voren gebracht dat het zonneparkproject niet in overeenstemming zou zijn met de bepalingen uit het bestemmingsplan over het behoud, het beheer en de verwezenlijking van een ecologische verbindingszone. Het college en de raad merken op dat de betrokken normen uit het bestemmingsplan strekken ter bescherming van het algemeen belang van instandhouding van natuur en landschap.[5] De normen hebben – zo blijkt uit de plantoelichting – als doel om binnen de aanduiding 'Ecologische verbindingszone' natuur te ontwikkelen als koppeling tussen "gemeente overstijgende natuurgebieden".[6]

16. In beginsel strekken de betreffende normen uit het bestemmingsplan over de ecologische verbindingszone niet tot bescherming van individuele belangen van burgers.[7] Evenwel kunnen de belangen van omwonenden bij het behoud van een goede kwaliteit van hun directe woon- en leefomgeving zo verweven zijn met het algemeen belang dat de planregeling beoogt te beschermen, dat niet kan worden geoordeeld dat de betrokken normen uit het bestemmingsplan kennelijk niet strekken tot bescherming van hun belangen.[8]

17. Naar het oordeel van uw Afdeling is een afstand van 350 meter tussen een woning en een natuurgebied (met tussenliggende bebouwing) onvoldoende om te spreken van een natuurgebied dat deel uitmaakt van de directe leefomgeving van een natuurlijk persoon.[9] De afstand tussen het woonperceel van Van Wijk en Van Berkel en de betrokken gronden die in het bestemmingsplan zijn aangeduid als 'Ecologische verbindingszone' bedraagt ten minste 400 meter:

[3] *Kamerstukken II* 2009/2010, 32 450, nr. 3, p. 18-20; *Kamerstukken I* 2012/2013, 32 450, nr. G, p. 4.

[4] ABRvS 5 juli 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1813, r.o 5.4.

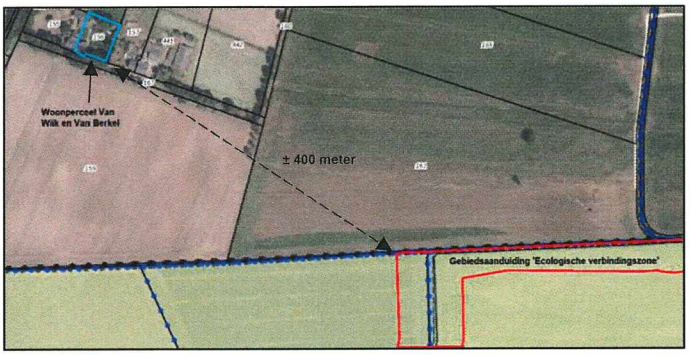
[5] ABRvS 3 april 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ7549, r.o. 4.4.

[6] Toelichting bij het bestemmingsplan 'Buitengebied', p. 19.

[7] ABRvS 11 november 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2706, r.o 10.51 en 10.63.

[8] ABRvS 4 april 2018, ECLI:NL:RVS:2018:1146, r.o. 8.4.

[9] ABRvS 24 juni 2020, ECLI:NL:RVS:2020:1481, r.o. 6.1.

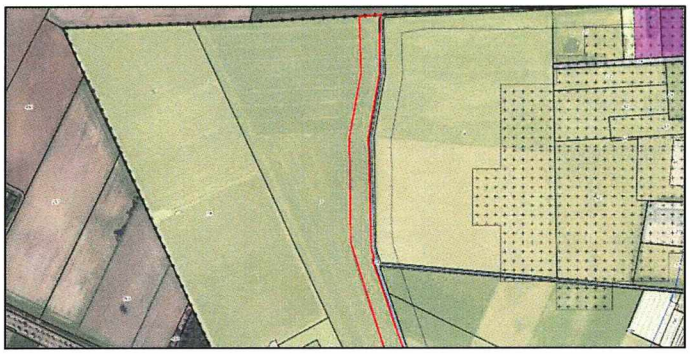
18. Een afstand van ongeveer 400 meter tussen een woning en een natuurgebied (met tussenliggende bebouwing) is onvoldoende om te spreken van een natuurgebied dat deel uitmaakt van de directe leefomgeving van een natuurlijk persoon.[10] Hier komt bij dat Van Wijk en Van Berkel vanuit hun woning geen zicht op de gronden die zijn aangeduid als 'Ecologische verbindingszone'. Dit komt door de aanwezigheid van erfbeplanting aan de zuid- en oostzijde van hun woonperceel. Mocht toch sprake zijn van enkele zichtlijnen op de betrokken gronden, dan worden deze doorbroken door de aanwezigheid van gewassen op het gewasperceel tussen het projectgebied en de woning van Van Wijk en Van Berkel (kadastraal bekend gemeente Sint-Oedenrode, sectie K, perceelnummer 159). Gelet hierop maken de gronden die zijn aangeduid als 'Ecologische verbindingszone' geen deel uit van de directe woon- en leefomgeving van Van Wijk en Van Berkel.

19. Het voorgaande brengt met zich dat geen verwevenheid bestaat tussen de individuele belangen van Van Wijk en Van Berkel bij het behoud van een goede kwaliteit van hun leefomgeving en met het algemeen belang dat de planregeling beoogt te beschermen. De Rechtbank heeft miskend dat de beroepsgronden die door Van Wijk en Van Berkel zijn aangevoerd over de ecologische verbindingszone niet hebben kunnen leiden tot vernietiging van het bestreden besluit. Deze gronden hebben betrekking op normen die niet (mede) strekken tot de bescherming van de belangen waarvoor Van Wijk en Van Berkel in beroep zijn opgekomen.

b. In het bestreden besluit is deugdelijk gemotiveerd dat de afwijking van de planregels over de verwezenlijking van een ecologische verbindingszone ruimtelijk aanvaardbaar is.

20. Voor zover uw Afdeling toch meent dat het hier gaat om een norm die strekt tot bescherming van het belang van Van Wijk en Van Berkel is het volgende volgens het college en de raad van belang. Het college en de raad delen de constatering van de Rechtbank dat de gronden van het projectgebied in het bestemmingsplan gedeeltelijk binnen de gebiedsaanduiding 'Ecologische verbindingszone' vallen (binnen de rode contour hieronder):

[10] ABRvS 3 augustus 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2263, r.o. 8.3.

21. Op deze gronden is artikel 37.3 van de planregels van toepassing. In beroep hebben Van Wijk en Van Berkel zich op het standpunt gesteld dat het bestreden besluit niet in overeenstemming is met artikel 37.3.2 van de planregels en de criteria die zijn opgenomen in artikel 37.3.3 van de planregels van het bestemmingsplan. Naar aanleiding daarvan komt de Rechtbank in de aangevallen uitspraak tot het oordeel dat het college niet heeft onderbouwd of door aanleg van het zonneveld onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de ecologische verbindingszone binnen de aangewezen aanduiding. Het college en de raad zijn het niet met dit oordeel eens.

22. Het college en de raad merken op dat met de omgevingsvergunning toestemming is verleend om ('buitenplans') *af te wijken* van artikel 37.3 van de planregels.[11] Dit heeft ermee te maken dat de aanleg van het aangevraagde zonneveld binnen de aangewezen aanduiding 'Ecologische verbindingszone' een onevenredige afbreuk doet aan de verwezenlijking van een ecologische verbindingszone. Om die reden past het zonneveld niet binnen artikel 37.3 van de planregels.

23. Volgens artikel 37.3 van de planregels is het immers niet toegestaan om een zonneparkproject te bouwen (in de zin van artikel 2.1, eerste lid onder a, van de Wabo) en oppervlaktevlakteverhardingen aan te brengen van meer dan 100 m^2 (als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder b, van de Wabo in combinatie met artikel 37.3.3.1 van de planregels) binnen de aangewezen aanduiding 'Ecologische verbindingszone', indien daarmee een onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de verwezenlijking, het behoud en het beheer van de ecologische verbindingszone.

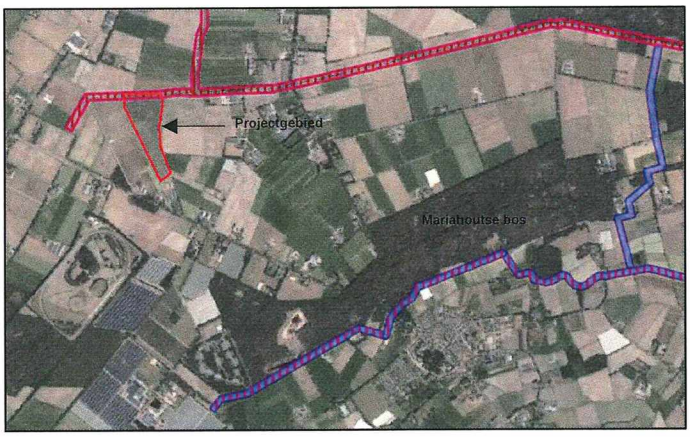
24. Bij de totstandkoming van het bestreden besluit heeft het college aan de raad gevraagd of hij kan instemmen met benodigde afwijking van artikel 37.3 van de planregels ten behoeve van het zonneparkproject 'Rooijseweg'. Met het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen heeft de raad verklaard dat hij kan instemmen met de afwijking. Volgens de raad is de afwijking van artikel 37.3 van de planregels hier in overeenstemming met de eis van een goede ruimtelijke ordening, omdat de provincie de locatie van de beoogde ecologische verbindingszone heeft gewijzigd, waardoor het niet langer de bedoeling van de provincie is om een ecologische

[11] Zie ook: Bestreden besluit (bijlage 2), p. 18.

verbindingszone te verwezenlijken binnen de aangewezen aanduiding. Door wijzigingen in het provinciale natuurbeheerplan 2021 – die vervolgens zijn vertaald in de plankaart behorend bij de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant – is de locatie van de ecologische verbindingszone verplaatst:[12]

- In eerste instantie is de locatie voor de verwezenlijking van de ecologische verbindingszone verplaatst naar de noordkant van het projectgebied. Daarmee is bij de inrichting van het zonneparkproject ook rekening gehouden. Volgens de landschappelijke inpassing van het zonneparkproject zal het noordelijk deel van het projectgebied worden vrijgehouden van zonnepanelen en bebouwing. Dit gebied wordt ingericht als ecologische buffer tussen de bestaande watergang direct ten noorden van het projectgebied en het zonneveld. De buffer zal bestaan uit bloem- en kruidenrijk grasland met inheemse bomen en een struweel passen bij de reeds aanwezige flora en fauna en het bestaande karakter van het landschap. Dat is ook afgestemd met het Waterschap Aa en Maas.

- Sinds de plankaartaanpassing van de Interim omgevingsverordening van 8 december 2020 is het projectgebied niet langer een locatie waar de verwezenlijking van een ecologische verbindingszone door de provincie Noord-Brabant noodzakelijk wordt geacht. De EVZ komt anders te liggen. De locatie van de te verwezenlijken ecologische verbindingszone is met de kaartaanpassing verplaatst naar het “Mortelven” aan zuidkant van het Mariahoutse bos:

25. In dit kader merken het college en de raad op dat het primair aan de provincie is om gebieden aan te wijzen als zoekgebieden voor ecologische verbindingszones. Dit komt omdat een ecologische verbindingszone deel uitmaakt van de provinciale opgave voor het Natuurnetwerk Nederland. In de Interim omgevingsverordening stelt de provincie instructieregels om te

[12] *Provinciaal blad* 2020, nr. 7029.

voorkomen dat de realisatie van een ecologische verbindingszone in de zoekgebieden bemoeilijkt wordt. De bestuursorganen van de gemeente moeten deze instructieregels in acht nemen bij ruimtelijke besluiten.

26. Inmiddels maakt het projectgebied geen deel meer uit van een zoekgebied voor een ecologische verbindingszone. De realisering van het zonneparkproject 'Rooijseweg' zal hierom geen onevenredige afbreuk doen aan de verwezenlijking van een te realiseren ecologische verbindingszone. Ten tijde van de vaststelling van het bestemmingsplan (in 2010) is de raad ervan uitgegaan dat de gronden met de gebiedsaanduiding 'Ecologische verbindingszone' gebruikt zouden gaan worden voor de verwezenlijking van een ecologische verbindingszone. Dat zal echter niet het geval zijn. Mocht de noordzijde van het projectgebied toch weer bij de provincie in beeld komen voor de verwezenlijking van een ecologische verbindingszone, dan staat het zonneparkproject daaraan niet in de weg.

27. Gelet op het vorenstaande heeft de raad in redelijkheid mogen oordelen dat de afwijking van artikel 37.3 van de planregels ten behoeve van het zonneparkproject past binnen de eis van een goede ruimtelijke ordening.

c. Het bestreden besluit bevat een gedegen ruimtelijke onderbouwing dat het projectgebied geschikt is als locatie voor de realisatie van een zonneparkproject.

28. Bij het bestreden besluit is gedegen gemotiveerd dat de projectlocatie geschikt is voor de realisatie van een grondgebonden zonneparkproject. Allereerst is bij het bestreden besluit voldoende inzichtelijk gemaakt dat de locatie past in het gemeentelijk onderzoek naar geschikte locaties voor zelfstandige opstellingen van zonnepanelen, gelet op zorgvuldig ruimtegebruik en omgevingskwaliteit (en dus voldaan aan de eis uit artikel 3.41, eerste lid onder b, van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant). Hiernaast heeft het college deugdelijk toegelicht dat het zonneparkproject niet leidt tot een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat voor omwonenden.

29. De resultaten van het gemeentelijk onderzoek naar geschikte locaties voor zelfstandige opstellingen van zonnepanelen zijn weergegeven in het beleidsstuk 'Visie op grootschalige opwek van duurzame energie in Laarbeek 2019' (hierna: **"de Visie" – bijlage 3**), dat door de raad is vastgesteld op 3 oktober 2019. In de Visie is als uitgangspunt geformuleerd om grootschalige grondgebonden zonneparkprojecten zoveel mogelijk toe te staan in de nabijheid van bestaande bebouwing en op locaties waar de opwekking van duurzame elektriciteit gecombineerd kan worden met andere functies.[13]

30. Hiernaast geldt als beleidsuitgangspunt – zoals verwoord in de RES 1.0[14] – dat de zonneladder van toepassing is bij het bepalen van de geschiktheid van locaties voor PV-panelen. De

[13] Visie (bijlage 3), p. 23.

[14] Regionale Energiestrategie 1.0 Meteropoolregio Eindhoven (online gepubliceerd: https://energieregiomre.mett.nl/res/).

zonneladder kent een voorkeursvolgorde voor het toestaan van zonnepanelen. Volgens deze volgorde is weliswaar "zon op landbouwgrond" de minst gewenste keuze, maar is het een (gekozen) optie om zonnepanelen toe te staan op landbouwgrond als gemotiveerd wordt waarom de zonnepanelen niet elders kunnen worden toegestaan. Het gaat daarbij om een motiveringseis, niet om een voorgeschreven uitkomst.[15]

31. In de gemeente Laarbeek zijn binnen de kernen of aangrenzend aan bestaand stedelijk gebied geen gronden beschikbaar met een zodanige omvang, dat het mogelijk is om aldaar een (financieel uitvoerbaar) grootschalig grondgebonden zonneparkproject te realiseren. Gebleken is dat een groot deel van het grondgebied van Laarbeek in de nabijheid van bestaande bebouwing reeds in gebruik is door bebouwing of gereserveerd is voor andere functies. Deze functies zijn niet te combineren met een zonneveld en bijbehorende technische installaties. Verder zijn ook geen geschikte hergebruiklocaties – zoals voormalige vuilstortplaatsen – aanwezig voor de realisering van grootschalige grondgebonden zonneparkprojecten. De RES constateert dat met alle "no-regret maatregelen in de regio" en invulling van de hogere treden van de zonneladder, een restopgave van 0,57 TWh overblijft die ingevuld moet worden met wind en zon op landbouwgrond.[16]

32. In de Visie heeft de raad aangegeven dat hij voorlopig vijf grondgebonden zonneparkprojecten in het buitengebied wenst toe te staan.[17] Daarbij heeft de raad zijn voorkeur uitgesproken dat sprake moet zijn van een afwisseling van kleinschalige (≤ 6 hectare) en grootschalige (tussen de 6 en 12 hectare) grondgebonden zonneparkprojecten. Bij zijn onderzoek naar de geschiktheid van locaties van zonneparkprojecten in het buitengebied is de raad aangesloten bij de uitgangspunten die zijn weergegeven in de structuurvisie 'Omgevingsvisie Buitengebied Laarbeek'.[18] Niet alle landschapstypen zijn volgens de raad geschikt voor de realisering van een zonneparkproject. In landschappen met meer geslotenheid en reliëf kan het mogelijk zijn om de zonnepanelen aan het zicht te onttrekken, maar in een open landschap zou bijvoorbeeld de aanleg van een houtwal of –singel uit de toon vallen. Ook in gebieden die belangrijk zijn voor toerisme vanwege natuurbeleving of de authentieke uitstraling van een landschap, zijn zonneparkprojecten volgens de raad niet passend.[19]

33. In de Visie heeft de raad aangegeven dat volgens hem alleen de landschapstypen 'Pionierslandschap' en 'Aa-landschap' – voor zover gelegen buiten een bebouwingsconcentratie – geschikt zijn voor grootschalige grondgebonden zonneparkprojecten. Het gaat om de gronden in het noorden van de gemeente. De conclusie dat deze gronden geschikt zijn voor grootschalige zonneparkprojecten is in overeenstemming met de uitkomsten van de PlanMER

[15] Zie ook: Rechtbank Limburg 11 juli 2022, ECLI:NL:RBLIM:2022:5209, r.o. 9.5.

[16] Regionale Energiestrategie 1.0 Meteropoolregio Eindhoven, p. 41-42.

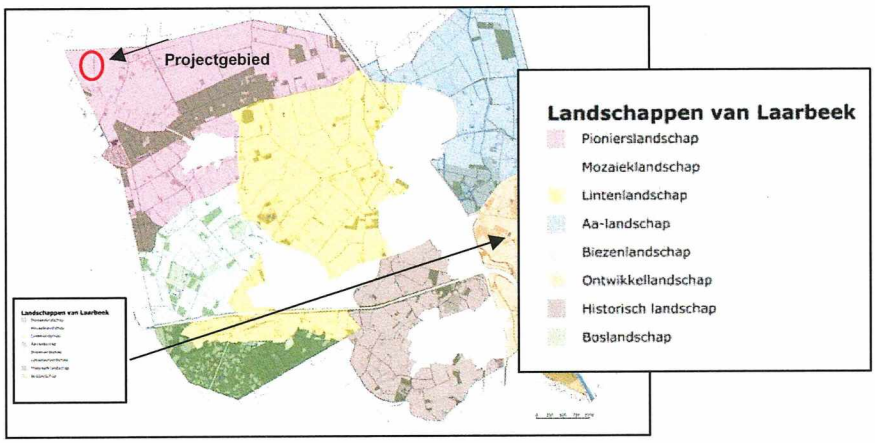
[17] Visie (bijlage 3), p. 6.

[18] Visie (bijlage 3), p. 9.

[19] Visie (bijlage 3), p. 23.

die is opgesteld in verband met de Regionale Energiestrategie 1.0 van de Meteropoolregio Eindhoven. Uit de beoordelingstabellen die zijn opgenomen in de PlanMer volgt dat de gronden ten noorden van Mariahout – aangeduid als "zoekgebied 2" – relatief geschikt zijn voor zonneparkprojecten.[20] Uiteindelijk zijn deze gronden ook opgenomen als "voorlopig zoekgebied voor zon op land op basis van gemeentelijke zienswijzen" in de Regionale Energiestrategie 1.0.[21]

34. In de ruimtelijke onderbouwing behorend bij het bestreden besluit (**bijlage 4**) is genoegzaam toegelicht dat het zonneparkproject 'Rooijseweg' past in het gemeentelijk onderzoek naar geschikte locaties voor zelfstandige opstellingen van zonnepanelen, zoals weergegeven in de Visie.[22] Met een netto oppervlak van circa 7,6 hectare is het zonneparkproject 'Rooijseweg' een grootschalig zonneparkproject in de zin van de Visie. Het projectgebied is gelegen in het pionierslandschap (buiten een bebouwingsconcentratie):

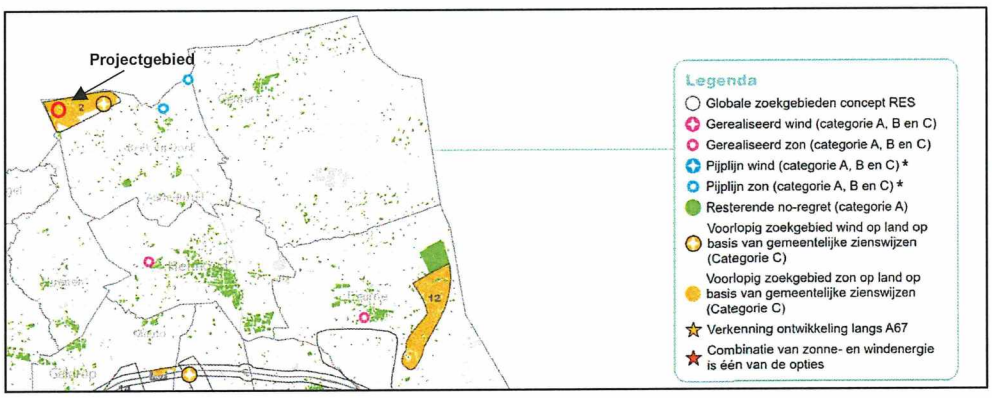
35. Het pionierslandschap is een landschapstype dat volgens de Visie geschikt is voor de realisatie van grootschalige zonnevelden.[23] Hiernaast is de projectlocatie gelegen binnen gebied dat is aangewezen als "voorlopig zoekgebied voor zon op land op basis van gemeentelijke zienswijzen" in de Regionale Energiestrategie 1.0:

[20] Bosch & Van Rijn, "PlanMer RES Meteropoolregio Eindhoven" d.d. 26 februari 2020, p. 15, 79, 89 en 156 (online gepubliceerd: https://www.energieregiomre.nl/aanpak+per+thema/duurzame+energie+opwekken).

[21] Regionale Energiestrategie 1.0 Meteropoolregio Eindhoven, p. 49 (online gepubliceerd: https://energieregiomre.mett.nl/res/).

[22] Ruimtelijke onderbouwing (bijlage 4), p. 26-30.

[23] Visie (bijlage 3), p. 24-26.

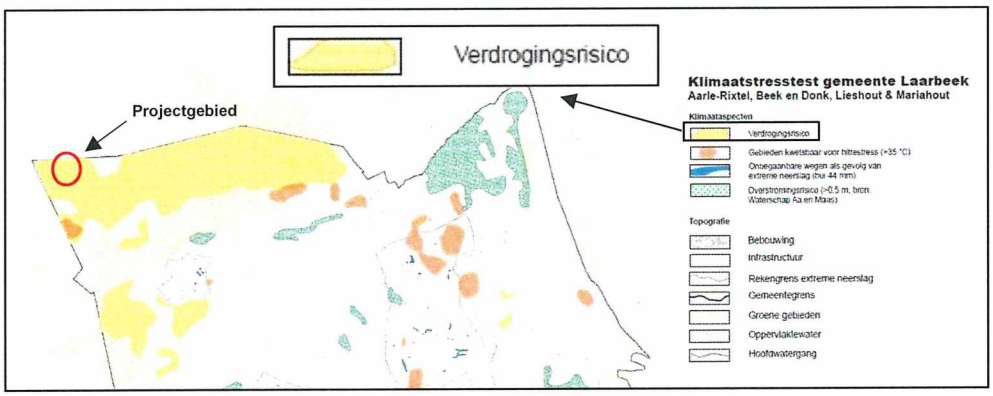

36. De omstandigheid dat de situering van zonneparkprojecten op landbouwgronden de minst gewenste keuze is, maakt niet dat zonneparkprojecten op landbouwgronden niet kunnen worden toegestaan. Uiteindelijk kan de gemeente haar ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn alleen behalen door een totaalpakket aan maatregelen, waaronder het faciliteren van grondgebonden zonneparkprojecten in het buitengebied op landbouwgronden. Uit de Visie en de Regionale Energiestrategie 1.0 blijkt dat de projectlocatie geschikt is voor de realisatie van een zonneparkproject met een netto oppervlak van circa 7,6 hectare. Hierbij geldt dat sprake zal zijn van meervoudig ruimtegebruik in de zin van de Visie, aangezien bij het zonneparkproject 'Rooijseweg' de aanleg van zonnepanelen gepaard gaat met natuurontwikkeling (die aansluit op de kernkwaliteiten van het landschap).[24]

37. In dit kader merken het college en de raad op dat de gronden van het projectgebied minder geschikt zijn als bouwland (en dus voor agrarisch gebruik) dan andere gronden in de gemeente. Het projectgebied is gelegen op hoger gelegen zandgronden. Zandgronden bestaan hoofdzakelijk uit dekzand, zijn arm aan mineralen en veel gevoeliger voor droogte dan bijvoorbeeld kleigronden omdat hun vermogen om water vast te houden, beperkt is. Uit de "klimaatstresstest" van Arcadis is bovendien gebleken dat de toenemende droogte vanwege klimaatverandering zal leiden tot droogteschade van gewassen op zandgronden.[25] Volgens de kaart behorend bij de klimaatstresstest is bij teelt ter plaatse van het projectgebied sprake van een 'verdrogingsrisico':

[24] Visie (bijlage 3), p. 28; Ruimtelijke onderbouwing (bijlage 4), p. 12, 18, 25, 31-32.

[25] Arcadis, "Klimaatstresstest, Gemeente Laarbeek d.d. 28 januari 2020, p. 6 (online gepubliceerd: https://www.laarbeek.nl/klimaatverandering).

38. Anders dan waar de Rechtbank vanuit is gegaan, zijn de gronden van het projectgebied ook niet langer zijn aangewezen als Landbouwontwikkelingsgebied (LOG). Die aanduiding is niet meer van toepassing op het projectgebied sinds het vervallen van de Reconstructiewet. Behalve het (verouderde) bestemmingsplan, is er geen document dat voorziet in agrarisch gebruik van het projectgebied. Met de verwezenlijking van de huidige agrarische bestemming binnen het projectgebied tijdens de vergunde periode is bovendien geen belang gediend, nu vergunninghouder binnenkort eigenaar is van de gronden. Vergunninghouder wenst een zonneparkproject te realiseren binnen het projectgebied. Vergunninghouder is niet van plan de gronden als gewaspercelen te (laten) gebruiken.

39. Bij de beoordeling van de geschiktheid van de projectlocatie is voldoende rekening gehouden met de belangen van omwonenden. Volgens vaste rechtspraak van uw Afdeling is het niet aan het gemeentebestuur om locaties aan te dragen bij een aanvraag om het verlenen van een omgevingsvergunning voor een zonneparkproject.[26] Het college moet beslissen op de aanvraag zoals die is ingediend, inclusief de daarin opgenomen locatie. Op voorhand was geen sprake van alternatieve locaties, waar met aanmerkelijk minder bezwaren een zonneparkproject kan worden gerealiseerd met een gelijkwaardig resultaat, die het college ten onrechte niet bij de beoordeling van de aanvraag heeft betrokken.[27]

40. Volgens het college en de raad zijn de gevolgen van de komst van het zonneparkproject binnen het projectgebied voor het woon- en leefklimaat van omwonenden aanvaardbaar. Mede gelet op de landschappelijke inpassing van het zonneveld, zien het college en de raad geen aanleiding voor het oordeel dat de optredende verandering van het uitzicht voor omwonenden in de weg had moeten staan aan verlening van de omgevingsvergunning.[28] Van belang is in dit kader dat het zonneparkproject leidt tot natuurontwikkeling in het noorden van het plangebied. Dit brengt met zich dat omwonenden, waaronder Van Wijk en Van Berkel, vanuit de Spierkesweg zullen

[26] ABRvS 23 maart 2022, ECLI:NL:RVS:2022:844, r.o. 10.2.

[27] Vergelijk: ABRvS 4 mei 2021, ECLI:NL:RVS:2021:953, r.o. 6.3.

[28] Zie ook: ABRvS 7 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2378, r.o. 6.1 en ABRvS 23 januari 2019, ECLI:NL:RVS:2019:178, r.o. 9.1.

uitkijken op nieuwe natuur, niet op zonnepanelen. Het zonneparkproject 'Rooijseweg' leidt daardoor niet tot onaanvaardbare zichthinder. Binnen de gemeente Laarbeek zijn er nauwelijks locaties te vinden waarop minder zicht bestaat vanuit woningen.

d. Het zonneparkproject leidt tot een fysieke landschappelijke verbetering van het projectgebied.

41. Artikel 3.9 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant vereist dat een ruimtelijke ontwikkeling in het 'Landelijk gebied' gepaard moet gaan met een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het gebied of de omgeving. Er staat niet dat fysieke verbetering nadat de ruimtelijke ontwikkeling is beëindigd in stand moet blijven. De omvang van een dergelijke verbetering moet in de gemeente Laarbeek bepaald worden aan de hand van de 'Landschapsinvesteringsregeling gemeente Laarbeek' (hierna: **"de Landschapsinvesteringsregeling"**), die door de raad is vastgesteld op 11 april 2017.[29] Op basis van de Landschapsinvesteringsregeling van de gemeente Laarbeek is de realisering van een zonneparkproject een "Categorie-3-ontwikkeling".

42. Het gaat om ontwikkelingen waarbij de basisinspanning voor kwaliteitsverbetering van het landschap genormeerd wordt. De minimale investeringsverplichting betreft in dit geval het voorzien in een goede landschappelijke inpassing. Het zonneparkproject 'Rooijseweg' voldoet aan deze verplichting. In overeenstemming met de Gedragscode Zon op Land zal sprake zijn van een natuurvriendelijke inrichting die leidt tot het versterken van het landschaps- en natuurwaarden binnen en buiten het projectgebied.[30] De inpassing van het zonnepark gaat daarmee verder dan "het aan het zicht onttrekken" van de zonnepanelen. Het zonneparkproject geeft een ecologische meerwaarde en leidt tot een fysieke landschappelijke verbetering.

43. De nieuwe beplanting bestaat uit inheems plantmateriaal, passend bij de plaatselijke bodem en waterhuishouding. De struweelstroken aan de west- en noordkant van de zonnepanelen versterken de blokstructuren van het pioniersLandschap. Deze struweelstroken dienen bovendien als schuil, woon- en nestgelegenheid voor verschillende diersoorten. Om voedselaanbod voor de diersoorten verder te vergroten wordt er direct naast de struweelstrook een strook met bloem- en kruidenrijk grasmengsel ingezaaid. Dit gebied heeft een meerwaarde voor (onder meer) insecten, (struweel)vogels en kleine grondgebonden zoogdieren. Door de paneelopstelling – een zogeheten "zuid-opstelling" – blijft voldoende ruimte voor lichtinval én waterinfiltratie tussen de zonnepanelen. Een kruidenrijke vegetatie zal zich ontwikkelen tussen en onder de panelen en ter plaatse van de bebouwingsvrije stroken. Hierbij geldt verder dat de openheid van het landschap zoveel mogelijk behouden zal blijven door de struwelen zo laag mogelijk te houden, terwijl de struwelen tegelijkertijd hoog genoeg zijn om de zonnepanelen aan het zicht van de omgeving te onttrekken.

[29] https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR450500#d179657793e218.

[30] Ruimtelijke onderbouwing (bijlage 4), p. 10-11.

44. Het totaalpakket aan maatregelen die gezamenlijk de landschappelijke inpassing vormen leidt tot een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit in en rondom het projectgebied. Het zonneparkproject is daarom in overeenstemming met artikel 3.9 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant (en de vereisten uit de Landschapsinvesteringsregeling). Dat is in de ruimtelijke onderbouwing en het document "Inrichtingsplan Zonneveld Rooijseweg, Laarbeek" – behorend bij het bestreden besluit – ook gemotiveerd toegelicht. Gelet hierop is de Rechtbank ten onrechte tot het oordeel gekomen dat het bestreden besluit op dit onderdeel niet inzichtelijk is.

45. De landschappelijke inpassing van het zonneparkproject moet de vergunninghouder in stand houden tot en met de vergunde periode van 25 jaar. Daartoe is de vergunninghouder verplicht op grond van het vergunningvoorschrift 3.1.5. De Rechtbank constateert – in rechtsoverweging 6.6 – terecht dat deze verplichting vervalt na de looptijd van de vergunning. Volgens het college en de raad is het ook niet mogelijk om de vergunninghouder door middel van vergunningvoorschriften verplichtingen op te leggen die langer duren dan de vergunde termijn.

46. Artikel 2.22, tweede lid, van de Wabo geeft het college slechts de mogelijkheid om aan de activiteit 'afwijken van het bestemmingsplan' (als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder c, van de Wabo) voorschriften te verbinden die nodig zijn met oog op het belang van een goede ruimtelijke ordening, als bedoeld in artikel 2.12 van de Wabo. De voorschriften mogen uitsluitend betrekking hebben op de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het vergunde gebruik voor een periode van 25 jaar. De voorschriften mogen daarom niet verplichten tot de instandhouding van de landschappelijke inpassing na afloop van de vergunde termijn. Na de vergunde periode is er ook geen vergunninghouder (in de zin van artikel 2.25 van de Wabo) die het college kan aanspreken in verband met de naleving van de voorschriften die aan de omgevingsvergunning zijn verbonden.

47. Voor de goede orde merken het college en de raad op dat het niet vanzelfsprekend is dat de landschappelijke inpassing verwijderd zal worden na afloop van de vergunde termijn. Niet ter discussie staat dat het niet wenselijk is om nieuwe natuur te verwijderen na 25 jaar. Daarom zal de gemeente na afloop van de vergunde termijn gezamenlijk met vergunninghouder – tevens toekomstig grondeigenaar – bezien of de landschappelijke inpassing behouden kan worden. Het borgen van het behoud van de landschappelijke inpassing vereist nadere besluitvorming (bijvoorbeeld door een wijziging van het bestemmingsplan/omgevingsplan). Hoe het recht er ten tijde van deze besluitvorming uit zal zien, betreft voor nu een onzekere toekomstige gebeurtenis.

e. In de vergunningvoorschriften heeft het college voldoende geborgd dat de vergunninghouder financiële zekerheid moet stellen voor het ontmantelen van het zonneparkproject.

48. In artikel 3.41, derde lid onder c, van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant is bepaald dat financiële zekerheid gesteld moet worden voor het verwijderen van het zonneparkproject en het herstellen van de vóór de verlening van de omgevingsvergunning bestaande toestand, na het verstrijken van de termijn waarvoor de omgevingsvergunning is verleend.

49. Het college heeft deze verplichting vertaald in het vergunningvoorschrift 3.1.3. In dit voorschrift is bepaald dat voor het herstellen van de bestaande toestand van vóór de verlening van de omgevingsvergunning financiële zekerheid wordt gesteld. Volgens het college en de raad is het voorschrift voldoende concreet en duidelijk om als grondslag voor handhavend optreden te kunnen dienen. Het voorschrift verplicht de vergunninghouder om financiële zekerheid te stellen. Als de vergunninghouder dit nalaat, dan kan een belanghebbende verzoeken om handhaving van het vergunningvoorschrift.

50. Hiermee draagt het voorschrift bij aan het volgens de Interim omgevingsverordening te bereiken doel, namelijk het voor rekening van vergunninghouder verwijderen van het zonneparkproject aan het einde van de looptijd van de vergunning van ten hoogste 25 jaar en het herstellen in de oude toestand en het in verband daarmee stellen van financiële zekerheid.[31]

51. Het voert te ver om van het college te eisen dat aan het voorschrift een termijn moet worden verbonden wanneer en voor welk bedrag de financiële zekerheid moet worden gesteld. Artikel 3.41, derde lid, onder c, van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant stelt geen nadere eisen aan de vorm en inhoud van het aan de omgevingsvergunning te verbinden voorschrift. Het gaat erom dat het voorschrift de vergunninghouder verplicht tot het stellen van financiële zekerheid voor de ontmanteling van het zonneparkproject. Dit doel bereikt het college met het vergunningvoorschrift 3.1.3. Hier komt bij dat het niet is vereist dat ten tijde van het verlenen van een omgevingsvergunning voor een zonneparkproject al financiële zekerheid moet zijn gesteld.[32]

52. Bovendien heeft de gemeente Laarbeek voorafgaand aan het bestreden besluit een anterieure overeenkomst gesloten met vergunninghouder, waarin concrete afspraken zijn gemaakt over de ontmanteling van het zonneparkproject. In dat kader zijn diverse prikkels tot nakoming vastgelegd. Mocht vergunninghouder het zonnepark niet tijdig ontmantelen, dan is vergunninghouder een boete verschuldigd én mag de gemeente – voor zover vergunninghouder niet alsnog overgaat tot ontmanteling – de kosten van ontmanteling verhalen op de vergunninghouder.

[31] Vergelijk: ABRvS 6 april 2022, ECLI:NL:RVS:2022:1016, r.o. 9.5.

[32] ABRvS 21 april 2021, ECLI:NL:RVS:2021:857, r.o. 9.10.

III. AFSLUITEND

53. Gelet op het voorgaande verzoeken het college en de raad uw Afdeling om de aangevallen uitspraak te vernietigen. Het college en de raad blijven van mening dat het zonneparkproject 'Rooijseweg' een project is dat een meerwaarde geeft voor de energietransitie in Laarbeek en tegelijkertijd ruimtelijk aanvaardbaar. Het project voorziet in duurzame elektriciteit voor (onder meer) de inwoners van Laarbeek, levert een belangrijke meerwaarde voor de biodiversiteit in het projectgebied en biedt omwonenden en belangstellenden de mogelijkheid om financieel te participeren in het project. Deze belangen rechtvaardigen – naast het belang van de vergunninghouder – volgens het college en de raad de verandering van de bestaande situatie.

54. Hoewel het college en de raad het niet eens zijn met de aangevallen uitspraak, achten zij het evenwel van belang – om proceseconomische redenen – om gevolg te geven aan de aangevallen uitspraak. Het college zal opnieuw een besluit nemen op de aanvraag (met inachtneming van de aangevallen uitspraak). Voordat het college deze beslissing neemt, zal het college eerst aan de raad de vraag voorleggen of hij – gelet op de aangevallen uitspraak – het zonneparkproject nog steeds in overeenstemming vindt met een goede ruimtelijke ordening. Zodra het college een nieuwe beslissing op de aanvraag heeft genomen, zal ik een kopie daarvan onverwijld aan uw Afdeling toezenden.

55. Verder ben ik graag bereid de inhoud van dit hoger beroepschrift nader toe te lichten tijdens een zitting van uw Afdeling.

Hoogachtend,

i.o. Bieman mr. I.C. den Bieman

Emile Euverman
Advocaat
AKD

akd
benelux lawyers

Bijlage 1

de Rechtspraak
Rechtbank Oost-Brabant

Gemeente Laarbeek
Ingekomen 04 JUL 2022

AANTEKENEN | | PER POST | | EMAIL

de raad van de gemeente Laarbeek
Postbus 190
5740 AD Beek en Donk

BESTUURSRECHT

bezoekadres
Leeghwaterlaan 8
5223 BA 's-Hertogenbosch

correspondentieadres
Postbus 90125
5200 MA 's-Hertogenbosch

t 088-3621000

www.rechtspraak.nl

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

datum	1 juli 2022
onderdeel	Afdeling II Zitting
contactpersoon	mevr M. Verzijden
doorkiesnummer	088-3611833
ons kenmerk	zaaknummer SHE 21 / 2705 WABOM V162
uw kenmerk	
bijlage(n)	
onderwerp	het beroep van I. van Wijk te Sint-Oedenrode

Geachte heer/mevrouw,

Over het beroep met zaaknummer SHE 21 / 2705 WABOM V162 deel ik u het volgende mee.

De rechtbank heeft uitspraak gedaan. Ik stuur u een kopie van de uitspraak. Indien in deze uitspraak wordt verwezen naar een uitspraak met een ECLI-nummer, is de tekst van de betreffende uitspraak onder dat nummer gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

Tegen deze uitspraak staat voor een belanghebbende en het bestuursorgaan hoger beroep open. Dit dient te worden ingesteld **binnen zes weken** na de datum van verzending van deze uitspraak door een beroepschrift en een kopie van deze uitspraak te zenden aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. In uw beroepschrift moet u vermelden waarom u het niet eens bent met de uitspraak. U kunt ook digitaal hoger beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Kijk op www.raadvanstate.nl voor meer informatie over het indienen van digitaal beroep.

Als u naar aanleiding van deze brief vragen hebt, kunt u contact opnemen met de administratie van de rechtbank op het hierboven vermelde doorkiesnummer.

Als u de rechtbank belt of schrijft, verzoek ik u het zaaknummer te vermelden.

Hoogachtend,

de griffier

BE023 Uw persoonsgegevens en indien van toepassing die van uw cliënt worden, voor zover nodig, voor een goede procesvoering verwerkt in de registratiesystemen van de Rechtspraak.

uitspraak

RECHTBANK OOST-BRABANT

Zittingsplaats 's-Hertogenbosch

Bestuursrecht

zaaknummer: SHE 21/2705

uitspraak van de meervoudige kamer van 30 juni 2022 in de zaak tussen

I. van Wijk en W. Van Berkel, te Sint-Oedenrode, eisers
(gemachtigde: mr. G.T. van de Weerdt),

en

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Laarbeek, verweerder
(gemachtigden: K. Dauwerse, M. Brands, mr. S. Tielemans-Ewalts en M. Oteman).

Als derde-partij nemen aan het geding deel:
Enovos Green Power Nederland BV, te Herten, vergunninghoudster,
(gemachtigde: F. Kusters).

De raad van de gemeente Laarbeek, vvgb-orgaan[1].

Procesverloop

In het besluit van 27 september 2021 (bestreden besluit) heeft verweerder aan derde-partij Enovos een omgevingsvergunning verleend voor de activiteiten bouwen, aanleggen en afwijken van het bestemmingsplan voor het realiseren van een grondgebonden zonneveld nabij de Rooijseweg in de kadastrale gemeente Lieshout, sectie M, nummer 7 te Mariahout. De vergunning is verleend voor 25 jaar.

Eisers hebben tegen het bestreden besluit beroep ingesteld.

Verweerder heeft een verweerschrift ingediend.

De rechtbank heeft het beroep op 10 februari 2022 op zitting behandeld. Eiser Van Wijk is verschenen, bijgestaan door de gemachtigde. Verweerder en derde-partij Enovos hebben zich laten vertegenwoordigen door hun gemachtigden.

Overwegingen

Inleiding
1. Dit is een zaak over een zonneveld. Eerst zet de rechtbank de feiten op een rij. Aan de hand van de aangevoerde beroepsgronden gaat de rechtbank in op de vraag of het besluit wel volledig is. Vervolgens bespreekt de rechtbank de toetsing aan de Interim-

[1] Dit is het bestuursorgaan dat de benodigde verklaring van geen bedenkingen (vvgb) heeft verleend.

Omgevingsverordening Noord-Brabant (IOV) en tot slot gaat de rechtbank in op enkele concrete onderdelen. De regelgeving die in de uitspraak wordt genoemd, staat in de bijlage bij deze uitspraak.

Feiten

2.1 De rechtbank gaat uit van de volgende feiten:

- Vergunninghoudster wil op de gronden achter het perceel Rooijseweg 14 te Mariahout (het projectgebied) een grondgebonden zonneveld van circa 9,6 hectare realiseren voor een periode van 25 jaar. Hiervan wordt 7,6 hectare gebruikt voor het plaatsen van zonnepanelen; dit komt neer op circa 25.800 panelen. De overige grond wordt gebruikt voor de aanleg van de landschappelijke inpassing, water en beheerpaden.
- Op de gronden van het projectgebied is het bestemmingsplan "Buitengebied" van toepassing. De gronden hebben de bestemming "Agrarisch met waarden – Landschaps- en Natuurwaarden 1". Ook rust op de gronden in het projectgebied de gebiedsaanduiding "Reconstructiewetzone – landbouwontwikkelingsgebied" en "Ecologische verbindingszone" en de functiebenaming "Specifieke vorm van agrarisch met waarden – struweelvogels".
- Eisers wonen ten noorden van het projectgebied, op ongeveer 200 meter afstand daarvan.

2.2 Verweerder heeft de gevraagde vergunning verleend met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De beschikking is voorbereid met de uitgebreide voorbereidingsprocedure als bedoeld in paragraaf 3.3 van de Wabo. Door het dagelijks bestuur van het waterschap Aa en Maas (waterschap) en het college van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant (provincie) zijn adviezen uitgebracht, zoals wettelijk voorgeschreven. Op 9 september 2021 is door de gemeenteraad van Laarbeek een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) afgegeven. Het ontwerp van de beschikking heeft tussen 18 februari 2021 en 1 april 2021 ter inzage gelegen en iedereen is in de gelegenheid gesteld om zienswijzen naar voren te brengen. Eisers hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt.

Dekt het bestreden besluit alle strijdigheden met het bestemmingsplan?

3.1 Volgens eisers wordt door de aanleg van een grondgebonden zonneveld het gebied minder geschikt voor de verwezenlijking, het behoud en beheer van de ecologische verbindingszone (EVZ). Bovendien kan de toestemming voor het aanbrengen van halfverharding slechts worden verleend als geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de verwezenlijking, het behoud en het beheer van de EVZ. In het bestreden besluit wordt hiermee volgens eisers onvoldoende rekening gehouden.

3.2 In het bestreden besluit merkt verweerder op dat de EVZ feitelijk niet ligt aan de oostzijde van het perceel maar aan de noordzijde. Door de aanleg van het zonneveld (en de verharding van het onderhoudspad) wordt geen onevenredige afbreuk gedaan aan de EVZ. Verweerder merkt in het verweerschrift op dat door een wijziging in het provinciale natuurbeheerplan deze EVZ zal worden verplaatst naar de zuidkant van het Mariahoutsebos. Het bestemmingsplan is hierop nog niet aangepast maar verweerder heeft geen ambitie meer om in het projectgebied de EVZ te realiseren.

3.3 Artikel 37.3.2 van het bestemmingsplan stelt dat in afwijking van hetgeen elders in deze regels is bepaald ten aanzien van bouwen krachtens de overige bestemmingen van deze

gronden, voor het bouwen ter plaatse van de aanduiding "Overig - ecologische verbindingszone" geldt dat er geen stedelijke, recreatieve en agrarische ontwikkelingen mogen plaatsvinden, voor zover het gebied als gevolg van genoemde ontwikkelingen minder geschikt wordt voor de verwezenlijking, het behoud en beheer van de ecologische verbindingszone.

3.4 Vast staat dat de aanduiding "ecologische verbindingszone" in het bestemmingsplan rust op een deel van het projectgebied. De aanduiding in het bestemmingsplan verplicht niet tot de aanleg van de EVZ, maar maakt de aanleg alleen mogelijk. Verweerder lijkt bij de beoordeling van de toestemming voor het aanleggen de feitelijke situatie alsmede de gewijzigde voornemens over de EVZ te hebben meegewogen. Daar is de rechtbank het niet mee eens. Zolang het bestemmingsplan niet is gewijzigd en de aanduiding niet is verdwenen, zal verweerder moeten nagaan of door de aanleg van het zonneveld onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de EVZ. De feitelijke en toekomstige ontwikkelingen doen er niet toe, zolang de aanduiding EVZ op de projectlocatie rust. De aanleg van het zonneveld betekent dat de EVZ (de komende 25 jaar) niet kan worden aangelegd. Als er inmiddels plannen zijn om de EVZ ergens anders aan te leggen, dan kan verweerder dit slechts bij de beoordeling betrekken als de aanleg op de andere plek daadwerkelijk mogelijk is of mogelijk kan worden gemaakt. Daar is in dit geval niet van gebleken. Onder deze omstandigheden moet verweerder nog steeds onderbouwen of door de aanleg van het zonneveld onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de EVZ. Omdat dit niet is gedaan, is het bestreden besluit op dit onderdeel onvoldoende gemotiveerd.

Toetsing aan de IOV

4. In artikel 3.41 van de IOV wordt een aantal voorwaarden gesteld aan de aanleg van zonnevelden. Zo worden er eisen gesteld aan de locatiekeuze en er worden voorwaarden gesteld aan de aanleg en het gebruik van zonnevelden. Eisers hebben verschillende argumenten naar voren gebracht die hieronder worden besproken.

4.1 Eisers snappen niet dat is gekozen voor een solitair gelegen agrarisch perceel, dat ligt midden in een agrarisch productielandschap. De potentie van bijvoorbeeld windenergie wordt niet onderbouwd met afwegingen en een rekenmethodiek. Ook ontbreekt een door de provincie gevraagde berekening van geschikt dakoppervlak in Laarbeek. Ter zitting hebben zij nog gewezen op een voorstel van een agrariër om het dak van zijn veestallen te gebruiken voor zonnepanelen, maar aan dat initiatief heeft verweerder geen medewerking verleend. Er is geen aansluiting gevonden met ruimtelijke elementen in de omgeving. Eisers wijzen er op dat de provincie erg kritisch is geweest op dit onderdeel. Eisers voeren aan dat het zonneveld zonder problemen verschoven kan worden, meer naar de zuidrand van het perceel en verder weg van hun woning.

4.2 Verweerder stelt dat de locatie is gekozen met inachtneming van de zogenoemde zonneladder. De potentie van zon op daken is in beeld gebracht in de Visie op grootschalige opwek van duurzame energie Laarbeek (Visie) en in de Regionale Energiestrategie (RES) van de Metropoolregio Eindhoven, en wordt geschat op tussen de 7 en 15% van het benodigde opgewekte vermogen. Verweerder heeft aangegeven dat de stallen van de door eisers genoemde agrariër liggen in een ander gebied (bij een ander verdeelstation). Het beoogde zonneveld ligt op een locatie dat een zoekgebied is voor windturbines, maar staat die ontwikkeling niet in de weg. Omdat de plannen voor windenergie nog onvoldoende concreet zijn, is besloten het vergunningstraject van het zonneveld niet te vertragen totdat

een definitief besluit is genomen over een windpark. Verweerder erkent dat de locatie solitair is gelegen, maar dat maakt de locatie op zichzelf niet ongeschikt. Zowel de RES als de Visie stellen dat ook zonnepanelen op landbouwgrond noodzakelijk zijn om de duurzame energiedoelstellingen te behalen. De voorkeur van verweerder gaat uit naar plaatsing in zoekgebieden die geschikt zijn qua landschapstype, die bijvoorbeeld dunbevolkt zijn, en waar andere grootschalige ontwikkelingen gesitueerd zijn of beoogd worden. Volgens verweerder ligt het voor de hand het zonneveld in een hoek te plaatsen omdat het zuidelijke deel agrarisch gebruikt zal worden. Ook de ontsluiting van het perceel is aan de zuidelijke zijde en dan is het logischer om het zonneveld aan de noordzijde te situeren. Met de inpassing wordt beter aangesloten bij het bestaande landschap.

4.3 In artikel 3.41, eerste lid, onder a, van de IOV is bepaald dat in Landelijk gebied nieuwvestiging mogelijk is van zelfstandige opstellingen van zonnepanelen om te kunnen voldoen aan de doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie als uit onderzoek blijkt dat de capaciteit voor het opwekken van duurzame energie in Stedelijk gebied, op bestaande bouwpercelen en rekening houdend met de ontwikkelingsmogelijkheden van windenergie onvoldoende is en de nieuwvestiging past in het onderzoek naar geschikte locaties voor zelfstandige opstellingen van zonnepanelen, gelet op zorgvuldig ruimtegebruik en omgevingskwaliteit. Met deze bepaling is de provinciale zonneladder geborgd.

4.4 In de Visie geeft verweerder aan open te staan voor het ontwikkelen van maximaal vijf zonnevelden met een maximale omvang van 12 hectare (grootschalig) of 6 hectare (kleinschalig). In de Visie worden vier voorwaarden genoemd (afkomstig uit artikel 3.41 van de IOV).

4.5 De Energieregio-MRE is een regionaal samenwerkingsverband binnen de metropool Eindhoven. De meewerkende gemeenten onderzoeken per thema de mogelijkheden om de energietransitie uit te voeren. De besluiten daarover worden lokaal genomen. Doelstelling in de RES is dat 2 TWh (terawattuur) kan worden opgewekt door middel van duurzame energieopwekking. Hiervoor is een aanbod bedacht waarbij 0,57 TWh door wind- of zonnevelden op land wordt opgewekt. Ten behoeve van de RES is een planmilieueffectrapportage opgesteld. De belemmeringen voor zonnevelden zijn op een rij gezet en vervolgens zijn zoekgebieden in kaart gebracht. Het projectgebied valt in een van de zoekgebieden uit de RES. In de RES keert de zonneladder ook terug. In paragraaf 4.3 van de RES heeft de zonneladder – voor zover hier relevant - vijf treden:
1. Zon op dak
2. Op braakliggende grond en pauzelandschappen
3. Langs grootschalige infrastructuur en op industriële plassen (geen natuur)
4. Combinatie van energie met andere opgaven en functies
5. Op landbouwgronden, mits:
• Goed ingepast
• In verbinding met andere gebiedsopgaven

4.6 Verweerder kan een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bestemmingsplan zolang dit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening (gelet op artikel 2.12, eerste lid, van de Wabo). De rechtbank onderzoekt of verweerder bij het gebruik van deze bevoegdheid alle ruimtelijke relevante aspecten in kaart heeft gebracht en die heeft meegewogen. Verweerder kan afwijken van het bestemmingsplan maar is hiertoe niet verplicht. Verweerder zal bij deze keuze alle belangen moeten meewegen en moeten

kijken of bij de verlening van de omgevingsvergunning de belangen van derden zoals eiseres niet onevenredig worden geschaad. Hierbij kan verweerder onder meer nagaan of door alternatieven of door aanvullende maatregelen of voorschriften een voldoende evenwicht wordt bereikt. In de RES vindt géén planologische afweging plaats over de ruimtelijke aanvaardbaarheid van locaties op gemeentelijk niveau. Met andere woorden, de enkele verwijzing naar de RES wil niet zeggen dat het project ruimtelijk aanvaardbaar is. De ruimtelijke aanvaardbaarheid zal moeten worden onderbouwd in een meeromvattende ruimtelijke onderbouwing. Hierin moet onder meer worden onderbouwd dat het project voldoet aan het ruimtelijke beleid en regelgeving of moet worden onderbouwd waarom hiervan wordt afgeweken. Naast de ruimtelijke aanvaardbaarheid zal verweerder ook een belangenafweging moeten maken als hij er voor kiest om af te wijken van het bestemmingsplan. Verweerder zal hierbij onder meer moeten bezien of het projectgebied de juiste plek is voor een zonneveld. Hierbij kan de RES wel een rol spelen.

4.7 Op basis van artikel 3.41, eerste lid, van de IOV moet voor nieuwvestiging van een zonneveld uit onderzoek blijken dat de capaciteit voor het opwekken van duurzame energie in Stedelijk gebied, op bestaande bouwpercelen en rekening houdend met de ontwikkelingsmogelijkheden van windenergie onvoldoende is. De rechtbank leest in de RES noch in de daartoe opgestelde milieueffectrapportage hoe binnen de gemeente Laarbeek de beschikbare dakoppervlakte is berekend. Naar het oordeel van de rechtbank hoeft verweerder niet te onderbouwen dat er op korte termijn wel of geen voldoende beschikbare dakoppervlakte in heel de provincie Noord-Brabant is om via zon op dakprojecten de doelstellingen voor verduurzaming te behalen. In de Visie wordt aangegeven dat er te weinig daken zijn om de lokale opgave voor de gemeente Laarbeek te halen. De rechtbank ziet geen reden om hier niet van uit te gaan. Dat ter zitting een naburige agrariër heeft aangegeven dat zijn stallen kunnen worden bedekt met zonnepanelen maakt dit niet anders. Daargelaten dat dit pas ter zitting naar voren is gebracht, heeft eiser niet weersproken dat de opgewekte elektriciteit op het dak van de agrariër niet worden afgevoerd via hetzelfde afneempunt als het aangevraagde zonneveld. De beschikbare afvoercapaciteit bij de naburige agrariër was, naar de rechtbank ter zitting begreep, namelijk te beperkt. Verweerder heeft in het verweerschrift gesteld dat er geen geschikte hergebruiklocaties beschikbaar zijn (de tweede trede van de zonneladder). De rechtbank ziet geen reden om aan te nemen dat verweerder hier niet van uit heeft kunnen gaan. De rechtbank concludeert dat verweerder voldoende heeft onderzocht dat de beschikbare capaciteit op bouwpercelen (daken en hergebruiklocaties) onvoldoende is en dat is voldaan aan de voorwaarde van artikel 3.41, eerste lid onder a, van de IOV.

4.8 Dat brengt de rechtbank vervolgens bij de vraag waarom wordt gekozen voor een solitair agrarisch perceel dat wordt gebruikt voor voedselproductie midden in een landbouwontwikkelingsgebied (LOG) dat is aangewezen als zoekgebied voor windturbines. Verweerder moet namelijk ook onderbouwen dat wordt voldaan aan artikel 3.41, eerste lid onder b, van de IOV waarin is bepaald dat binnen Landelijk Gebied nieuwvestiging mogelijk is als die nieuwvestiging past in het onderzoek naar geschikte locaties voor zelfstandige opstellingen van zonnepanelen, gelet op zorgvuldig ruimtegebruik en omgevingskwaliteit. Verweerder zal in de belangenafweging moeten onderbouwen dat de keuze voor dit perceel niet onevenredig uitpakt. In het bestreden besluit wordt deze vraag niet goed beantwoord. Uit haar zienswijze blijkt dat ook de provincie deze keuze niet goed snapt. De omstandigheid dat er niet voldoende daken beschikbaar zijn en/of geschikte hergebruiklocaties maakt nog niet dat op elke plaats in het landelijk gebied zonnevelden

kunnen worden gelegd. De rechtbank neemt hierbij in aanmerking dat zowel uit de IOV als uit de RES naar voren komt dat het situeren van zonnevelden op landbouwgronden de minst gewenste keuze is. In de hierboven genoemde zonneladder in de RES wordt ernaar gestreefd om zonnevelden te combineren met andere opgaven en functies, en wordt daarna pas de keuze gemaakt voor situering op landbouwgronden. Gelet hierop acht de rechtbank niet op voorhand inzichtelijk waarom verweerder in dit geval een aanvraag voor situering op landbouwgronden zonder combinatie met een andere opgave en functie inwilligt. Verweerder kon niet volstaan met een verwijzing naar de RES en de Visie nu hierin juist dit type gebied de minst aantrekkelijke (laatste) optie is. Andere belangen, zoals het belang van het gebruik van agrarische percelen waarvoor ze zijn bedoeld, zijn niet inzichtelijk meegewogen. Het bestreden besluit is op dit punt onvoldoende gemotiveerd.

4.9 De rechtbank overweegt tot slot dat verweerder de keuze voor de locatie van het zonneveld weliswaar niet goed heeft onderbouwd, maar – uitgaande van die locatiekeuze – wel goed heeft beargumenteerd waarom het zonneveld op het noordelijke deel van het perceel is gesitueerd.

5.1 Eisers betwijfelen of door middel van een met de derde-partij gesloten samenwerkingsovereenkomst voldoende is geborgd dat wordt voldaan aan de mogelijkheid tot participatie die als voorwaarde wordt genoemd in het gemeentelijke beleid.

5.2 Verweerder en de derde-partij zijn (naar aanleiding van opmerkingen van de gemeenteraad in de afgegeven ontwerpverklaring van geen bedenkingen) een samenwerkingsovereenkomst en een anterieure overeenkomst aangegaan. In deze overeenkomst zijn nadere afspraken gemaakt over maatschappelijke participatie, in de vorm van obligaties en de afdracht van een bedrag per jaarlijks geproduceerde MWh (megawattuur) aan een op te richten omgevingsfonds. Na de vaststelling van deze samenwerkingsovereenkomst heeft de gemeenteraad een definitieve verklaring van geen bedenkingen afgegeven.

5.3 In artikel 3.41, eerste lid, onder d, van de IOV is bepaald dat in Landelijk gebied nieuwvestiging mogelijk is van zelfstandige opstellingen van zonnepanelen om te kunnen voldoen aan de doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie als het project een maatschappelijke meerwaarde heeft. Deze meerwaarde wordt op basis van artikel 3.41, tweede lid, van de IOV, onderbouwd vanuit de volgende criteria:
a. de mate van meervoudig ruimtegebruik;
b. de maatregelen die worden getroffen om de impact op de omgeving te beperken;
c. de bijdrage die wordt geleverd aan andere maatschappelijke doelen.

5.4 De rechtbank is van oordeel dat door middel van de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst wordt voldaan aan de voorwaarde met betrekking tot maatschappelijke meerwaarde als bedoeld in artikel 3.41, eerste lid, van de IOV en het gemeentelijke beleid. Hiertoe is niet noodzakelijk om de afspraken van de samenwerkingsovereenkomst ook op te nemen als voorschriften in het bestreden besluit, zeker niet nu het bestreden besluit is genomen na het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst. De rechtbank acht het niet noodzakelijk dat de maatschappelijke meerwaarde wordt geborgd in voorschriften in het bestreden besluit. Het aangaan van de samenwerkingsovereenkomst is in dit geval voldoende. De rechtbank neemt

hierbij in aanmerking dat de voorwaarde van het hebben van een maatschappelijke meerwaarde geen ruimtelijk-relevant aspect betreft.

6.1 Eisers vragen zich af hoe kwaliteitsverbetering van het landschap wordt uitgevoerd.

6.2 Verweerder stelt dat de landschappelijke inpassing van het zonneveld ook de gevraagde kwaliteitsverbetering van het landschap vormt. Nu is sprake van een "kaal en leeg" grootschalig agrarisch productielandschap zonder enige ecologische of landschappelijke waarde.

6.3 Op basis van artikel 3.9, eerste lid, van de IOV moet een ontwikkeling in Landelijk gebied gepaard gaan met een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het gebied of de omgeving. In artikel 3.9, derde lid, van de IOV kan deze fysieke landschappelijke verbetering mede een aantal aspecten omvatten waaronder de op grond van deze verordening verplichte landschappelijke inpassing. In artikel 3.41, eerste lid, onder c, van de IOV is bepaald dat de ontwikkeling qua omvang inpasbaar is in de omgeving;

6.4 De enige fysieke landschappelijke verbetering betreft de landschappelijke inpassing. Dit betreft een landschapsinrichtingsplan met meervoudig ruimtegebruik. In voorschrift 3.1.4 van het bestreden besluit is bepaald dat dit plan binnen één jaar na het gereed komen van het zonneveld moet zijn gerealiseerd. In voorschrift 3.1.5 van het bestreden besluit is bepaald dat de landschappelijke inkleding en het meervoudig ruimtegebruik te allen tijde in stand moeten worden gehouden en dat de aanvang van deze termijn gelijk loopt met de aanvang van de exploitatie van het zonneveld.

6.5 De rechtbank is van oordeel dat voorschrift 3.1.5 er niet toe verplicht de landschappelijke inpassing na 25 jaar in stand te houden. De vergunning heeft een looptijd van 25 jaar en na het verstrijken van de looptijd, hoeft vergunninghoudster niets meer te doen. Dat de landschappelijke inpassing 'te allen tijde' in stand zou moeten worden gehouden, doet hier niets aan af. Deze lezing van voorschrift 3.1.5 is desgevraagd ter zitting bevestigd door verweerder.

6.6 De rechtbank vraagt zich af of hiermee de met artikel 3.9, eerste lid, van de IOV beoogde fysieke landschappelijke verbetering wordt bereikt. De landschappelijke inpassing is in ieder geval niet per se een blijvende verbetering, want die hoeft na 25 jaar niet langer in stand te worden gehouden. Aan verweerder kan worden toegegeven dat het gaat om een tijdelijke vergunning, maar dat wil niet zeggen dat aan deze vergunning minder strenge eisen hoeven te worden gesteld uit hoofde van artikel 3.9, eerste lid, van de IOV. Een andere fysieke landschappelijke verbetering ziet de rechtbank niet in het bestreden besluit. Dit strookt niet met artikel 3.9, derde lid, van de IOV waar juist meer voorbeelden worden genoemd. Bij het ontbreken van een blijvende landschappelijke verbetering kan altijd een bijdrage worden gevraagd aan het landschapsfonds op basis van artikel 3.9, vierde lid, van de IOV, maar daaraan wordt in het bestreden besluit geen toepassing gegeven. Naar het oordeel van de rechtbank moet er niet alleen een compenserende verplichting (in de vorm van een landschappelijke inpassing) zijn maar moet er ook een maatschappelijke meerwaarde zijn. De rechtbank leest bevestiging voor dit oordeel in de zienswijze van de provincie die zich ook afvraagt waar de meerwaarde is. In reactie daarop heeft verweerder weliswaar aangegeven dat in het inpassingsplan aansluiting wordt gezocht bij bestaande vegetatie en landschapsstructuren, maar het is de rechtbank niet duidelijk waar op wordt

gedoeld: elders in het bestreden besluit geeft verweerder aan dat het hier een landbouwontwikkelingsgebied betreft zonder ecologische waarde. Weliswaar zou door het inpassingsplan de vegetatie worden verbeterd, maar de verplichting om deze landschappelijke inpassing in stand te houden en de aansluiting met de bestaande vegetatie en landschapsstructuren vervallen ook na de looptijd van de vergunning.
Het bestreden besluit is op dit onderdeel niet inzichtelijk.

7.1 Eisers hebben kritiek op de instandhoudingsverplichting in voorschrift 3.1.5 van het bestreden besluit.

7.2 Verweerder beoogt met het voorschrift 3.1.5 te borgen dat voortdurend sprake moet zijn van landschappelijke inpassing. Na het verstrijken van de looptijd van de vergunning is het zonneveld in strijd met het bestemmingsplan en kan handhavend worden opgetreden. Hiervoor zijn ook boeteclausules in de anterieure overeenkomst opgenomen.

7.3 In voorschrift 3.1.5 staat: "De landschappelijke inkleding en het meervoudig ruimtegebruik dient te allen tijde in stand gehouden te worden. De aanvang van de instandhoudingstermijn van 25 jaar loopt gelijk met de aanvang van de exploitatie van het zonneveld, conform de afspraken hierover in de anterieure overeenkomst".

7.4 De rechtbank hecht in deze bestuursrechtelijke procedure geen waarde aan de boeteclausules in de anterieure overeenkomst omdat derden, zoals eisers, hierop geen beroep kunnen doen. Dat neemt echter niet weg dat de derde-partij op grond van voorschrift 3.1.5 gehouden is om de landschappelijke inpassing en het meervoudig ruimtegebruik in stand te houden gedurende de looptijd van de overeenkomst. Verder is voldoende geborgd dat het landschapsinrichtingsplan met meervoudig ruimtegebruik wordt uitgevoerd. Deze beroepsgrond slaagt niet.

8.1 Eisers vinden dat onvoldoende is geborgd dat na de looptijd van de omgevingsvergunning het perceel in oorspronkelijke staat wordt teruggebracht. Dat is wel vereist op basis van artikel 3.41, derde lid, van de IOV.

8.2 Verweerder is van mening dat dit voldoende is geborgd door middel van voorschrift 3.1.3 in het bestreden besluit.

8.3 Ingevolge voorschrift 3.1.2 van het bestreden besluit dient na de termijn van 25 jaar de bestaande toestand te worden hersteld en moet de opstelling voor zonne-energie worden verwijderd. In voorschrift 3.1.3 is bepaald dat voor het herstellen van de bestaande toestand van vóór de verlening van de omgevingsvergunning financiële zekerheid wordt gesteld.

8.4 De rechtbank is van oordeel dat in voorschrift 3.1.3 onvoldoende wordt geborgd dat op tijd voldoende financiële zekerheid wordt gesteld. Er staat niet in wanneer de financiële zekerheid moet zijn gesteld en er staat ook niet in dat er voldoende financiële zekerheid moet worden gesteld. Verweerder kan ook niet verwijzen naar de samenwerkingsovereenkomst of de anterieure overeenkomst, want derden, zoals eisers, kunnen hierop geen beroep doen. Deze beroepsgrond slaagt.

Overige beroepsgronden
9.1 Eisers stellen dat niet helemaal duidelijk is wanneer de looptijd van 25 jaar begint.

9.2 Verweerder heeft voorschrift 3.1.1 aan het bestreden besluit toegevoegd: "De aanvang van de termijn van 25 jaar loopt gelijk met aanvang van de exploitatie van het zonneveld, conform de afspraken hierover in de anterieure overeenkomst".

9.3 De rechtbank leest in de anterieure overeenkomst geen afspraken over de aanvang van de exploitatie. De rechtbank is wel van oordeel dat duidelijk is wanneer de looptijd exact start, namelijk met de aanvang van de exploitatie van het zonneveld. De rechtbank begrijpt dit aldus dat zodra het zonneveld begint met energieopwekking, sprake is van de aanvang van de exploitatie. Zo gelezen, is voorschrift 3.1.1 voldoende duidelijk.

10.1 Eisers wijzen op twee identieke voorschriften om lichthinder (schittering) te beperken. Het gaat om de voorschriften 1.1.13 en 3.1.6 waarin staat: "Het type panelen dat in de uitvoering wordt toegepast dient te voldoen aan de eis dat eventuele lichthinder (schittering) wordt geminimaliseerd". Zij vinden deze formulering zo vaag dat dit niet handhaafbaar is.

10.2 Verweerder heeft aangegeven dat het de bedoeling is dat de meest moderne zonnepanelen worden gebruikt. Er zijn echter geen normen voor schittering. Voor lichthinder van zonnepanelen zijn geen algemeen geldende richtlijnen. Verweerder wil omwonenden extra bescherming bieden tegen mogelijke overlast. Verweerder wijst erop dat de woning van eisers ten noorden van de panelen ligt, waardoor nauwelijks tot geen sprake zou zijn van schittering, ongeacht welke type paneel en hellingshoek gekozen worden.

10.3 De derde-partij heeft aangegeven dat zij moderne zonnepanelen zal gaan gebruiken.

10.4 Er zijn op dit moment geen normen met betrekking tot lichthinder door zonnepanelen. Wel wordt de techniek steeds verder ontwikkeld en wordt de schittering van zonnepanelen beperkt. Onder deze omstandigheden heeft verweerder kunnen volstaan met de beide voorschriften. Deze voorschriften bevatten naar het oordeel van de rechtbank een inspanningsverplichting om lichthinder zoveel mogelijk te beperken. De rechtbank ziet geen aanleiding deze voorschriften aan te passen, mede gelet op de onweersproken stelling van verweerder dat de noordelijk gelegen woning van eisers nauwelijks enige lichthinder zal kunnen ondervinden.

11.1 Eisers vrezen dat het bodem-ecosysteem in negatieve zin wordt beïnvloed.

11.2 Verweerder stelt dat sprake zal zijn van een wijziging van het bodem-ecosysteem, maar dat geen sprake is van een verslechtering. Op dit moment wordt het perceel intensief gebruikt voor landbouw met bijbehorende grondbewerkingen en gewasbeschermings-middelengebruik. Dat wijzigt in gunstige zin met de komst van het zonneveld.

11.3 Naar het oordeel van de rechtbank heeft verweerder zich op het standpunt kunnen stellen dat geen sprake is van een zodanige verslechtering van het bodem-ecosysteem ten opzichte van het huidige gebruik voor landbouw dat realisering en gebruik van het zonneveld daarmee in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

12.1 Eisers stellen dat zij wel uitzicht hebben op het zonneveld.

12.2 Verweerder stelt dat de afstand tussen de voorkant van de woning van eisers en de rand van het zonneveld 200 meter is. Vanaf de begane grond kijkt de woning uit op een (half) verharde weg met daarnaast een dichte begroeiing. Vanaf de bovenverdieping is het zicht beperkt en er ligt een landbouwperceel waarop hoger groeiende landbouwgewassen worden geteeld. De begroeiing aan de Spierkesweg en aan te brengen beplanting aan de noordrand van het zonneveld onttrekken de panelen aan het zicht vanaf de straat.

12.3 Naar het oordeel van de rechtbank heeft verweerder zich op het standpunt kunnen stellen dat geen sprake is van een zodanig verlies van uitzicht of beleving van de omgeving dat realisering en gebruik van het zonneveld daardoor in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

13.1 Eisers hebben ter zitting nog geklaagd over de inspraak ten behoeve van het bestreden besluit.

13.2 Verweerder heeft aangegeven dat deze inspraak niet goed is gelopen als gevolg van belemmeringen door corona-maatregelen.

13.3 Deze beroepsgrond is niet opgenomen in het beroepschrift maar pas ter zitting naar voren gebracht. Op grond van artikel 1.6a van de Crisis- en Herstelwet kunnen na afloop van de beroepstermijn geen beroepsgronden meer worden aangevoerd. De rechtbank zal deze beroepsgrond dan ook buiten beschouwing laten.

Conclusie

14. Gelet op rechtsoverwegingen 3, 4, 6 en 8 is het beroep gegrond. De rechtbank ziet geen aanleiding voor een bestuurlijke lus omdat zij niet kan overzien hoe lang het duurt voordat het in rechtsoverweging 3.4 genoemde gebrek is hersteld en omdat de rechtbank niet op voorhand uitsluit dat het initiatief wordt gewijzigd. Daarom vernietigt de rechtbank het bestreden besluit. De rechtbank draagt verweerder op een nieuw besluit te nemen met inachtneming van deze uitspraak binnen zes maanden na verzending van de uitspraak. De rechtbank bepaalt wel dat verweerder afdeling 3.4 van de Awb buiten toepassing kan laten. Indien de aanvraag ingrijpend wordt gewijzigd, zal een ontwerpbesluit overigens wel ter inzage moeten worden gelegd.

15. Omdat de rechtbank het beroep gegrond verklaart, moet verweerder aan eisers het door hen betaalde griffierecht vergoeden en krijgen eisers een vergoeding voor de proceskosten die zij hebben gemaakt. Verweerder moet die vergoeding betalen. De vergoeding wordt met toepassing van het Besluit proceskosten bestuursrecht als volgt berekend. De bijstand door een gemachtigde levert 2 punten op (1 punt voor het indienen van het beroepschrift en 1 punt voor het verschijnen op de zitting) met een waarde per punt van € 759,00, bij een wegingsfactor 1. Toegekend wordt € 1.518,00. Daarnaast kunnen eisers aanspraak maken op een vergoeding van verletkosten (€ 130,00 wegens het bijwonen van de zitting). De rechtbank ziet geen aanleiding voor vergoeding van de overige verletkosten.

Beslissing

De rechtbank:
- verklaart het beroep gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;
- draagt verweerder op binnen zes maanden na de dag van verzending van deze uitspraak een nieuw besluit te nemen op de aanvraag met inachtneming van deze uitspraak;
- bepaalt dat verweerder hierbij de toepassing van afdeling 3.4 van de Awb buiten beschouwing kan laten indien de aanvraag niet ingrijpend wordt gewijzigd;
- draagt verweerder op het betaalde griffierecht van € 178,00 aan eisers te vergoeden;
- veroordeelt verweerder in de proceskosten van eisers tot een bedrag van € 1.648,00.

Deze uitspraak is gedaan door mr. M.J.H.M. Verhoeven, voorzitter, mr. D.J. Hutten en mr. J.H.G. van den Broek, leden, in aanwezigheid van A.J.H. van der Donk, griffier. De uitspraak is uitgesproken in het openbaar op 30 juni 2022.

griffier voorzitter

Een afschrift van deze uitspraak is verzonden aan partijen op:

01 JUL 2022

Bent u het niet eens met deze uitspraak?
Als u het niet eens bent met deze uitspraak, kunt u een brief sturen naar de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin u uitlegt waarom u het er niet mee eens bent. Dit heet een beroepschrift. U moet dit beroepschrift indienen binnen 6 weken na de dag waarop deze uitspraak is verzonden. U ziet deze datum hierboven.
Op het hoger beroep tegen deze uitspraak is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat in het beroepschrift de gronden van hoger beroep kenbaar moeten worden gemaakt. Op grond van artikel 1.6a van de Crisis- en herstelwet kunnen na de genoemde termijn van zes weken geen gronden meer worden ingediend.

Bijlage

Artikel 3.41 Zonne-parken in Landelijk gebied (IOV)
Lid 1 Binnen Landelijk gebied is nieuwvestiging mogelijk van zelfstandige opstellingen van zonnepanelen om te kunnen voldoen aan de doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie als:
a. uit onderzoek blijkt dat de capaciteit voor het opwekken van duurzame energie in Stedelijk gebied, op bestaande bouwpercelen en rekening houdend met de ontwikkelingsmogelijkheden van windenergie onvoldoende is;
b. de nieuwvestiging past in het onderzoek naar geschikte locaties voor zelfstandige opstellingen van zonnepanelen, gelet op zorgvuldig ruimtegebruik en omgevingskwaliteit;
c. de ontwikkeling qua omvang inpasbaar is in de omgeving;
d. de ontwikkeling een maatschappelijke meerwaarde geeft;
e. de ontwikkeling op regionaal niveau is afgestemd met omliggende gemeenten en de netwerkbeheerder, gelet op de ontwikkeling van overige duurzame energie initiatieven in de omgeving.
Lid 2 De maatschappelijke meerwaarde wordt onderbouwd vanuit de volgende criteria:
a. de mate van meervoudig ruimtegebruik;
b. de maatregelen die getroffen worden om de impact op de omgeving te beperken;
c. de bijdrage die wordt geleverd aan andere maatschappelijke doelen.
Lid 3 Er kan uitsluitend toepassing gegeven worden aan het eerste lid met een omgevingsvergunning waarbij door toepassing te geven aan artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2 of 3, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht wordt afgeweken van een bestemmingsplan, waarbij aan de omgevingsvergunning in ieder geval de volgende voorwaarden worden verbonden:
a. de omgevingsvergunning geldt voor een bepaalde termijn, die ten hoogste 25 jaar bedraagt;
b. na het verstrijken van de termijn wordt de vóór de verlening van de omgevingsvergunning bestaande toestand hersteld en wordt de opstelling voor zonne-energie verwijderd;
c. voor het gestelde onder b. wordt financiële zekerheid gesteld.

Artikel 3.9 Kwaliteitsverbetering landschap (IOV)
Lid 1 Een bestemmingsplan dat een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maakt in Landelijk Gebied bepaalt dat die ruimtelijke ontwikkeling gepaard gaat met een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het gebied of de omgeving.
Lid 2 Het bestemmingsplan motiveert dat de verbetering past binnen de gewenste ontwikkeling van het gebied én op welke wijze de uitvoering is geborgd door dat:
a. dit financieel, juridisch en feitelijk is geborgd in het plan; of
b. de afspraken uit het regionaal overleg, bedoeld in afdeling 5.4 Regionaal samenwerken, worden nagekomen.
Lid 3 Een verbetering van de landschappelijke kwaliteit kan mede de volgende aspecten omvatten:
a. de op grond van deze verordening verplichte landschappelijke inpassing;
b. het toevoegen, versterken of herstellen van landschapselementen die een bijdrage leveren aan de versterking van de landschapsstructuur of de relatie stad-land;
c. het behoud of herstel van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing of terreinen;
d. het wegnemen van verharding;
e. het slopen van bebouwing;

f. de realisering van het Natuur Netwerk Brabant en ecologische verbindingszones;
g. het aanleggen van extensieve recreatieve mogelijkheden.
Lid 4 Ingeval er toepassing wordt gegeven aan het tweede lid onder b geldt dat een passende financiële bijdrage in een landschapsfonds is verzekerd én over de besteding van dat fonds periodiek verslag wordt gedaan in het regionaal overleg, bedoeld in afdeling 5.4 Regionaal samenwerken.

Artikel 37.3 in bestemmingsplan "buitengebied" over ecologische verbindingszone
37.3.1 Zoneomschrijving
De gronden voorzien van de aanduiding 'overig – ecologische verbindingszone' zijn naast de overige daaraan gegeven bestemmingen mede bestemd voor de verwezenlijking, het behoud en het beheer van de ecologische verbindingszone.
37.3.2 Bouwregels
In afwijking van hetgeen elders in deze regels is bepaald ten aanzien van het bouwen krachtens de overige bestemmingen van deze gronden, geldt voor het bouwen ter plaatse van de aanduiding 'overig – ecologische verbindingszone' dat er geen stedelijke, recreatieve en agrarische ontwikkelingen mogen plaatsvinden, voor zover het gebied als gevolg van genoemde ontwikkelingen minder geschikt wordt voor de verwezenlijking, het behoud en beheer van de ecologische verbindingszone.
37.3.3 Aanlegvergunning
37.3.3.1 Werken en werkzaamheden
Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) oppervlakteverhardingen of verharde oppervlakten van meer dan 100 m2, anders dan een bouwwerk, aan te brengen.
37.3.3.2 Uitzonderingen
Het in lid 37.3.3.1 vervatte verbod is niet van toepassing op werken en werkzaamheden welke:
het normale onderhoud betreffen overeenkomstig de overige bestemmingen van deze gronden, dan wel van ondergeschikte betekenis zijn en/of voortvloeien uit het normale gebruik overeenkomstig de bestemming;
reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;
reeds mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende vergunning.
3.7.3.3.3 Toelaatbaarheid
De in lid 37.3.3.1 genoemde vergunning kan slechts worden verleend, indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de verwezenlijking, het behoud en het beheer van de ecologische verbindingszone.

SBR 21/2705

RECHTBANK OOST-BRABANT
Postbus 70584
5201CZ 'S-HERTOGENBOSCH
THE NETHERLANDS

Frankering betaald

R Aangetekend

D-A-1

GEM. LAARBEEK
Postbus 190
5740AD BEEK EN DONK

3SGQYQ8140731

Recommandé

NL

P2202

3SGQYQ8140731

21/2705

de Rechtspraak
Rechtbank Oost-Brabant
Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch

HT2 BT-DO-1228

Postbus 190 5740AD
Naam: Gemeente Laarbeek
Adres: KOPPELSTRAAT 37, 5741GA BEEK EN

akd
benelux lawyers

Bijlage 2

Zaaknummer: 26968-2021

Documentnummer: 26968-2021:996975

Laarbeek
Waterpoort
van de Peel

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Laarbeek;

gelezen het voorstel van de burgemeester en wethouders d.d. 6 juli 2021 aangaande het afgeven van twee Verklaringen van Geen Bedenkingen voor aanvragen voor grondgebonden zonneparken, en het afgeven van een ontwerp-Verklaring van Geen Bedenkingen voor een aanvraag voor een grondgebonden zonnepark,

gehoord het advies van de commissie Algemene Zaken d.d. 22 juli 2021 om het voorstel als bespreekstuk te behandelen;

gelet op de bepalingen van de wabo ;

besluit:

1. Te verklaren geen bedenkingen te hebben tegen de aanvraag 'zonnepark Rooijseweg' en daartoe een definitieve Verklaring van Geen Bedenkingen af te geven;
2. Te verklaren geen bedenkingen te hebben tegen de aanvraag 'zonnepark Pater Eustachiuslaan' en daartoe een definitieve Verklaring van Geen Bedenkingen af te geven;

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Laarbeek van 9 september 2021.

De raad voornoemd,
Plv. griffier,

J. van den Berg

de burgemeester van Laarbeek

F.L.J. van der Meijden

akd
benelux lawyers

Bijlage 3

VISIE OP

GROOTSCHALIGE OPWEK VAN DUURZAME ENERGIE

IN LAARBEEK

Augustus 2019

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting p.3

1. Inleiding: duurzame energie in Laarbeek p.4
- 1.1 Aanleiding: een lokale vraag en een landelijke verplichting
- 1.2 De lokale opgave voor Laarbeek
- 1.3 Uitgangspunten visie
- 1.4 Relatie tot ander beleid
- 1.5 Uitzondering voor zonnepanelen eigen gebruik

2. Voorwaarden voor grootschalige opwek-projecten p.8
- 2.1 Vier typen voorwaarden
- 2.2 Voorwaarden voor landschappelijke inpassing
- 2.3 Voorwaarden voor maatschappelijke meerwaarde
- 2.4 Participatievoorwaarden
- 2.5 Procedurele en technische voorwaarden
- 2.6 Samenvatting

3. Specificatie landschappelijke inpassing windmolens p.16
- 3.1 Geschiktheid landschapstype
- 3.2 Geschiktheid locatie
- 3.3 Ontwerp en omvang installatie
- 3.4 Meervoudig ruimtegebruik
- 3.5 Samenvatting

4. **Specificatie landschappelijke inpassing zonneparken** p.23
- 4.1 Geschiktheid landschapstype
- 4.2 Geschiktheid locatie
- 4.3 Inrichting installatie en terrein
- 4.4 Meervoudig ruimtegebruik
- 4.5 Samenvatting

Bijlagen p.31

Algemeen
- I. Kaart landschapstypen Laarbeek
- II. Tabel kernkwaliteiten landschapstypen Laarbeek
- III. Kaart bebouwingsconcentraties

Windenergie
- IV. Kaart geschiktheid landschapstypen voor windmolens
- V. Tabel onderbouwing geschiktheid landschapstypen voor windmolens
- VI. Tabel bovengemeentelijke regels voor windmolens

Zonneparken
- VII. Kaart geschiktheid landschapstypen voor zonneparken
- VIII. Tabel onderbouwing geschiktheid landschapstypen voor zonneparken
- IX. Tabel bovengemeentelijke regels voor zonneparken

Bronvermelding

SAMENVATTING

Deze visie geeft weer hoe Laarbeek omgaat met aanvragen voor projecten die op grote schaal duurzame energie willen opwekken. De aanleidingen hiervoor zijn de energietransitie en de doelen en verplichtingen die dit voor gemeenten met zich meebrengt, maar ook de lokale wens om zorgvuldig om te gaan met aanvragen en de transitie zo goed mogelijk in te passen in het Laarbeekse landschap en de Laarbeekse gemeenschap.

Het uitgangspunt van de visie is dat Laarbeek de grootschalige opwek van energie toestaat. Daarbij wordt aan een aantal voorwaarden getoetst die in onderlinge samenhang worden beoordeeld. De gemeenteraad toetst uiteindelijk of een specifiek project daadwerkelijk doorgang kan vinden. Er wordt met een klein aantal projecten begonnen, waarna de aanpak, voorwaarden en resultaten worden geevalueerd.

Er zijn vier typen voorwaarden te onderscheiden waaraan een project wordt getoetst: voorwaarden voor een goede landschappelijke inpassing, voorwaarden voor het creëren van maatschappelijke meerwaarde, voorwaarden voor het geven van participatiemogelijkheden voor inwoners, en tenslotte de procedurele en technische voorwaarden die bijvoorbeeld de veiligheid van het project garanderen. Dit toetsingskader geldt voor alle vormen van grootschalige opwek, maar voor twee technologieën zijn de voorwaarden voor landschappelijke inpassing verder uitgewerkt: voor windmolens en zonneparken. Dit is omdat het veelbelovende technologieën lijken, die tegelijk een duidelijke impact hebben op het landschap.

Een schematische samenvatting staat hieronder.

<table>
<tr><td>Uitgangspunten</td><td colspan="4">Laarbeek staat de opwek van grootschalige energie toe onder de voorwaarden die in de visie worden omschreven. De raad toetst of een project voldoende aan de voorwaarden voldoet en besluit of het toestemming verleent. Er wordt met een beperkt aantal projecten begonnen.</td></tr>
<tr><td>Typen voorwaarden</td><td colspan="4">4 typen voorwaarden</td></tr>
<tr><td></td><td>Landschappelijke inpassing</td><td>Maatschappelijke meerwaarde</td><td>Participatie</td><td>Procedurele en technische voorwaarden</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Concrete voorwaarden</td><td>Motiveringsplicht geschiktheid van landschapstype</td><td rowspan="2">Motiveringsplicht maatschappelijke meerwaarde voor omwonenden / inwoners</td><td rowspan="2">Motiveringsplicht participatie in planvorming</td><td rowspan="4">Projectplan geeft blijk van kennis van alle relevante bovengemeentelijke wet- en regelgeving en voldoet hieraan</td></tr>
<tr><td>Motiveringsplicht geschiktheid van precieze locatie</td></tr>
<tr><td>Motiveringsplicht landschappelijke inpassing installatie en terrein</td><td rowspan="2">Motiveringsplicht maatschappelijke meerwaarde door ruimtelijke kwaliteit</td><td rowspan="2">Motiveringsplicht participatie in projectuitvoering</td></tr>
<tr><td>Motiveringsplicht meervoudig ruimtegebruik</td></tr>
<tr><td>Specificatie windmolens</td><td>Nadere uitwerking landschappelijke inpassing windmolens</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>Specificatie zonneparken</td><td>Nadere uitwerking landschappelijke inpassing zonneparken</td><td colspan="3"></td></tr>
</table>

1. INLEIDING: DUURZAME ENERGIE IN LAARBEEK

1.1 Aanleiding: een lokale vraag en een landelijke doelstelling

De energietransitie is zowel landelijk als lokaal een veelbesproken onderwerp. Dat er iets gaat veranderen in onze energievoorziening staat vast: er worden ambities en beleidsregels geformuleerd voor aardgasvrij wonen en voor het duurzaam opwekken van onze stroom en warmte. Het Klimaatakkoord 2019 stelt dat er in 2030 49% minder CO_2 uitgestoten mag worden dan nu, en geeft gemeenten de opdracht om in regionaal verband plannen op te stellen om die doelstelling te behalen. Deze plannen worden weergegeven in een RES: een Regionale Energie Strategie. De gemeenteraad van Laarbeek heeft recent de startnotitie goedgekeurd waarin het proces staat beschreven om met de 21 gemeenten van de MRE-regio de RES op te stellen.

Ook lokaal zijn er ontwikkelingen in de energietransitie. Op 26 februari 2019 vond een thematische raadsbijeenkomst plaats over de ontwikkeling van de Omgevingsvisie voor het buitengebied van Laarbeek. Omdat de energietransitie een duidelijke ruimtelijke impact zal hebben, is dit als een van de kernthema's meegenomen bij het ontwikkelen van de Omgevingsvisie. Tijdens de raadsavond is gediscussieerd over verschillende energiebronnen en technologieën, en over de noodzaak om lokaal beleid te ontwikkelen in plaats van regionale of landelijke ontwikkelingen slechts te volgen. De raad heeft daarom gevraagd om het opstellen van een Laarbeekse visie op grootschalige opwek van duurzame energie. Dit document is een antwoord op die vraag en een eerste stap in het opwekken van duurzame energie.

1.2 De lokale opgave voor Laarbeek

Op dit moment is het energieverbruik in Laarbeek op jaarbasis 3133 Terajoule (TJ). Het Klimaatakkoord verplicht ons tot het reduceren van onze CO_2 uitstoot met tenminste 49% in 2030. Vaak wordt dit lokaal vertaald als het terugdringen van het (fossiele) brandstofverbruik met ongeveer de helft: we mogen dus 1566 TJ overhouden die fossiel wordt opgewekt, en moeten de andere 1566 TJ ofwel besparen, ofwel duurzaam opwekken. Een eerste stap is besparen. Stel dat we een ambitieuze doelstelling nemen en 20% van ons huidige verbruik besparen door isolatie, gedragsverandering en slimme nieuwbouw, dan kunnen we 626 TJ besparen. We houden dan nog 940 TJ over die duurzaam moet worden opgewekt. Daarnaast is het zo dat de RES kijkt naar de regionale opgave, in plaats van 'elke gemeente voor zich'. Het is te verwachten dat stedelijke gemeenten minder ruimte hebben om aan hun energieopgave te voldoen en dat daarom grootschalige projecten meer in landelijke gemeenten zullen landen.

Ook als we de regionale verdeling buiten beschouwing laten en alleen rekenen met de lokale opgave van 940 TJ is dit een grote en ingrijpende verandering. Het opwekken van 940 TJ door zonnepanelen op daken is niet mogelijk, hiervoor hebben we onvoldoende geschikte dakoppervlakken. Onderzoek van Zonatlas geeft aan dat de maximale potentie van alle dakoppervlakken in Laarbeek ongeveer 490 TJ is. Deze opbrengst is niet reëel, omdat een dakoppervlak nooit helemaal benut wordt (je kunt bijvoorbeeld geen halve panelen plaatsen). Daarnaast vallen daken af door de ongunstige ligging, schaduw, ander gebruik (zoals dakramen, schoorstenen) of een onvoldoende stevige dakconstructie (vooral bij schuren en bedrijfspanden). Tenslotte kunnen we inwoners en bedrijven niet verplichten om zonnepanelen te plaatsen. Het merendeel van de opgave van 940 TJ zal dus op andere manieren moeten worden opgewekt.

Een rekenvoorbeeld, ten behoeve van de overzichtelijkheid enkel toegespitst op wind- en zonne-energie, biedt enig inzicht: als we een kwart van de dakoppervlakken weten te benutten, wekken we 122 TJ op met zonnepanelen op daken. We houden dan 818 TJ over. Dat zijn bijvoorbeeld 24 windmolens[1], of 382 hectare aan zonnepanelen[2] (6,8% van de oppervlakte van de gemeente), of 13.770 mini-windmolens (wokkels)[3].

De vraag die daarbij gesteld moet worden is of in relatie tot de (mogelijke) aantasting van het landschap, ongebreideld medewerking verleend moet worden aan deze ontwikkelingen omdat het opwekken van duurzame energie nu eenmaal bijdraagt aan het tegengaan van de klimaatverandering. Om deze belangenafweging handen en voeten te geven, moet antwoord gegeven gaan worden op de vragen waar, in welke omvang en onder welke voorwaarden aan deze ontwikkeling medewerking verleend kan en mag worden.

1.3 Uitgangspunten visie

De vorige paragraaf laat zien dat we voor een erg grote opgave staan en we niet de luxe hebben om niets te doen. Grootschalige opwek van energie wordt in de komende 10 jaar onvermijdelijk en het inzetten op één technologie om aan de opgave te voldoen lijkt niet genoeg. Het lijkt het meest logisch om in te zetten op een mix van verschillende schalen en technologieën, en ons te richten op het waarborgen van onze omgevingskwaliteit door goede ruimtelijke inpassing, en op draagvlak en lokaal voordeel door goede mogelijkheden voor participatie en inspraak.

De mate waarin een project voldoet aan de voorwaarden en passend is in Laarbeek, op de precieze locatie en in de precieze vorm zoals wordt voorgesteld, zal worden beoordeeld door de gemeenteraad. Hij besluit of een project doorgang kan krijgen of niet. De raad beoordeelt een projectaanvraag op basis van de voorwaarden die verder in deze visie worden uitgewerkt. Na een positief raadsbesluit wordt het bestemmingsplan herzien en de omgevingsvergunning verstrekt.

Naast een zorgvuldige afweging is ook het gefaseerd invoeren belangrijk. We gaan niet ineens 24 windmolens bouwen, of 6,8% van ons grondgebied vol zonnepanelen leggen. Omdat Laarbeek nog geen ervaring heeft met grootschalige opwek willen we elke projectaanvraag afzonderlijk en zorgvuldig kunnen behandelen. Daarom staan we in eerste instantie een beperkt aantal projecten toe. Na uitvoering van die projecten zal deze visie in de gemeenteraad worden geëvalueerd en zal worden bekeken of er meer projecten kunnen worden toegestaan en of de voorwaarden voor die projecten eventueel moeten worden aangepast. Dit geeft ons de kans om elk project goed te beoordelen en begeleiden.

Kort samengevat komen we tot de volgende uitgangspunten:

- grootschalige opwek van duurzame energie kan in Laarbeek worden toegestaan, mits aan de voorwaarden wordt voldaan die in deze visie zijn beschreven.
- de gemeenteraad beoordeelt of er voldoende aan de voorwaarden wordt voldaan en of een project doorgang kan krijgen. Hierbij zullen projecten die door het college als kansrijk worden

---

[1] Rekenvoorbeeld voor een windturbine van 4 MW en 3000 vollast-uren, 34 TJ per jaar opbrengst.
[2] Rekenvoorbeeld voor een standaardopstelling van 2500 panelen per hectare, 280 watt per paneel, 85% rendement, 2,14 TJ per hectare per jaar opbrengst.
[3] Rekenvoorbeeld voor wokkels met gemiddelde jaaropbrengst van 0,0594 TJ.

beschouwd in een vroeg stadium in de commissie worden besproken. Projecten die worden afgewezen worden per kwartaal voorgelegd, inclusief onderbouwing
- in eerste instantie worden maximaal één windproject en maximaal vijf zonneparken toegestaan. Aanvragen voor de toepassing van andere technologieën worden per geval beoordeeld. Op basis van deze projecten vindt een evaluatie plaats;
- Projectaanvragen worden niet op volgorde van binnenkomst behandeld, maar de doorlooptijd en beoordeling van elke aanvraag hangt af van de mate waarin de aanvraag is uitgewerkt en voldoet aan de gestelde voorwaarden en voorkeuren van de gemeente.

1.4 Relatie tot ander beleid

Bij de totstandkoming van dit stuk zijn dwarsverbanden gelegd met andere ontwikkelingen binnen de gemeente, en met de bovengemeentelijke ontwikkelingen in de energietransitie. Binnen Laarbeek hebben we integraal gekeken naar de vele opgaven die in ons landschap moeten landen. Niet alleen de energietransitie moet een plaats krijgen in ons buitengebied, maar we moeten ook reageren op andere trends zoals agrarische bedrijven die stoppen, meer uiteenlopende activiteiten ontplooien of juist hun schaal vergroten. Ook gaan agrarisch, recreatief en woongebruik steeds meer door elkaar lopen. Het is van belang om alle vormen van gebruik, wensen voor ontwikkeling en bescherming van waardevolle elementen in het landschap samen te beschouwen, en de energietransitie daar de juiste plaats in te geven. Daarom sluit deze visie aan bij de in ontwikkeling zijnde bredere Omgevingsvisie voor het Buitengebied.

Bovengemeentelijk is er aansluiting gezocht met de buurgemeenten in De Peel, waarbij wordt gesproken over gezamenlijk principes en uitgangspunten. Elke gemeente houdt de regie over het eigen grondgebied, maar door afstemming te zoeken kunnen we ongewenste effecten voorkomen zoals verrommeling van het landschap, onevenredige verdeling van grote projecten tussen gemeenten, grondspeculatie door verschillende voorwaarden en vestigingsklimaten, en conflicten bij projecten die gemeentegrenzen overschrijden.

Ook is aansluiting gezocht bij de in ontwikkeling zijnde Regionale Energie Strategie (RES), waarbij de gezamenlijke uitgangspunten zoals ze ook in de Startnotitie RES staan beschreven, zoveel mogelijk als basis hebben gediend voor deze visie. Deze visie kan worden gebruikt tot er een ander, bovengemeentelijk afgesproken beoordelingskader is, bijvoorbeeld vanuit de RES.

Daarnaast dient deze visie als basis voor de ontwikkeling van onze duurzame warmte-strategie. De gemeente is verplicht om in 2021 een Gemeentelijke Transitievisie Warmte op te leveren, waarin per wijk wordt beschreven hoe en wanneer de wijk aardgasvrij zal worden en welke technologieën en bronnen gebruikt zullen worden om de gebouwen te verwarmen. De transitievisie moet zoveel mogelijk aansluiten op de Regionale Structuur Warmte die onderdeel uitmaakt van de RES. De uitgangspunten uit dit document worden gebuikt bij de besprekingen over de regionale structuur en dienen als input voor de gemeentelijke transitievisie.

Op basis van de interne puzzel over de ontwikkelrichting van het buitengebied, de lokale en bovengemeentelijke wensen en verplichtingen voor de energietransitie en de vraag wat 'past' bij Laarbeek qua aanpak en projectvormen, is deze visie ontwikkeld. De visie schetst een beeld van hoe de energietransitie in de komende jaren wordt beoogd in Laarbeek en welke spelregels gehanteerd worden bij het overwegen of specifieke projecten passend worden gevonden voor onze gemeente. Deze voorwaarden worden in de volgende hoofdstukken uitgewerkt.

1.5 Uitzondering voor zonnepanelen eigen gebruik

Voor grondgebonden zonnepanelen geldt een beperking tot maximaal vijf projecten, maar tegelijk willen we als gemeente stimuleren dat alle inwoners die dat willen zelf energie kunnen opwekken. Daarom wordt een uitzondering gemaakt voor zonnepanelen voor het eigen gebruik van een woonadres. Voor deze uitzondering gelden de volgende spelregels:

Spelregels grondgebonden zonnepanelen voor particulier gebruik

- Deze regeling is alleen bedoeld voor het buitengebied.
- Deze regeling is bedoeld voor de eigenaren en/of bewoners van een woning op een perceel waarop een woonbestemming rust.
- De eigenaar / bewoner kan desgevraagd aantonen dat eerst beschikbare dakoppervlak is gebruikt voor de plaatsing van zonnepanelen. Het dak biedt onvoldoende capaciteit om het eigen verbruik op te wekken.
- Per perceel met woonbestemming wordt maximaal één keer van deze regeling gebruik gemaakt.
- Als aan bovenstaande regels wordt voldaan, mag een installatie geplaatst worden van maximaal 16 grondgebonden zonnepanelen op maximaal 32 m^2 van het perceel waarop de woning staat waar de zonnepanelen stroom aan leveren.
- De maximale bouwhoogte is 3 meter, dit is in lijn met het Bestemmingsplan Buitengebied Laarbeek.
- Er wordt door de eigenaar / bewoner gecontroleerd of aanvullend onderzoek nodig is vanwege een dubbelbestemming (bijvoorbeeld archeologisch onderzoek).
- Is aanvullend onderzoek niet nodig dan is de plaatsing van maximaal 16 panelen op maximaal 32 m^2 grond vergunningsvrij.
- Aan eigenaren / omwonenden wordt het advies gegeven om zorgvuldig om te gaan met de plaatsing en opstelling in verband met zichtbaarheid voor anderen en inpassing op hun perceel.

Naast deze regeling is het soms mogelijk om gebruik te maken van de Kruimelgevallenregeling, waarbinnen tot 50 m^2 aan grondgebonden zonnepanelen kunnen worden aangevraagd. De voorwaarden die daarvoor gelden zijn te vinden in artikel 6 lid 2 van de Kruimelgevallenregeling. Er is bijvoorbeeld een beperking dat bouwen alleen mag binnen het bouwvlak, en dat hiervoor een vergunning aangevraagd moet worden.

2 VOORWAARDEN VOOR GROOTSCHALIGE OPWEK-PROJECTEN

2.1 Vier typen voorwaarden

We beginnen met een klein aantal projecten, waarvan de gemeenteraad beslist of zij aan de gestelde voorwaarden voldoen – dat is de conclusie van het eerste hoofdstuk. Dit hoofdstuk werkt de aangekondigde voorwaarden verder uit. Voorwaarden zijn nodig omdat we regie willen houden bij de uitvoering van concrete projecten en niet zomaar ons landschap openstellen en onze inwoners confronteren met ingrijpende veranderingen die grootschalige opwek met zich mee kan brengen. Zorgvuldig nadenken over de locatie, plaatsing en integratie in het landschap, maar ook over de rol van onze inwoners, zijn daarvoor noodzakelijk. Daarom worden vier typen voorwaarden opgesteld. Dit zijn:

1. **Voorwaarden voor landschappelijke inpassing**: welke typen landschappen in de gemeente zijn überhaupt geschikt voor het accommoderen van grootschalige opwek van duurzame energie, en welke nadere voorwaarden worden gesteld voor inpassing in elk landschapstype.
2. **Voorwaarden voor maatschappelijke meerwaarde**: projecten moeten zodanig worden vormgegeven dat de inwoners van Laarbeek ervan profiteren. Dat betekent dat er een bijdrage moet worden geleverd aan de ruimtelijke kwaliteit en dat er (financieel) voordeel moet ontstaan voor omwonenden.
3. **Participatievoorwaarden**: participatie gaat zowel over het betrekken van bewoners bij de voorbereiding, plan- en besluitvorming van het project, als over het bieden van de mogelijkheid om (financieel) in het project zelf te participeren.
4. **Procedurele en technische voorwaarden:** deze voorwaarden hebben betrekking op de te doorlopen procedures in de voorbereiding, het verloop en de beëindiging van een project, en gaan in op technische (veiligheids-)eisen van het project.

De typen voorwaarden zijn gebaseerd op landelijke en provinciale regels voor grootschalige opwek van duurzame energie. Daarnaast valt de Laarbeekse signatuur erin te herkennen, vanwege de nadruk die wordt gelegd op participatie en maatschappelijke meerwaarde. We willen zoveel mogelijk de inwoners betrekken bij de planvorming en uitvoering van het project, zodat de energietransitie mensen niet overkomt, maar mensen er zoveel mogelijk deel van uitmaken en van profiteren.

Deze voorwaarden gelden voor alle vormen van grootschalige opwek van duurzame energie, bijvoorbeeld voor de opwek van duurzame warmte, innovatieve technologieën voor de opwek van groene stroom, seizoensopslag van warmte, conversie tussen stroom en warmte, en technologieën die al meer bekend zijn zoals de vergisting of verbranding van biomassa, geothermie, aquathermie of zonthermie. Ook grondgebonden zonneparken en windparken vallen hieronder: omdat dit de meest voor de hand liggende vormen van grootschalige opwek zijn, worden de voorwaarden voor deze twee technologieën specifiek uitgewerkt in hoofdstuk 3 en 4.

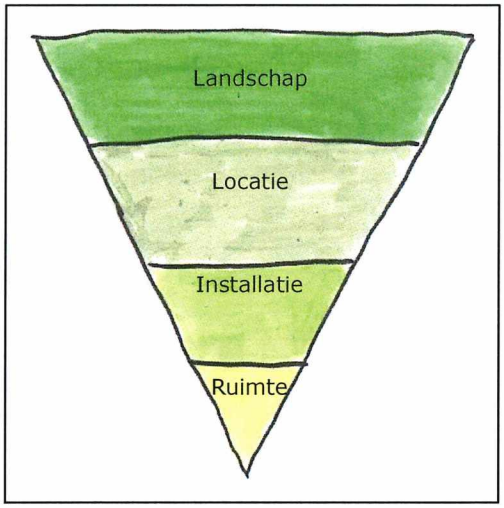
2.2 Voorwaarden voor landschappelijke inpassing

Niet alle delen van het buitengebied zijn even geschikt voor het plaatsen van grootschalige installaties voor opwek van duurzame energie. Hoe passend een installatie is hangt af van de aard en schaal van de installatie, en hoe deze aansluit bij de aard en schaal van het landschap er omheen.

Het verdient de voorkeur om projecten met een industriële uitstraling, zoals een station voor een warmtenet, in te passen op of aansluitend aan een bedrijventerrein, mits het daar geen overlast ver-

oorzaakt. Dit is het minst ingrijpend in de beeldkwaliteit van het landschap en er is een korte afstand tot de eindgebruiker. Bij installaties met bijvoorbeeld geur- of geluidsoverlast of projecten die een grote oppervlakte vragen zal dit echter niet altijd mogelijk of wenselijk zijn. Daarom is tevens gekeken naar de passendheid van dit soort projecten in het buitengebied.

Figuur 1: vier stappen landschappelijke inpassing

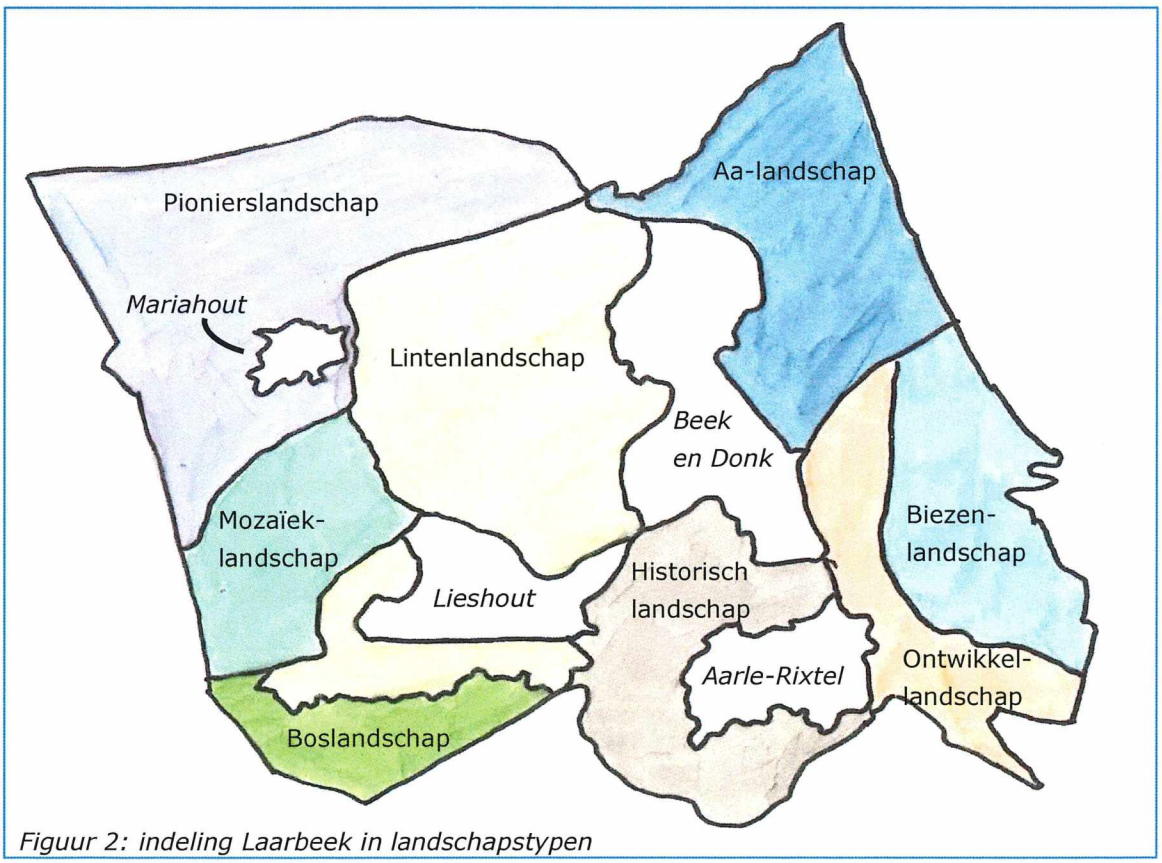

Bij het bepalen van de juiste landschappelijke inpassing van een installatie voor duurzame energie in het buitengebied wordt gekeken van de grote schaal naar een steeds kleinere schaal. Ligt het project in een landschapstype dat daarvoor geschikt is? Is de precieze locatie geschikt? Is de vormgeving van de installatie passend bij de omgeving? En wordt de ruimte om de installatie heen passend ingericht? Deze vragen worden verwoord in vier voorwaarden (zie figuur 1):

2.2.1 geschiktheid van het landschapstype waarin de beoogde projectlocatie ligt;
2.2.2 geschiktheid van de precieze beoogde locatie;
2.2.3 geschiktheid van de manier waarop de installatie en het terrein er omheen wordt ingericht;
2.2.4 goede onderbouwing meervoudig ruimtegebruik.

2.2.1 Motiveringsplicht geschiktheid van landschapstype

Voor plaatsing van projecten in het buitengebied neemt deze visie de Omgevingsvisie Buitengebied Laarbeek (af te ronden in 2020) als vertrekpunt. De Omgevingsvisie onderscheidt acht verschillende landschapstypen in Laarbeek, die zijn gebaseerd op het Landschapsontwikkelingsplan De Peel (2012) en ons gemeentelijke Landschapsontwikkelingsplan (2003). Deze landschappen hebben elk hun eigen kernkwaliteiten die grootschalige ontwikkelingen meer of minder passend maken. Figuur 2 laat een

Figuur 2: indeling Laarbeek in landschapstypen

overzicht zien, de precieze indeling is te vinden in bijlage I. Van elk landschapstype is een beschrijving opgesteld waarin de kernkwaliteiten worden benoemd (zie bijlage II). Het geeft aan wat het landschap bijzonder maakt, welke elementen beschermd of versterkt moeten worden, en welke ontwikkelrichting de gemeente beoogt. Een aanvraag zal moeten motiveren hoe het aansluit op – of ten minste geen afbreuk doet aan – het landschapstype waar de beoogde locatie in valt en de beschreven kernkwaliteiten.

Voor wind- en zonneprojecten is nader uitgewerkt welke landschapstypen geschikt zijn (zie hoofdstuk 3 en 4). Op basis van de kwaliteiten van de verschillende landschappen is een afweging gemaakt of deze technologieën in een gebied wenselijk zijn en is een aanzet gegeven voor landschappelijke inpassing. De motiveringsplicht voor de overige projecten wordt als volgt samengevat:

- **voorwaarde motiveringsplicht geschiktheid van landschapstype:** Het project onderbouwt de keuze voor het landschapstype waarin het project wordt beoogd en toont daarbij aan hoe aansluiting gevonden wordt met de kernkwaliteiten van het landschap.

2.2.2 Motiveringsplicht geschiktheid van de precieze locatie

Ook binnen een geschikt landschapstype zijn niet alle specifieke locaties even geschikt. Voor elke beoogde locatie gelden de onderstaande richtlijnen, die bedoeld zijn ter bescherming van kwaliteiten van het buitengebied. Projecten met een geringe landschappelijke impact (bijvoorbeeld grotendeels ondergronds) kunnen toelichten dat zij de kwaliteiten van het landschap niet schaden en daarom uitgezonderd kunnen worden van deze richtlijnen. De beoordeling daarvan is aan de raad.

- Bouwen binnen een bebouwingsconcentratie is onwenselijk (zie bijlage III voor de begrenzingen) om het open karakter te behouden, verstening tegen te gaan en de bebouwingsconcentraties niet te laten concurreren met de vier kernen.
- Bouwen binnen een gebied dat belangrijk is voor natuurontwikkeling, zoals het Natuur Netwerk Noord-Brabant, een ecologische verbindingszone of beschermingsgebied voor struweelvogels en/of kwetsbare soorten, is onwenselijk tenzij onderbouwd kan worden hoe het project bijdraagt aan natuurontwikkeling.
- De afstand tussen een beoogd project en Rijks- en gemeentelijke monumenten en archeologische monumenten is minimaal even groot als het perceel van het beoogde project[4].
- Locaties met een korte afstand tot de eindgebruiker, tot aansluitpunten op het elektriciteitsnet en / of andere relevante infrastructuur hebben de voorkeur.
- Het project evalueert eventuele natuurschade, hinder voor omwonenden (toegenomen verkeersdrukte, overlast door stank, geluid, schaduw e.d.) en andere nadelige effecten, en onderbouwt hoe deze worden geminimaliseerd.

Voor sommige landschapstypen gelden aanvullende voorwaarden voor wanneer een locatie geschikt wordt geacht. Bijlage II geeft een uitwerking van de kernkwaliteiten van elk landschap, met daarbij richtlijnen voor de geschiktheid van een precieze locatie. Een projectaanvraag moet zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij die kernkwaliteiten. De voorwaarde wordt als volgt samengevat:

- **voorwaarde motiveringsplicht geschiktheid precieze locatie:** Het project onderbouwt de keuze voor de precieze beoogde locatie en toont daarbij aan hoe aansluiting gevonden wordt met de kernkwaliteiten van het landschap en landschapselementen in de directe omgeving van het project.

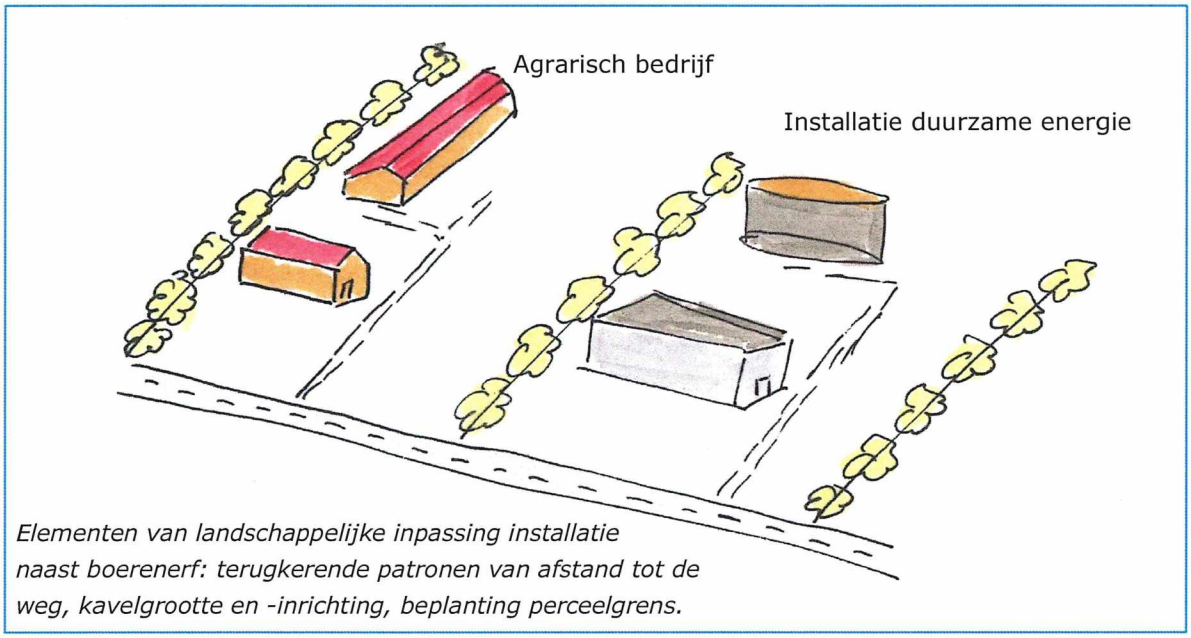
---

[4] Bijvoorbeeld: strekt het perceel van het beoogde project 200 meter, dan moet er nog eens 200 meter tussenruimte met een of meer andere functies zijn tussen de grens van het projectperceel en de perceelgrens van het monument.

2.2.3 Motiveringsplicht landschappelijke inpassing installatie en terrein

Als onderbouwd kan worden dat het landschapstype en de precieze locatie geschikt zijn voor een beoogd project, is een volgende stap om aan te geven hoe de precieze opstelling van de installatie en de inrichting van het terrein geschikt zijn in het landschap. Dit heeft te maken met de plaatsing op het perceel, de wijze van afgrenzing / inrichting van de randen van het perceel, de bouwhoogte, grootte en openheid van de installatie en dergelijke. Inpassen betekent niet altijd het 'inpakken' van een project in bijvoorbeeld een houtsingel of struweel. In een gesloten landschap kan dit passend zijn, terwijl bij een open landschap een andere oplossing gezocht moet worden, bijvoorbeeld door met sloten in plaats van hekken te werken voor een afscheiding. Het gaat bijvoorbeeld ook om de keuze voor een bouwstijl, materiaal- of kleurkeuze, het open laten van zichtlijnen en /of het accentueren van lijnen in het landschap, het aansluiten bij de bebouwingsstructuur in de omgeving en dergelijke (zie bijvoorbeeld figuur 3).

Figuur 3: illustratie landschappelijke inpassing

Elementen van landschappelijke inpassing installatie naast boerenerf: terugkerende patronen van afstand tot de weg, kavelgrootte en -inrichting, beplanting perceelgrens.

Bij de onderbouwing kan gedacht worden aan landschappelijke kenmerken zoals de ruimtelijke opbouw van het landschap (open, halfopen of besloten); de schaal van het landschap (groot- of kleinschalig); de lijnen, structuren en kavelrichtingen en patronen; voorkomende groene, blauwe en rode landschapselementen; type beplanting; voorkomende functies; en onderlinge relaties en afstanden tussen landschapselementen en functies. Het project evalueert de eerder genoemde nadelige effecten zoals geluidsoverlast, en licht toe hoe de inrichting van het terrein en de installatie deze effecten minimaliseren. Dit wordt als volgt samengevat:

- **voorwaarde motiveringsplicht landschappelijke inpassing:** Het project onderbouwt hoe de installatie en de inrichting van het terrein zo goed mogelijk passen in het landschap. Hiertoe voert het initiatief een landschappelijke analyse uit van het projectgebied en zijn ruime omgeving en levert een ruimtelijk ontwerp op met daarin een plankaart, referentiebeelden en/of visualisaties en een voorstel voor plant- en materiaalgebruik.

2.2.4 Onderbouwing meervoudig ruimtegebruik

Het verdient de voorkeur dat het project een vorm van meervoudig ruimtegebruik omarmt, waardoor de functie van energie-opwek wordt gecombineerd met een andere functie. Dit kan bijvoorbeeld waterretentie, natuurontwikkeling, agrarisch medegebruik of voorlichting / educatie zijn. Ook kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een recreatieve functie door aanleg of herstel van wandel- en fietspaden. Meervoudig ruimtegebruik biedt een kans: voor natuurontwikkeling, meer opbrengst of visuele meerwaarde. Waar meervoudig ruimtegebruik niet te realiseren valt, kan het project een plan presenteren voor het gebruik van het perceel na afronding van het project. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de kernkwaliteiten van het landschap. Aanwijzingen voor meervoudig ruimtegebruik zijn te vinden in het overzicht van de kernkwaliteiten van elk landschap, in bijlage II.

- **voorwaarde motiveringsplicht meervoudig ruimtegebruik:** het project onderbouwt hoe meervoudig ruimtegebruik wordt vormgegeven tijdens de looptijd van het project en / of wat de plannen zijn voor gebruik van het perceel na afronding van het project. Deze onderbouwing sluit aan op de kernkwaliteiten en beoogde ontwikkelrichtingen van het landschap.

2.3 Voorwaarden voor maatschappelijke meerwaarde

Niet alleen over de ruimtelijke inrichting van een project moet worden nagedacht: ook de manier waarop het project wordt uitgevoerd heeft belangrijke gevolgen voor de gemeente en voor omwonenden. Daarom zetten we in op projecten met een sterke en aanwijsbare maatschappelijke meerwaarde. Voor veel soorten projecten voor duurzame energie is maatschappelijke meerwaarde zelfs een bovengemeentelijke verplichting. Met betrekking tot windenergie staat bijvoorbeeld het volgende in de provinciale verordening Ruimte Noord-Brabant en de Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant:

"Ontwikkeling van windmolens moet maatschappelijke meerwaarde hebben. Hieronder wordt verstaan: de mogelijkheid voor de omgeving om direct te participeren in het project; de bijdrage aan het oplossen van een maatschappelijk of ruimtelijk probleem; of de bijdrage aan het realiseren van een maatschappelijk of ruimtelijk doel."

Ook over zonneparken is een dergelijke voorwaarde opgenomen. Deze definitie is erg ruim en wordt soms ingevuld door het argument dat windmolens bijdragen aan verduurzaming en aan de energietransitie als maatschappelijk doel, waardoor windprojecten per definitie maatschappelijke meerwaarde hebben. Deze visie kiest voor een verdere aanscherping in de vorm van een motiveringsplicht voor twee aspecten van maatschappelijke meerwaarde: een meerwaarde voor omwonenden en/of inwoners van de gemeente, en een bijdrage aan ruimtelijke kwaliteit. Een projectaanvraag wordt geacht om te reflecteren op beide. De voorwaarden worden als volgt geformuleerd:

Voorwaarde motiveringsplicht maatschappelijke meerwaarde omwonenden / inwoners

- Het project moet een aanwijsbaar, al dan niet financieel, voordeel opleveren voor (een deel van) de inwoners van Laarbeek.
- Dit kan worden vormgegeven door een bijdrage aan een in te stellen duurzaamheidsfonds of landschapsontwikkelingsfonds, door vergoedingen aan omwonenden, door de aanleg of verbetering van voorzieningen, en/of door financiële projectparticipatie.
- Het heeft de voorkeur dat de meerwaarde zo zichtbaar en concreet mogelijk is. Investeringen in het woon- en leefklimaat of landschap rondom een project en / of de mogelijkheden tot di-

recte financiële participatie of het ontvangen van een vergoeding verdienen bijvoorbeeld de voorkeur boven een meer anonieme bijdrage aan een fonds.
- (Gedeeltelijk) lokaal eigendom, in de vorm van eigendom door lokale (agrarische) ondernemers, coöperatieve ontwikkeling en/of het beschikbaar stellen van aandelen voor omwonenden of inwoners van de gemeente, verdient de voorkeur.

Voorwaarde motiveringsplicht maatschappelijke meerwaarde door ruimtelijke kwaliteit
- Het project onderbouwt hoe het bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied en de vitaliteit van het buitengebied.
- Dit kan worden vormgegeven door bijvoorbeeld oplossingen te bieden voor vrijkomend agrarisch vastgoed, door verrommeling tegen te gaan, door lokale investeringen en / of door een bijdrage te leveren aan natuurontwikkeling, recreatie of andere ruimtelijke kwaliteiten.

2.4 Participatievoorwaarden

In het verlengde van maatschappelijke meerwaarde, waar omwonenden, overige inwoners en belangengroepen vooral een passieve en 'ontvangende' rol hebben, worden ook eisen gesteld aan het actief betrekken van inwoners. Participatie van inwoners van de gemeente, in het bijzonder van omwonenden van een project, is erg belangrijk voor Laarbeek. Mensen die nadelen ondervinden door bijvoorbeeld verandering van hun uitzicht, verdienen het immers om ook de voordelen te hebben van het project. Daarnaast past het bij de 'Laarbeek methode' om inwoners en belangengroepen zoveel mogelijk zeggenschap en deelname te geven bij de ontwikkeling van grote projecten. Participatie van enkel de directe omwonenden is dus niet voldoende. Er kan bijvoorbeeld wellicht worden aangesloten bij de te voeren Omgevingsdialogen in het kader van de Omgevingsvisie Buitengebied.

Ook in het Klimaatakkoord is de voorkeur voor participatie uitgesproken, er wordt een richtlijn gegeven van 50% eigendom van grootschalige opwek-installaties in handen van de lokale omgeving. Nu betekent dat niet dat elk project aan deze richtlijn moet voldoen, maar wel dat projecten die in een vorm van lokaal eigendom voorzien de voorkeur hebben. Wij sluiten ons bij deze landelijke voorkeur aan. Daarom wordt onderscheid gemaakt in twee vormen van participatie: planparticipatie en projectparticipatie. Een projectaanvraag dient te reflecteren op beide vormen.

Voorwaarde motiveringsplicht participatie in planvorming
- Bij de vormgeving van het plan, zoals het bepalen van de precieze locatie en de inrichting van het terrein, of het beslissen over het lokaal besteden van een deel van de opbrengst, wordt ruimte gemaakt voor inspraak en overleg met omwonenden, inwoners en belangengroepen van de gemeente. Het verdient de voorkeur om hierbij verder te gaan dan het informeren van de belanghebbenden en een mate van meebeslissen en -ontwerpen te faciliteren.
- Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen trajecten voor directe belanghebbenden zoals omwonenden en grondeigenaren, en indirecte belanghebbenden zoals inwoners van de gemeente. Directe omwonenden kan een grotere rol worden toebedeeld. Hiervoor wordt een communicatie- en participatieplan opgesteld.

Voorwaarde motiveringsplicht participatie in projectuitvoering
- Het verdient de voorkeur dat omwonenden en andere inwoners van de gemeente kunnen participeren in de uitvoering van het project. Dit kan worden vormgegeven door financiële participatie zoals een coöperatie, een vorm van aandelen of obligaties; door een omwonendenregeling met een vorm van korting op energie of andere vergoeding; of door het laten meebeslissen over de besteding van een deel van de opbrengst aan lokale leefbaarheids- of duurzaamheidsprojecten.

2.5 Procedurele en technische voorwaarden

Voor alle projecten is het van belang dat er een zorgvuldig proces wordt gevolgd en dat aan alle technische voorwaarden wordt voldaan die garanderen dat een project bijvoorbeeld veilig is. In de bovengemeentelijke wet- en regelgeving is een veelvoud aan regels te vinden voor de te doorlopen procedures voor projecten voor grootschalige opwek en voor de technische (veiligheids-) voorwaarden waaraan het project dient te voldoen. Onder technische aspecten van het project wordt ook gerekend de afstand tot elektriciteits- of warmte-infrastructuur, eventuele transportverliezen of mogelijke netverzwaringen, nabijheid van (groot)verbruikers etc.

De gemeente Laarbeek voegt enkele eigen procedurele voorwaarden toe. Een eerste is het uitgangspunt dat een beperkt aantal projecten wordt toegestaan en dat de volgorde van projectafhandeling wordt bepaald door de veelbelovendheid / passendheid van het project, en niet de volgorde van aanvragen. Ook de procedurele voorwaarde dat de gemeenteraad altijd de beslissende stem houdt, is in de inleiding al aan bod gekomen. Deze voorwaarden worden daarom hier niet opnieuw geformuleerd. Daarnaast is het belangrijk dat een projectaanvraag blijk geeft van kennis over de te volgen procedures en de technische eisen waaraan de installatie dient te voldoen, dit geeft vertrouwen in de kwaliteit van het project.

- **Voorwaarde onderbouwing procedurele en technische eisen:** er wordt een zorgvuldige, complete en goed geïnformeerde onderbouwing gepresenteerd waarin wordt voldaan aan de bovengemeentelijke regels voor procedures en technische aspecten van het project.

2.6 Samenvatting

Het beoordelen of een project voldoet aan alle voorwaarden is meer dan het afstrepen van een checklist. Een project kan bijvoorbeeld op één van de criteria minder sterk scoren maar op een ander criterium juist erg sterk, waardoor het toch door de gemeenteraad wenselijk wordt gevonden. Het beoordelen blijft altijd maatwerk. De gemeenteraad beoordeelt een projectplan – na advies van het college – volgens de afwegingen uit onderstaande schema.

Figuur 4: overzicht voorwaarden voor projectaanvragen grootschalige opwek van duurzame energie

Type voorwaarde	**voorwaarde**	**afweging**
Landschappelijke inpassing	Geschiktheid van landschapstype	Uit de onderbouwing blijkt dat het landschapstype geschikt is om het project in te plaatsen.
	Geschiktheid van de precieze locatie	Uit de onderbouwing blijkt dat de precieze locatie geschikt is om het project te plaatsen.
	Inpassing installatie en terrein	Uit de onderbouwing blijkt dat de inrichting van de installatie en het terrein voor een geschikte inpassing in het landschap zorgt.
	Meervoudig ruimtegebruik	Uit de onderbouwing blijkt dat (eventueel toekomstig) meervoudig ruimtegebruik voldoende wordt gerealiseerd.
Maatschappelijke meerwaarde	Maatschappelijke meerwaarde voor omwonenden / inwoners	Uit de onderbouwing blijkt dat er voldoende (financiële) maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd voor omwonenden / inwoners.
	Maatschappelijke meerwaarde door ruimtelijke kwaliteit	Uit de onderbouwing blijkt de meerwaarde van het project voor de ruimtelijke kwaliteit van de projectlocatie.
Participatie	Participatie bij planvorming	Uit de onderbouwing blijkt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor participatie van omwonenden / inwoners tijdens de planvorming.
	Participatie bij projectuitvoering	Uit de onderbouwing blijkt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor participatie van omwonenden / inwoners tijdens de projectuitvoering.
Procedurele en technische voorwaarden	Onderbouwing procedurele en technische eisen	Uit de onderbouwing blijkt dat zal worden voldaan aan bovengemeentelijke relevante procedurele en technische eisen.

3 SPECIFICATIE LANDSCHAPPELIJKE INPASSING WINDMOLENS

Dit hoofdstuk gaat nader in op de mogelijkheden voor windmolens in het Laarbeekse landschap en de wensen en eisen die Laarbeek stelt voor de landschappelijke inpassing daarvan. Net als in hoofdstuk 2 wordt daarbij eerst gekeken naar de geschiktheid van het type landschap waarin het project wordt beoogd; dan naar de geschiktheid van de precieze locatie binnen dat landschap; en ten slotte naar de geschiktheid van de opstelling van de molens en de inrichting van het omliggende terrein.

Voor windenergie zoekt deze visie aansluiting bij bovengemeentelijk beleid. Het huidige nationale en provinciale beleid is gebaseerd op de Structuurvisie Wind op Land (SWOL, 2014). Hierin staat een landelijke taakstelling voor het realiseren van 6.000 MW windvermogen in 2020. Voor windparken groter dan 100 MW is het Rijk bevoegd gezag voor de vergunningverlening, voor windparken tot 100 MW is de provincie verantwoordelijk. De gemeente mag een ruimtelijke visie opstellen die inzicht geeft in geschikte locaties, zoekgebieden aanwijzen in het bestemmingsplan, en is vaak bevoegd gezag voor het verlenen van de omgevingsvergunning voor de bouw van het park en/of voor afwijken van het bestemmingsplan. De Provinciale Verordening ruimte Noord-Brabant stelt daarnaast een aantal aanvullende eisen aan windparken (zie bijlage VI).

3.1 Geschiktheid landschapstype

> *"Een landschap is dynamisch; het past zich door de tijd aan de veranderende wensen van de maatschappij aan. Wanneer nieuwe elementen (zoals windturbines) aan het landschap worden toegevoegd dan worden vrijwel altijd in meer of mindere mate bestaande kwaliteiten aangetast en nieuwe kwaliteiten toegevoegd. In het ontwerp dient een zorgvuldige afweging gemaakt te worden tussen het behoud van bestaande kwaliteiten en het toevoegen van nieuwe kwaliteiten, idealiter worden beide met elkaar verenigd."*
>
> Agentschap NL (2013) *Handreiking waardering landschappelijke effecten van windenergie,* p.33

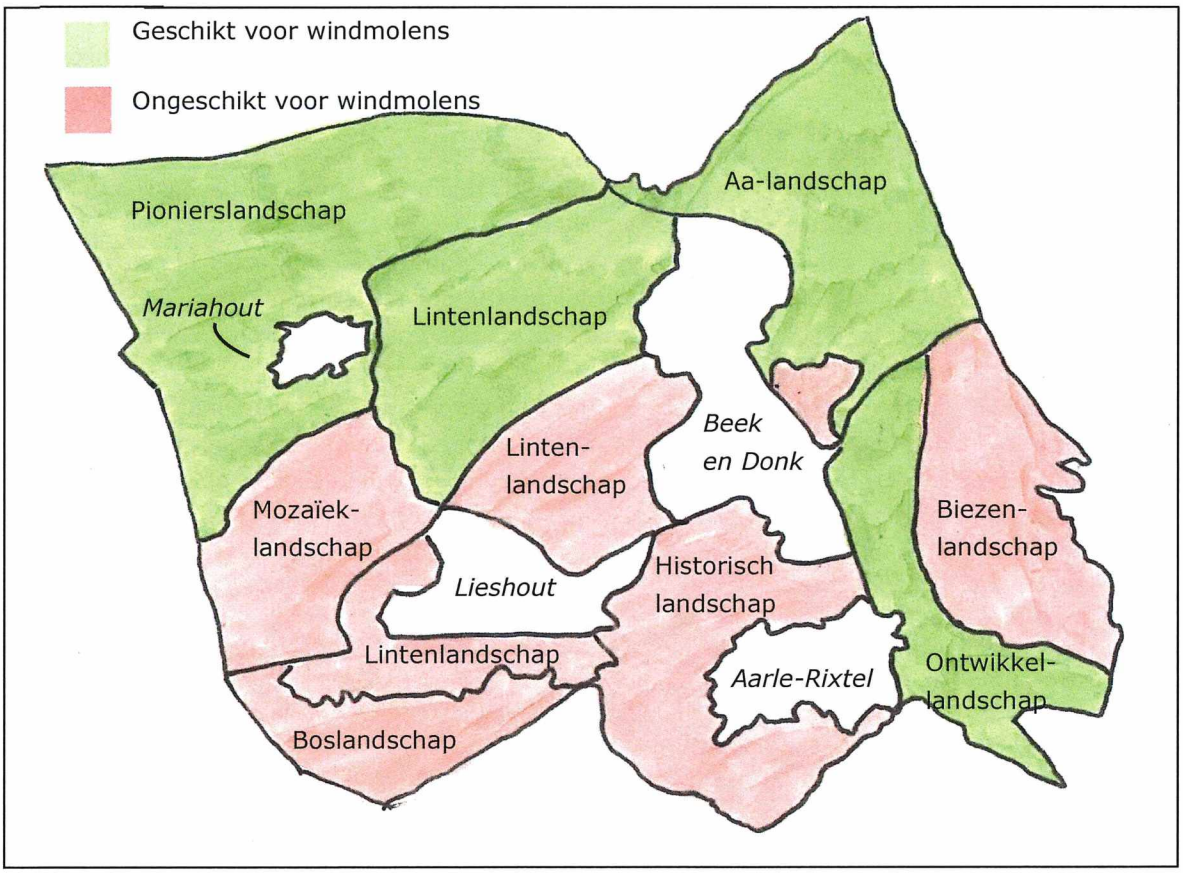
Windmolens passen niet in de bebouwde kom, daarom wordt gekeken naar het buitengebied. Niet alle landschappen waaruit het Laarbeekse buitengebied bestaat lenen zich voor het plaatsen van windmolens: windmolens detoneren bijvoorbeeld in een historisch landschap of een landschap dat erg kleinschalig van aard is. In een weids, open landschap dat zich kenmerkt door productie en industrie zijn windmolens bijvoorbeeld meer passend. Wat betreft passendheid van windmolens in verschillende landschappen zijn er weinig bovengemeentelijke regels. Wel benoemt de landelijke Structuurvisie Wind op Land (SWOL) dat het de voorkeur heeft om aan te sluiten op grote structuren zoals hoofdinfrastructuur. De provinciale verordening Ruimte stelt nadere regels voor het bouwen in Natuur Netwerk Noord-Brabant, maar staat dit onder voorwaarden wel toe.

Aan deze bovengemeentelijke regels voegt Laarbeek een eigen overweging toe, die leidt tot de uitsluiting van een aantal landschapstypen. Van de acht landschapstypen die door de Omgevingsvisie Buitengebied worden onderscheiden, worden er drie geschikt en vier ongeschikt geacht voor het plaatsen van windmolens. Het laatste landschap (het lintenlandschap) wordt in twee delen verdeeld, waarbij een deel wel geschikt is en een deel ongeschikt. Van het Aa-landschap is een klein deel uitgezonderd: in het gebied rondom Eyckenlust zijn windmolens niet gewenst. De afwegingen om tot deze indeling te komen zijn gebaseerd op de (cultuur-) historische waarde van het landschap, waarde voor toerisme, schaal van het landschap en beoogde ontwikkelrichting. De afwegingen en precieze kaart zijn opgenomen als bijlage IV en V, hieronder staat een schematisch overzicht.

Figuur 5: overzicht geschiktheid landschapstypen voor windmolens

Geschikt voor windmolens	**Ongeschikt voor windmolens**
Pionierslandschap	Mozaïeklandschap
Lintenlandschap (alleen ten noorden van de Herendijk)	Biezenlandschap
Ontwikkellandschap	Historisch landschap
Aa-landschap (uitgezonderd het gebied rondom Eyckenlust)	Boslandschap

Figuur 6: overzichtskaart geschiktheid Laarbeekse landschapstypen voor windmolens

Bovenstaande kaart betekent uiteraard niet dat windmolens overal in de 'groene landschappen' kunnen worden gebouwd. De kaart moet eerder andersom gezien worden: in de rood gekleurde delen van Laarbeek zullen windmolens níet worden overwogen. In de groen gekleurde landschappen is een aanvraag overweegbaar. Er moet dan wel aan een groot aantal andere voorwaarden worden voldaan, onder andere voor de keuze van de precieze locatie. Dit wordt als volgt samengevat:

- **voorwaarde geschiktheid van landschapstype:** de beoogde project-locatie bevindt zich in een landschapstype dat als geschikt is aangemerkt voor windmolens.

3.2 Geschiktheid locatie

Niet alleen het landschapstype, maar ook de precieze locatie moet geschikt zijn voor windmolens. Allereerst stellen het Rijk en de provincie hiervoor een aantal beperkingen aan landschappelijke inpassing. Een vereenvoudigd overzicht van de belangrijkste bovengemeentelijke inpassingsregels is te vinden in bijlage VI. Het is echter goed denkbaar dat deze criteria in het licht van de RES worden veranderd, wellicht worden criteria versoepeld om de RES te faciliteren. Om hierop te anticiperen hanteert Laarbeek het volgende uitgangspunt:

De gemeente Laarbeek accepteert en volgt eventuele veranderingen in het beleid over de plaatsing van windmolens vanuit het Rijk en de provincie Noord-Brabant, tenzij het college van mening is dat hierdoor een situatie ontstaat die niet in lijn ligt met deze visie. Wanneer dit zich voordoet kan het college en/of de raad waar mogelijk nadere regels stellen ter aanvulling op het nieuwe bovengemeentelijke beleid, waardoor aansluiting met deze visie gevonden wordt.

De gemeente stelt de volgende regels voor het bepalen van de geschiktheid van de precieze beoogde projectlocatie.

- Bouwen binnen een bebouwingsconcentratie is onwenselijk (zie bijlage III voor de begrenzingen) om het open karakter te behouden, verstening tegen te gaan en de bebouwingsconcentraties niet te laten concurreren met de vier kernen.
- Bouwen binnen een gebied dat belangrijk is voor natuurontwikkeling, zoals het Natuur Netwerk Noord-Brabant, een ecologische verbindingszone of beschermingsgebied voor struweelvogels en/of kwetsbare soorten, is onwenselijk tenzij onderbouwd kan worden hoe het project bijdraagt aan natuurontwikkeling.
- De afstand tussen een beoogd project en Rijks- en gemeentelijke monumenten en archeologische monumenten is minimaal even groot als het perceel van het beoogde project. Daarnaast wordt een inschatting gemaakt van de visuele impact van de molens op de beleving van het monument. Hiervoor wordt een visualisatie gemaakt.
- De afstand tot woningen, infrastructuur en overige bebouwing en relevante ruimtelijke elementen wordt onderbouwd door middel van onderzoek naar slagschaduw en geluidshinder, hiervoor worden de landelijke normen gevolgd.
- Het project evalueert eventuele hinder voor omwonenden (overlast door geluid, schaduw e.d.) en andere nadelige effecten, en onderbouwt hoe deze worden geminimaliseerd. Mogelijke natuurschade wordt onderbouwd door een milieuonderzoek (projectMER). Archeologisch onderzoek kan nodig zijn, afhankelijk van de locatie.
- Het project voldoet aan bovengemeentelijke plaatsingseisen zoals minimale afstanden tot bebouwing en infrastructuur.

Voor sommige landschapstypen gelden aanvullende voorwaarden voor wanneer een locatie geschikt wordt geacht. Bijlage II geeft een uitwerking van de kernkwaliteiten van elk landschap, met daarbij richtlijnen voor de geschiktheid van een precieze locatie. Een projectaanvraag moet zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij die kernkwaliteiten. De voorwaarde wordt als volgt samengevat:

- **voorwaarde motiveringsplicht geschiktheid precieze locatie:** Het project onderbouwt de keuze voor de precieze beoogde locatie en toont daarbij aan hoe aansluiting gevonden wordt met de kernkwaliteiten van het landschap en landschapselementen in de directe omgeving van het project, en dat het project voldoet aan de aanvullende regels.

3.3 Ontwerp en omvang installatie

Staat het plan in een geschikt landschapstype en is de beoogde locatie geschikt, dan is de volgende stap het bepalen van het aantal molens, de hoogte en de opstelling. Hiervoor moet bijvoorbeeld rekening gehouden worden met het ruimtelijk beeld dat ontstaat door de plaatsing van de windmolens. Deze motivering moet op een aantal aspecten van het ruimtelijk beeld ingaan. Daarnaast wordt een aantal algemene ontwerpregels gesteld. Dit zijn de volgende:

Algemene ontwerpprincipes windmolens

- Een project bestaat uit tenminste drie en maximaal vijf windmolens. Er wordt maximaal één windpark ontwikkeld in Laarbeek.
- De voorgestelde bouwhoogte en onderlinge afstand tussen de molens wordt onderbouwd door middel van onderzoek naar slagschaduw en geluidshinder, hierin worden de landelijke normen gevolgd.
- Om de ruimtelijke impact te beperken verdient het de voorkeur om alle windmolens van hetzelfde type en grootte te bouwen en dezelfde onderlinge afstand te hanteren. Een lijnopstelling heeft de voorkeur.
- Een omgevingsvergunning wordt verleend voor een maximale periode van 25 jaar. In de projectaanvraag wordt beschreven hoe de grond daarna zal worden opgeleverd.

Ontwerpprincipes in relatie tot ruimtelijk beeld

- De opstelling en inrichting van het terrein moeten de aanwezige kernkwaliteiten van het landschap behouden of versterken. Denk bij het ruimtelijk beeld aan het volgen van bestaande structuren en lijnen zoals verkaveling en grenzen tussen water en land; de mate waarin de openheid van het landschap beïnvloed wordt; de veranderingen in verhouding tussen de open ruimte en ruimteverstorende elementen; het respecteren van zichtlijnen en de beleving van reliëf.
- Er moet extra kritisch gelet worden op de verandering van het ruimtelijk beeld wanneer aangesloten wordt op andere duurzame energie-projecten, zoals zonneparken in dezelfde omgeving en/of een windpark over de gemeentegrens, of op andere grote landschappelijke dragers.
- Daarnaast moet worden gereflecteerd op het beperken van het horizonbeslag en de mate waarin ingeslotenheid wordt ervaren door omwonenden of andere waarnemers.
- Ook de ruimtelijke inpassing van technische randapparatuur moet worden meegenomen.
- De motivatie gaat vergezeld van visualisaties.

Een projectaanvraag dient te onderbouwen hoe het aan deze regels voldoet, wat terugkomt in de volgende voorwaarde:

- **voorwaarde motiveringsplicht ontwerp en omvang installatie:** het project onderbouwt hoe de locatie en beoogde opstelling en grootte van het project aansluit op de kernkwaliteiten van het landschap en voldoet aan de ontwerpprincipes voor windmolens die door Laarbeek zijn opgesteld.

3.4 Meervoudig ruimtegebruik

Bij landschappelijke inpassing moet niet alleen worden gereflecteerd op hoe de windmolens passen in het grote landschap er omheen, maar ook op hoe het terrein direct rondom de windmolens wordt ingericht en gebruikt (zie bijvoorbeeld figuur 7). Om een goede inrichting van het terrein te borgen wordt een motivering gevraagd voor de inrichting van het terrein, waarin wederom op een aantal aspecten moet worden ingegaan:

Voorwaarde motiveringsplicht inrichting terrein en meervoudig ruimtegebruik

Een project is verplicht om te motiveren hoe de inrichting van het terrein aansluit bij het landschap en hoe (toekomstig) meervoudig ruimtegebruik wordt ingevuld:

- De voorkeur gaat uit naar projecten die de grond rondom de windmolens zinvol ontwikkelen en naar meervoudig ruimtegebruik.
- Dit kan bijvoorbeeld door middel van een bijdrage aan natuurontwikkeling, waterretentie, recreatie, of versterking van landschappelijke structuren.
- De uitwerking versterkt de kernkwaliteiten van het landschapstype en van de specifieke situatie op de beoogde locatie.

Figuur 7: illustratie meervoudig ruimtegebruik windmolens

Elementen van meervoudig ruimtegebruik: windmolens met extensieve natuurontwikkeling, bijenkasten en waterretentie

In hoeverre de inrichting van een terrein versterkend of tenminste niet verstorend werkt voor het landschap hangt af van de huidige situatie, maar ook van het wensbeeld dat de gemeente bij de verschillende landschapstypen heeft. Dit wordt meer detail in de Omgevingsvisie uitgewerkt en een overzicht is te vinden in bijlage II. Hieronder wordt per landschapstype waar windmolens overwogen kunnen worden, een denkrichting weergegeven voor landschappelijke inpassing en meervoudig ruimtegebruik.

Figuur 8. Denkrichting landschappelijke inpassing en meervoudig ruimtegebruik voor windmolens

Pionierslandschap	In een landschap met grootschalige, blokvormige opzet passen grote structuren. Het heeft de voorkeur om de structuur van de blokerven te volgen en perceelgrenzen zichtbaar te laten door perceelscheidingen zoals houtwallen, houtsingels of kavelgreppels. Deze blokstructuren moeten niet doorsneden of gesplitst worden. Voor meervoudig ruimtegebruik gaat de voorkeur uit naar agrarisch medegebruik, natuurontwikkeling en/of waterretentie.
Lintenlandschap	Dit betreft een landschap waarin veel *landmarks* te zien zijn met lange zichtlijnen. Het heeft de voorkeur om zichtlijnen niet te doorsnijden en grote structurele assen te begeleiden (parallelle lijnopstelling). De cultuurhistorisch waardevolle bolle akkers dienen gerespecteerd te worden. Er dient niet gebouwd te worden in of direct aansluitend op de bebouwingsconcentraties (linten, zie bijlage III). Voor inpassing moet gedacht worden aan houtsingels of houtwallen, fruitteelt en waterloopjes, in lijn met de diversiteit aan kleinschalige landschapselementen en multifunctionele erven die dit landschap typeren. Voor meervoudig ruimtegebruik gaat de voorkeur uit naar agrarisch medegebruik, natuurontwikkeling en/of waterretentie.

Aa-landschap	Het open karakter van het landschap moet gerespecteerd worden. Bij plaatsing in de beekdalen moet onderbouwd worden hoe wordt bijgedragen aan de natuur, bijvoorbeeld door beekherstel of aanleg van EVZ's, evt. op de lange termijn. Idealiter staan molens parallel aan de beek om de beleving van de beek te vergroten, maar buiten de EVZ. Het weidevogelgebied moet worden ontzien. De voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik gaat uit naar agrarisch, natuurontwikkeling of waterretentie.
Ontwikkellandschap	Duidelijke lijnelementen zoals kanalen, beken en hoofdverkeerswegen kunnen worden gevolgd (lijnopstelling parallel). Houd bij plaatsing rekening met de gebiedsvisie. Ontwikkeling van windmolens kan hier bijdragen aan multifunctioneel ruimtegebruik en kan passend zijn bij de bedrijvigheid, mits verrommeling wordt voorkomen. Het heeft de voorkeur om een open karakter te behouden / realiseren. Voor agrarisch medegebruik betekent dat bijvoorbeeld geen gebruik maken van hoge teeltondersteunende voorzieningen. Het landschap leent zich ook minder goed voor vee. Recreatief medegebruik of natuurontwikkeling lijkt passender.

3.5 Samenvatting

In principe staat Laarbeek open voor het ontwikkelen van maximaal één windpark met een capaciteit van maximaal vijf turbines. Dit hoofdstuk geeft nadere regels en denkrichtingen voor de landschappelijke inpassing van windmolens, maar daarnaast dient een projectaanvraag ook aan de andere typen voorwaarden te voldoen. Een complete lijst staat daarom hieronder. Het is aan de raad om een afweging te maken of een projectaanvraag voldoende aan alle voorwaarden voldoet.

Figuur 9: Overzicht voorwaarden voor projectaanvragen windenergie

Type voorwaarde	**voorwaarde**	**afweging**
Landschappelijke inpassing	Geschiktheid van landschapstype	De beoogde locatie bevindt zich in een landschap dat als geschikt is aangemerkt.
	Geschiktheid van de precieze locatie	Uit de onderbouwing blijkt dat de precieze locatie geschikt is om het project te plaatsen.
	Ontwerp en omvang	Uit de onderbouwing blijkt dat het ontwerp en de omvang van het windpark voldoet aan de ontwerpprincipes.
	Inrichting terrein en meervoudig ruimtegebruik	Uit de onderbouwing blijkt dat de inrichitng van het terrein aansluit op de kernkwaliteiten van het landschap en de directe omgeving, en dat (eventueel toekomstig) meervoudig ruimtegebruik voldoende wordt gerealiseerd.
Maatschappelijke meerwaarde	Maatschappelijke meerwaarde voor omwonenden / inwoners	Uit de onderbouwing blijkt dat er voldoende (financiële) maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd voor omwonenden / inwoners.
	Maatschappelijke meerwaarde door ruimtelijke kwaliteit	Uit de onderbouwing blijkt de meerwaarde van het project voor de ruimtelijke kwaliteit van de projectlocatie.
Participatie	Participatie bij planvorming	Uit de onderbouwing* blijkt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor participatie van omwonenden / inwoners tijdens de planvorming.
	Participatie bij projectuitvoering	Uit de onderbouwing* blijkt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor participatie van omwonenden / inwoners tijdens de projectuitvoering.
	** voor de onderbouwing dienen de richtlijnen van de 'gedragscode draagvlak en participatie wind op land' van de NWEA te worden gevolgd.*	
Procedurele en technische voorwaarden	Onderbouwing procedurele en technische eisen	Uit de onderbouwing blijkt dat zal worden voldaan aan bovengemeentelijke relevante procedurele en technische eisen.

4 SPECIFICATIE LANDSCHAPPELIJKE INPASSING ZONNEPARKEN

Deze visie biedt de ruimte voor het ontwikkelen van maximaal vijf zonneparken in Laarbeek. Het heeft de voorkeur om zowel kleinschalige als grootschalige zonneparken te ontwikkelen. Als definitie wordt de richtlijn van Enexis gehanteerd: een kleinschalig park is maximaal 6 hectare. Voor het bepalen van de schaal van een concreet project moet vooral gekeken worden naar de 'menselijke schaal', waarbij het zonnepark moet aansluiten bij de omgeving. Voor een grootschalig zonnepark wordt een maximumgrootte van 12 hectare gehanteerd. Projectaanvragen worden niet behandeld op volgorde van binnenkomst maar op een eerste inschatting van hoe kansrijk het project is. Dit is afhankelijk van de mate van aansluiting op de gestelde voorwaarden. Net als voor windmolens werkt deze visie ook de landschappelijke inpassingsvoorwaarden voor zonneparken verder uit.

Een gemeente kan geen grondgebonden opstellingen van zonnepanelen vergunnen zolang er geen visie aan ten grondslag ligt, zo staat in de provinciale verordening Ruimte Noord-Brabant. Voor een gemeentelijke visie worden de volgende eisen gesteld:

Artikel 6.19 provinciale verordening Ruimte Noord-Brabant

a. uit een gemeentelijke visie blijkt dat de aanwijzing van een projectlocatie nodig is om te kunnen voldoen aan de doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie;
b. in deze visie is afgewogen welke locaties binnen de gemeente geschikt zijn gelet op aspecten van zorgvuldig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit;
c. de ontwikkeling een maatschappelijke meerwaarde geeft;
d. de ontwikkeling gelet op artikel 3.1, derde lid, inpasbaar is in de omgeving.

In de inleiding van deze visie is betoogd dat grondgebonden zonneparken een belangrijk onderdeel kunnen vormen van de toekomstige energiemix in Laarbeek: de capaciteit van onze daken voor zonnepanelen en de mogelijkheden voor windmolens of andere technologieën zijn op dit moment niet voldoende om onze doelen te behalen. Ondanks de beperkte capaciteit van dakoppervlakken in Laarbeek, heeft plaatsing op daken wel de voorkeur boven grondgebonden zonneparken. Daarnaast gaat de voorkeur uit naar plaatsen waar andere functies zo min mogelijk in de verdrukking komen. We volgen hierbij de Zonneladder en de Ladder voor duurzame verstedelijking, die een 'ladder' van wenselijkheid aangeven voor de locatie van zonnepanelen. Deze volgorde is: daken (zowel in het stedelijk als landelijk gebied), industrieterreinen, kernrandzones, erven van agrarische bedrijven c.q. binnen het bouwblok, langs infrastructuur, voormalige stortplaatsen (voor zover niet ingericht als natuurgebied), landbouwgrond (dubbelgebruik), landbouwgrond (enkelgebruik) en tenslotte natuurnetwerken.

Verwijzen naar de zonneladder betekent niet dat een project dat relatief 'laag op de ladder' staat niet overwogen kan worden, maar wel dat er dan kritischer gekeken wordt naar de wenselijkheid van het project. Voor alle projecten geldt dat de locatiekeuze en ruimtelijke inpassing goed dient te worden onderbouwd. Deze onderbouwing volgt dezelfde indeling als de onderbouwing van windparken: er wordt van breed naar smal gekeken. Past het zonnepark in het landschapstype waar het in wordt beoogd? Is het passend op de specifieke locatie? Is het ontwerp en de omvang passend bij de kwaliteiten van het landschap, en wordt er voldoende rekening gehouden met meervoudig ruimtegebruik? Deze vragen worden hieronder uitgewerkt.

4.1 Geschiktheid landschapstype

Niet alle landschapstypen zijn geschikt voor het plaatsen van een zonnepark. Zonneparken hebben ondanks hun geringe hoogte een grootschalige en industriële uitstraling. In landschappen met meer geslotenheid en reliëf kan het mogelijk zijn om de zonnepanelen aan het zicht te onttrekken, maar in een open landschap zou bijvoorbeeld de aanleg van een houtwal of -singel uit de toon vallen. Ook in

gebieden die belangrijk zijn voor toerisme vanwege natuurbeleving of de authentieke uitstraling van een landschap, zijn zonneparken niet passend. Ten slotte kan de vraag worden gesteld of de schaal van een zonnepark aansluit bij de schaal van het landschap: een verkaveld landschap met relatief kleine percelen en/of veel afwisseling in ruimtegebruik is beter geschikt voor het aanleggen van een of meerdere kleine zonneparken dan voor een groot zonnepark. Daarom wordt een onderscheid gemaakt tussen grootschalige en kleinschalige parken.

Het verschil tussen grootschalige en kleinschalige zonneparken is niet alleen de schaal, maar laat ook twee visies op landschap zien. Voor de inpassing van kleinschalige zonneparken wordt uitgegaan van het landschap als waarde: de inrichting van het landschap is net als natuur, cultuurhistorie en archeologie een waarde die moet worden beschermd en versterkt. Bij grootschalige zonneparken ligt een ander idee van landschap aan de basis: landschap als kader voor ruimtelijke ontwikkelingen, waarin het landschap zich aanpast en met ontwikkelingen meebeweegt.

De afwegingen om tot deze indeling te komen zijn gebaseerd op de (cultuur-) historische waarde van het landschap, waarde voor toerisme, schaal van het landschap en beoogde ontwikkelrichting. De afwegingen en precieze kaart zijn opgenomen als bijlage VII en VIII, hieronder staat een schematisch overzicht. Het overzicht laat zien dat drie landschappen en een klein gedeelte van een vierde landschap zijn uitgesloten voor zonneparken. Het gaat om landschappen met een duidelijke historische en/of recreatieve waarde: het Biezenlandschap, Historisch landschap, Boslandschap en het gebied rondom Eyckenlust. In gebieden die zich kenmerken door diversiteit in gebruik en kleinschaligheid, zoals het mozaïeklandschap, worden alleen kleinschalige zonneparken toegestaan. Slechts twee landschappen lenen zich voor grootschalige zonneparken: het Pionierslandschap en Aa-landschap.

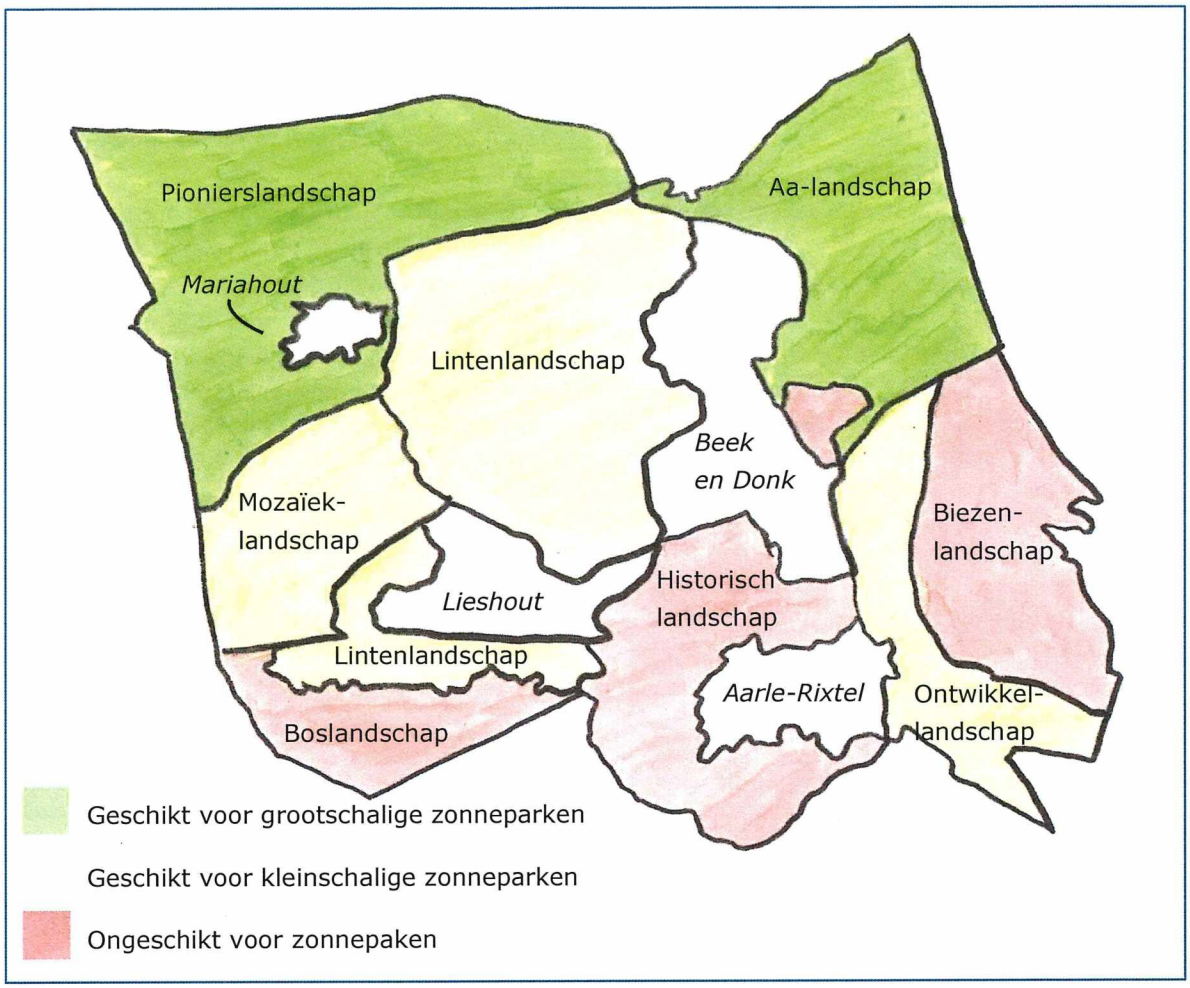
De indeling in landschapstypen moet gezien worden als een eerste beperking: in sommige delen van het buitengebied zullen zonneparken niet worden overwogen. Dat wil niet zeggen dat ze in de 'groene gebieden' altijd zullen worden toegestaan: toestemming hangt af van het voldoen aan de andere criteria, zoals de verdere onderbouwing van de landschappelijke inpassing.

Dit wordt als volgt samengevat:

- **voorwaarde geschiktheid van landschapstype:** de beoogde project-locatie bevindt zich in een landschapstype dat als geschikt is aangemerkt voor zonneparken van de voorgestelde schaal.

Figuur 10: overzicht geschiktheid landschapstypen voor zonneparken

Geschikt voor grootschalige zonneparken	**Geschikt voor kleinschalige zonneparken**	**Ongeschikt voor zonneparken**
Pionierslandschap	Lintenlandschap	Biezenlandschap
Aa-landschap (uitgezonderd het gebied rondom Eyckenlust)	Mozaïeklandschap	Historisch landschap
	Ontwikkellandschap	Boslandschap

Figuur 11: overzichtskaart geschiktheid landschapstypen voor zonneparken

4.2 Geschiktheid locatie

Niet alleen het landschapstype, maar ook de precieze locatie moet geschikt zijn voor een zonnepark. Allereerst stellen het Rijk en de provincie hiervoor een aantal beperkingen aan landschappelijke inpassing. Een vereenvoudigd overzicht van de belangrijkste bovengemeentelijke inpassingsregels is te vinden in bijlage IX. Het is echter goed denkbaar dat deze criteria in het licht van de RES worden veranderd, wellicht worden criteria versoepeld om de RES te faciliteren. Om hierop te anticiperen hanteert Laarbeek –net als bij windmolens- het volgende uitgangspunt:

De gemeente Laarbeek accepteert en volgt eventuele veranderingen in het beleid over de plaatsing van zonneparken vanuit het Rijk en de provincie Noord-Brabant, tenzij het college van mening is dat hierdoor een situatie ontstaat die niet in lijn ligt met deze visie. Wanneer dit zich voordoet kan het college en/of de raad waar mogelijk nadere regels stellen ter aanvulling op het nieuwe bovengemeentelijke beleid, waardoor aansluiting met deze visie gevonden wordt.

De gemeente stelt de volgende regels voor het bepalen van de geschiktheid van de precieze beoogde projectlocatie.

- Bouwen binnen een bebouwingsconcentratie is onwenselijk (zie bijlage III voor de begrenzingen) om het open karakter te behouden, verstening tegen te gaan en de bebouwingsconcentraties niet te laten concurreren met de vier kernen.
- Bouwen binnen een gebied dat belangrijk is voor natuurontwikkeling, zoals het Natuur Netwerk Noord-Brabant, een ecologische verbindingszone of beschermingsgebied voor struweelvogels en/of kwetsbare soorten, is onwenselijk tenzij onderbouwd kan worden hoe het project bijdraagt aan natuurontwikkeling.
- De afstand tussen een beoogd project en Rijks- en gemeentelijke monumenten en archeologische monumenten is minimaal even groot als het perceel van het beoogde project. Daarnaast wordt een inschatting gemaakt van de visuele impact van de panelen op de beleving van het monument. Hiervoor wordt een visualisatie gemaakt. Bij de oriëntatie en inpassing van de zonnepanelen wordt rekening gehouden met het minimaliseren van visuele verstoring.
- Het project evalueert eventuele hinder voor omwonenden (bijv. spiegeling) en andere nadelige effecten, en onderbouwt hoe deze worden geminimaliseerd. Mogelijke natuurschade wordt onderbouwd door een milieuonderzoek (projectMER). Archeologisch onderzoek kan nodig zijn, afhankelijk van de locatie.
- De onderlinge afstand tussen twee zonneparken is minimaal de lengte van het perceel van de grootste van beide parken. Strekt een zonnepark bijvoorbeeld 200 meter, dan wordt het aan alle kanten omgeven door minstens 200 meter aan percelen met andere gebruiksfuncties. We streven naar spreiding van zonneparken over de gemeente en zo min mogelijk verstoring van het karakter van het landschap.

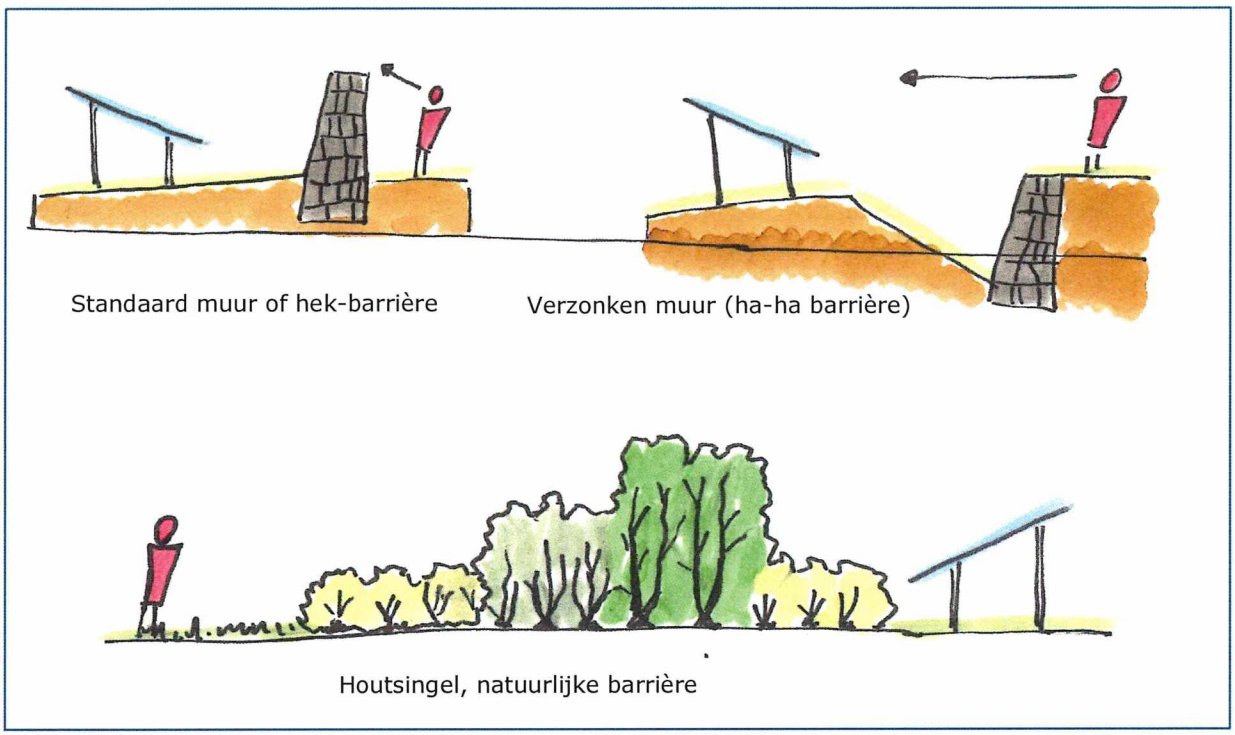
De voorwaarde wordt als volgt samengevat:

- **voorwaarde motiveringsplicht geschiktheid precieze locatie:** Het project onderbouwt de keuze voor de precieze beoogde locatie en toont daarbij aan hoe aansluiting gevonden wordt met de kernkwaliteiten van het landschap en landschapselementen in de directe omgeving van het project, en dat het project voldoet aan de aanvullende regels.

4.3 Installatie en terrein

Staat het plan in een geschikt landschapstype en is de beoogde locatie geschikt, dan is de volgende stap het bepalen van het aantal panelen, de oriëntatie en opstelling, en de inrichting van het terrein: de landschappelijke inpassing. Landschappelijk inpassen is niet een kwestie van 'inpakken in groen'. Landschap heeft betrekking op de onderlinge samenhang tussen de elementen in een bepaald gebied en op de samenhang tussen een gebied en het gebruik daarvan. Landschap heeft ook te maken met de afleesbaarheid van die samenhang (het landschapsbeeld). Landschap bestaat bij de gratie van waarneming en beleving door mensen én bij de gratie van verandering door de tijd heen. Landschap is daarom geen statisch begrip. Bij landschappelijke inpassing staan altijd de begrippen samenhang en afleesbaarheid (van die samenhang) centraal. Zeker voor zonneparken geldt dat *integratie* in het landschap, als toevoeging van nieuwe vlakken / elementen in het landschap, wellicht een betere benadering is dan inpassing, dat toch meer klinkt als 'verstoppen'. In een open landschap kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een begrenzing van het perceel door een sloot of verzonken barrière (zie figuur 12). Hierdoor worden de zonnepanelen als nieuwe elementen niet aan het zicht onttrokken maar passen zij meer bij de openheid en geringe hoogte van een landschap.

Figuur 12: illustratie typen barrières zonnepark

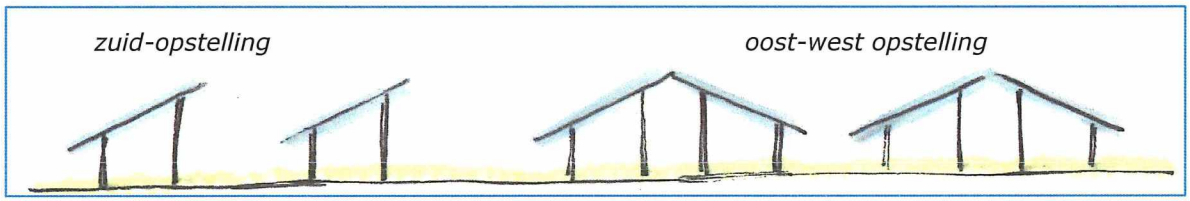
Het project onderbouwt hoe de inpassing aansluiting zoekt met de landschappelijke kenmerken van het gebied. Dit is bijvoorbeeld door de schaal van het landschap te omarmen (bijvoorbeeld door meerdere clusters van panelen), de ruimtelijke opbouw (open, half-open of besloten) te respecteren; de lijnen, structuren en kavelrichtingen en patronen te volgen (bijv. door rijen panelen landschapslijnen te laten volgen); aansluiting te vinden bij voorkomende groene en rode landschapselementen; aansluiting te vinden bij voorkomende functies door meervoudig ruimtegebruik (zie volgende paragraaf); en onderlinge relaties en afstanden tussen landschapselementen en functies te respecteren.

- De voorgestelde omvang en opstelling wordt onderbouwd door meervoudig ruimtegebruik, inpassing en passendheid qua perceelgrootte en precieze locatie. Ook de oriëntatie (oost-west of zuid, zie figuur 13 hieronder) wordt op een dergelijke manier onderbouwd.
- De zonneparken worden op een goede manier ingepast in het landschap. Het project onderbouwt hoe de inpassing aansluiting zoekt met de landschappelijke kenmerken van het gebied, zoals de ruimtelijke opbouw (open, half-open of besloten); de schaal van het landschap (groot- of kleinschalig); de lijnen, structuren en kavelrichtingen en patronen (bijv. door rijen panelen landschapslijnen te laten volgen); voorkomende groene en rode landschapselementen; voorkomende functies; en onderlinge relaties en afstanden tussen landschapselementen en functies. Hierbij wordt rekening gehouden met de kernkwaliteiten van het landschap.
- het project onderbouwt hoe de inrichting van het zonnepark zelf aansluiting zoekt met het landschap, zoals de omvang en opzet (één veld of meerdere opstellingen); de aard en afmetingen van de panelen; de hoogte, vorm en oriëntatie van de opstelling; de inpassing van de randvoorzieningen zoals toegangswegen en aansluitingen; en de beveiliging (hekwerken, watergangen, natuurlijke afscheiding, ha-ha barrière, e.d.). Hierbij wordt rekening gehouden met de kernkwaliteiten van het landschap. Een lage bouwhoogte heeft de voorkeur, behalve

als de maatschappelijke meerwaarde en/of meervoudig ruimtegebruik aanleiding geeft tot het maken van een uitzondering.

- hiertoe voert het initiatief een landschappelijke analyse uit van het projectgebied en zijn ruime omgeving, waarin inzicht wordt gegeven in de bestaande flora en fauna, de invloed op de waterhuishouding, bodemverontreiniging, archeologische waarden, de invloed op de biodiversiteit en de landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering van het landschap. Het initiatief levert een ruimtelijk ontwerp op met daarin een plankaart, referentiebeelden en/of visualisaties en een voorstel voor plant- en materiaalgebruik.

Figuur 13: illustratie verschillende oriëntaties zonnepanelen

De regels en denkrichtingen voor de landschappelijke inpassing leiden tot de volgende voorwaarde:

- **voorwaarde motiveringsplicht installatie en terrein:** het project onderbouwt hoe de locatie en beoogde opstelling en grootte van het project aansluit op de kernkwaliteiten van het landschap en voldoet aan de ontwerpprincipes voor zonneparken die door Laarbeek zijn opgesteld.

4.4 Meervoudig ruimtegebruik

Het verdient de voorkeur dat het project een vorm van meervoudig ruimtegebruik omarmt, bijvoorbeeld waterretentie, natuurontwikkeling of voorlichting, en/of een plan presenteert voor het gebruik van het perceel na afronding van het project. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de kernkwaliteiten van het landschap. Meervoudig ruimtegebruik is geen verplichting als het bijvoorbeeld ten koste zou gaan van de openheid van het landschap (door een hogere bouwhoogte) of als door de aanvullende eisen een ruime opstelling van de panelen niet mogelijk blijft. Wel moet dan zorgvuldig worden nagedacht over de inrichting van de randen van het perceel.

Bij een project in leefgebieden van struweelvogels of andere kwetsbare soorten moet worden onderbouwd hoe deze soorten worden geaccommodeerd en / of hoe hier verder op wordt aangesloten (bijvoorbeeld een ruime opstelling, plaatsing vogelhut of wandelpad). Ook het verbeteren van de bodemkwaliteit op de lange termijn kan een vorm zijn van meervoudig ruimtegebruik. Dit vertaalt zich in de volgende voorwaarde:

- **Voorwaarde motiveringsplicht inrichting terrein en meervoudig ruimtegebruik:** het project zet uiteen of en hoe er sprake is van meervoudig ruimtegebruik en hoe dit aansluit op de kernkwaliteiten het landschap, bijvoorbeeld door natuurontwikkeling, waterretentie, recreatie, versterking van landschappelijke structuren of toekomstig gebruik.

Verschillende landschapstypen lenen zich voor verschillende vormen van inpassing en/of integratie en voor verschillend meervoudig ruimtegebruik. Hieronder staat een denkrichting per landschapstype. Voor de precieze locatie geldt daarnaast dat het project passend moet zijn in de directe omgeving en geen schade moet doen. Bomen kappen is bijvoorbeeld onwenselijk.

Figuur 14. Denkrichting landschappelijke inpassing zonneparken

Pionierslandschap	Grootschalige opzet van het landschap, hierin passen grote structuren. Het heeft de voorkeur om de structuur van de blokerven te volgen en perceelgrenzen zichtbaar te laten door perceelscheidingen zoals houtwallen, houtsingels of kavelgreppels. Deze blokstructuren moeten niet doorsneden of gesplitst worden. Voor meervoudig ruimtegebruik gaat de voorkeur uit naar agrarisch medegebruik, natuurontwikkeling en/of waterretentie.
Lintenlandschap	Het open karakter van het landschap, met zicht op bolle akkers en beeldbepalende boerderijen, moet behouden blijven. In bebouwingslinten mogen geen zonneparken worden geplaatst: de groene dooradering van de linten moet behouden blijven. Bij inpassing kan gedacht worden aan het volgen / uitbreiden van bestaande laanstructuren. Voor inpassing moet gedacht worden aan houtsingels of houtwallen, fruitteelt en waterloopjes, in lijn met de diversiteit aan kleinschalige landschapselementen en multifunctionele erven die dit landschap typeren. Voor meervoudig ruimtegebruik gaat de voorkeur uit naar agrarisch medegebruik, natuurontwikkeling en/of waterretentie.
Aa-landschap	Het landschap kenmerkt zich door extensief ruimtegebruik, een lage / en ruime opstelling van de panelen (bijv. een zuid-opstelling in plaats van een oost-west opstelling) lijkt daarbij passender. Bij plaatsing in de beekdalen moet onderbouwd worden hoe wordt bijgedragen aan de natuur, bijvoorbeeld door beekherstel of aanleg van EVZ's, evt. op de lange termijn. Idealiter staan panelen parallel aan de beek om de beleving van de beek te vergroten, maar buiten de EVZ. Het weidevogelgebied moet worden ontzien. Het open karakter van het landschap moet waar mogelijk behouden blijven, de voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik gaat uit naar agrarisch, natuurontwikkeling of waterretentie.
Ontwikkellandschap	Duidelijke lijnelementen zoals kanalen, beken en hoofdverkeerswegen kunnen worden gevolgd. Houd bij plaatsing rekening met de gebiedsvisie. Ontwikkeling van zonneparken kan hier bijdragen aan multifunctioneel ruimtegebruik en kan passend zijn bij de bedrijvigheid, mits verrommeling wordt voorkomen. Het heeft de voorkeur om een open karakter te behouden / realiseren. Dat betekent een voorkeur voor een lagere opstelling en een zuid-opstelling. Recreatief medegebruik of natuurontwikkeling lijken passender dan andere vormen van meervoudig ruimtegebruik.
Mozaïeklandschap	Het landschap is kleinschalig en versnipperd, een zonnepark kan hier een 'blauw' vlak aan toevoegen. Het moet qua schaal aansluiten op de omliggende vlakken. Afscheiding kan door populieren, bomenlanen, slootjes of houtsingels, zoveel mogelijk in aansluiting op de directe omgeving. Voor meervoudig ruimtegebruik gaat de voorkeur uit naar natuur. Het kleinschalige karakter van het landschap vraagt om zorgvuldige inpassing, een zonnepark moet aansluiten in de 'lappendeken' van het landschap.
Biezenlandschap	Grootschalige ontwikkelingen zijn niet passend, een project met een kleine landschappelijke impact kan overwogen worden. Het landschap is waardevol voor recreatie en toerisme, er kan overwogen worden om bijvoorbeeld kunst toe te voegen / een patroon in de opstelling te maken. Omdat het landschap gesloten is en veel hoge beplanting kent, kan afscherming door bomen of andere hoge begroeiing passend zijn.

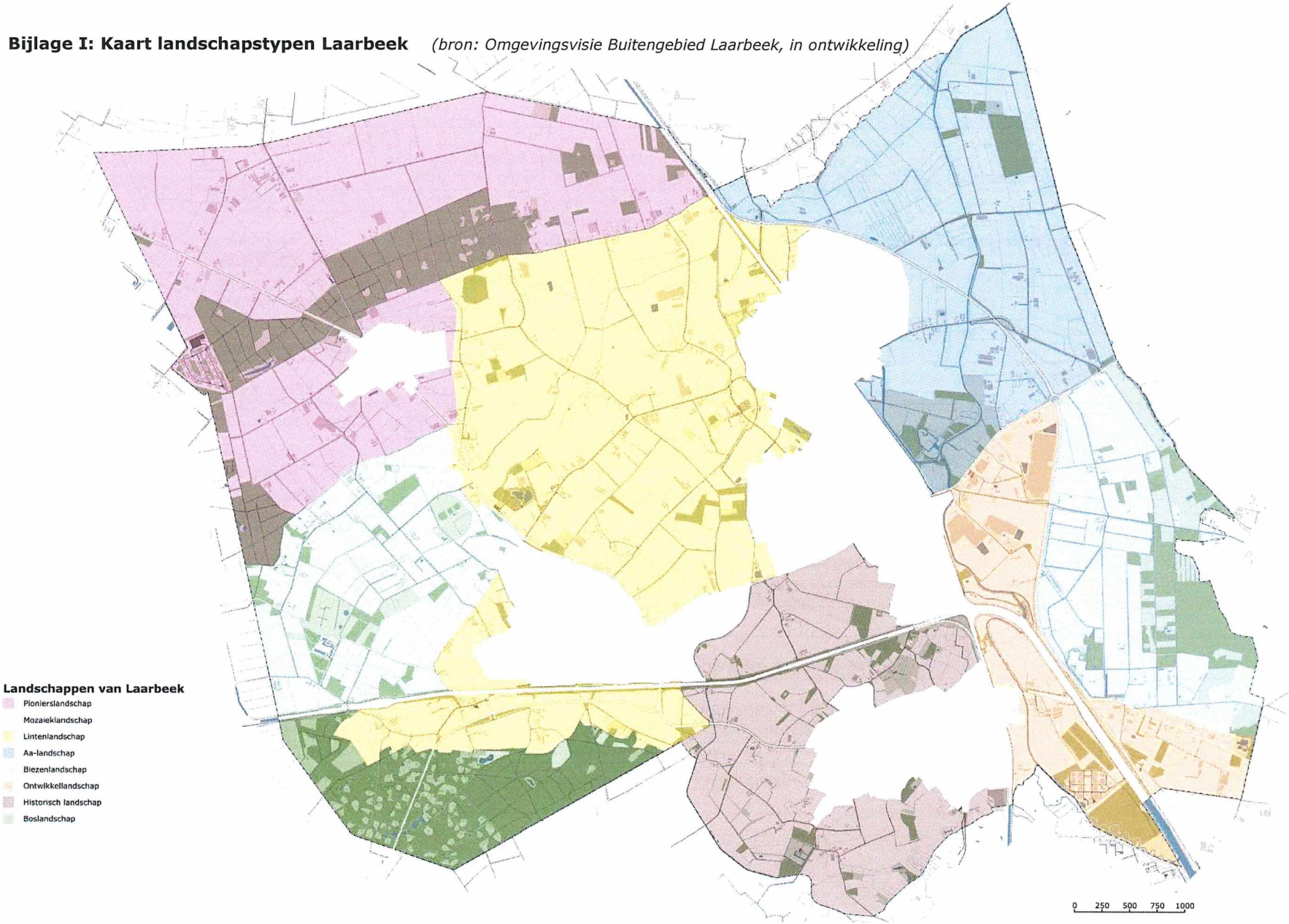
4.5 Samenvatting

In principe staat Laarbeek open voor het ontwikkelen van maximaal vijf zonneparken met een maximale omvang van 12 hectare (grootschalig) of 6 hectare (kleinschalig). Dit hoofdstuk geeft nadere regels en denkrichtingen voor de landschappelijke inpassing van zonneparken, maar daarnaast dient een projectaanvraag ook aan de andere typen voorwaarden te voldoen. Een complete lijst staat daarom hieronder. Het is aan de raad om een afweging te maken of een projectaanvraag voldoende aan alle voorwaarden voldoet.

Figuur 15: Overzicht voorwaarden voor projectaanvragen zonnepark

Type voorwaarde	**voorwaarde**	**afweging**
Landschappelijke inpassing	Geschiktheid van landschapstype	De beoogde locatie bevindt zich in een landschap dat als geschikt is aangemerkt.
	Geschiktheid van de precieze locatie	Uit de onderbouwing blijkt dat de precieze locatie geschikt is om het project te plaatsen.
	Ontwerp en omvang	Uit de onderbouwing blijkt dat het ontwerp en de omvang van het zonnepark voldoet aan de ontwerpprincipes.
	Inrichting terrein en meervoudig ruimtegebruik	Uit de onderbouwing blijkt dat de inrichting van het terrein aansluit op de kernkwaliteiten van het landschap en de directe omgeving, en dat (eventueel toekomstig) meervoudig ruimtegebruik voldoende wordt gerealiseerd.
Maatschappelijke meerwaarde	Maatschappelijke meerwaarde voor omwonenden / inwoners	Uit de onderbouwing blijkt dat er voldoende (financiële) maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd voor omwonenden / inwoners.
	Maatschappelijke meerwaarde door ruimtelijke kwaliteit	Uit de onderbouwing blijkt de meerwaarde van het project voor de ruimtelijke kwaliteit van de projectlocatie.
Participatie	Participatie bij planvorming	Uit de onderbouwing blijkt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor participatie van omwonenden / inwoners tijdens de planvorming.
	Participatie bij projectuitvoering	Uit de onderbouwing blijkt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor participatie van omwonenden / inwoners tijdens de projectuitvoering.
Procedurele en technische voorwaarden	Onderbouwing procedurele en technische eisen	Uit de onderbouwing blijkt dat zal worden voldaan aan bovengemeentelijke relevante procedurele en technische eisen.

Bijlage I: Kaart landschapstypen Laarbeek *(bron: Omgevingsvisie Buitengebied Laarbeek, in ontwikkeling)*

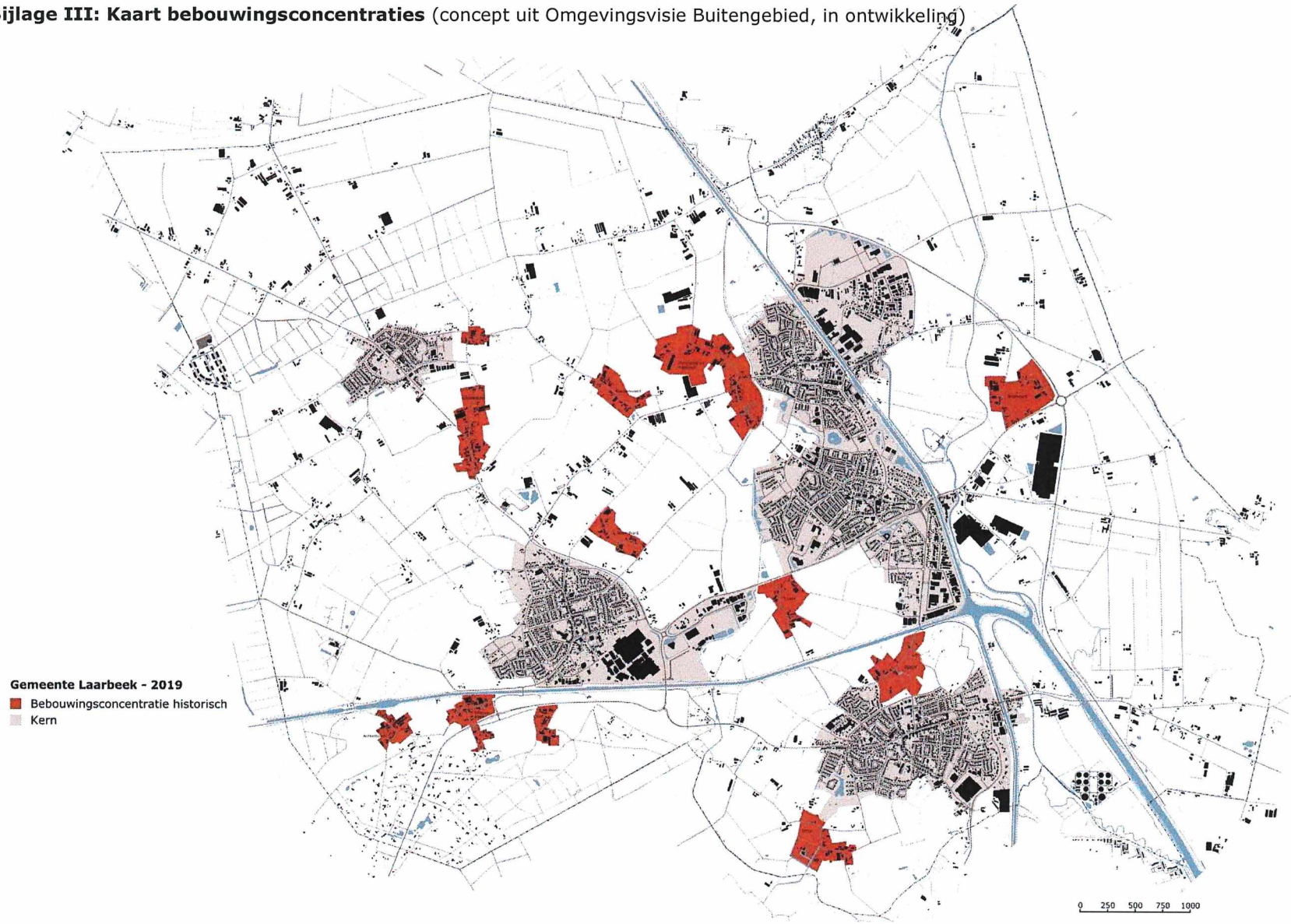
Bijlage II: Tabel kernkwaliteiten landschapstypen Laarbeek

Type landschap	Kernkwaliteiten	
Pionierslandschap	Oorspronkelijk landschap Midden-Brabantse dekzandrug met duinen, omgeven door lage zandgronden.	
	Kenmerken	
	Landschap:	Grootschalige ontginningen vanaf 1920, prehistorische weg
	Natuur:	(Herstelde) vennen, de Biezenloop en de Lieshoutse heide. Het oorspronkelijke kapbos wordt omgevormd naar natuurlijk bos.
	Erven/verkaveling:	Blokerven met erfbeplanting en beeldbepalende boerderijen.
	Ontwikkelingsrichting Het heeft de voorkeur om de structuur van de blokerven te volgen en perceelgrenzen intact en zichtbaar te laten door perceelscheidingen zoals houtwallen, houtsingels of kavelgreppels. Deze blokstructuren moeten niet doorsneden of gesplitst worden. Grootschalige opzet van het landschap, hierin passen grote structuren. Grootschalige ontwikkelingen zijn hier mogelijk door de grootschalige opzet van het landschap. Voor meervoudig ruimtegebruik gaat de voorkeur uit naar agrarisch medegebruik, natuurontwikkeling en/of waterretentie.	
Mozaïeklandschap	Oorspronkelijk landschap Lage zandgronden behorende tot een verspoelde dekzandvlakte.	
	Kenmerken	
	Landschap:	19e Eeuwse broekontginning met klein en versnipperd landschap, karakteristieke slootjes en kleine bos- en natuurpercelen met oude landschapselementen. Hoge belevingswaarde populieren en bomenlanen.
	Natuur:	De Moorselen en Keelgras.
	Verkaveling:	Buurtschap Broek, kleine percelen, beeldbepalende boerderijen.
	Ontwikkelingsrichting Grootschalige ontwikkelingen zijn hier niet passend, een project met een kleine landschappelijke impact zou overwogen kunnen worden.	
Lintenlandschap	Oorspronkelijk landschap Combinatie van beekdalen, lage zandgronden en dekzandruggen.	
	Kenmerken	
	Landschap:	Open landschap waarin veel *landmarks* te zien zijn, lange zichtlijnen. Het landschap kenmerkt zich door linten zoals beken en buurtschappen.
	Natuur:	Goorloop en Donkersvoortloop.
	Verkaveling:	Historische bebouwingslinten en bolle akkers in hogere delen. Broekontginningen in de lagere delen. Meerdere beeldbepalende boerderijen.

		Ontwikkelingsrichting Het heeft de voorkeur om zichtlijnen van de grote infrastructurele assen niet te doorsnijden maar te begeleiden. De cultuurhistorisch waardevolle bolle akkers dienen gerespecteerd te worden. De hoek ten zuiden van de Herendijk tussen de kernen van Beek en Lieshout dient haar open karakter te behouden om de visueel-ruimtelijke ervaren bufferrand tussen de beide kernen niet te verstoren. Landelijk decor voor extensieve recreatie en landbouw. Grootschalige ontwikkelingen zijn hier in principe mogelijk, met uitzondering van het gebied ten zuiden van de Herendijk. Hier zijn deze niet passend, maar zou een project met een kleine landschappelijke impact overwogen kunnen worden. Voor inpassing moet gedacht worden aan houtsingels of houtwallen, fruitteelt en waterloopjes, in lijn met de diversiteit aan kleinschalige landschapselementen en multifunctionele erven die dit landschap typeren. Voor meervoudig ruimtegebruik gaat de voorkeur uit naar agrarisch medegebruik, natuurontwikkeling en/of waterretentie.
	Aa-landschap	Oorspronkelijk landschap Beekdal en overstromingsvlakte van de Aa.	
		Kenmerken	
		Landschap:	Broekontginningslandschap met landbouwgronden, bossen en lanen. Vormt een open karakter, doorsnede door N279. Het landschap is het decor van het jaarlijks event Wish.
		Natuur:	Landgoed Eyckenlust, Clerkx Bos, Aa, Boerdonkse Aa, Snelle Loop en natuurontwikkeling bij de Blauwe Poort.
		Verkaveling:	Extensief landgebruik, open karakter met gedeeltelijke ruilverkaveling.
		Ontwikkelingsrichting Het open karakter van het landschap moet, waar mogelijk, behouden blijven. projecten in de beekdalen moet onderbouwd worden hoe wordt bijgedragen aan de natuur, bijvoorbeeld door beekherstel of aanleg van EVZ's, eventueell op de lange termijn. Het weidevogelgebied moet worden ontzien. Vanwege het historische karakter van het landgoed rondom kasteel Eyckenlust, zijn grootschalige ontwikkelingen daar niet passend. In het resterende Aa-landschap zijn grootschalige ontwikkelingen in principe mogelijk. De voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik gaat uit naar agrarisch, natuurontwikkeling of waterretentie.	
	Biezenlandschap	Oorspronkelijk landschap Beekdal en overstromingsvlakte van de Aa.	
		Kenmerken	
		Landschap:	Afwisselend recreatief landschap met bos, houtwallen en lanen. Door aanwezige groenstructuur vormt een coulisselandschap.
		Natuur:	Natuurontwikkeling bij de Biezen.
		Verkaveling:	Beekdalontginningen. Diverse beeldbepalende panden, waaronder het Landgoed Missieklooster Heilig Bloed.
		Ontwikkelingsrichting Het Biezenlandschap is kleinschaliger dan het Aa-landschap en is een waardevol landschap voor toerisme en recreatie, waardoor projecten met een grote ruimtelijke impact onwenselijk zijn. Grootschalige ontwikkelingen zijn hier dus niet passend, een project met een kleine landschappelijke impact zou overwogen kunnen worden. De voorkeur voor meervoudig ruimtegebruik gaat uit naar agrarisch, recreatie en toerisme.	
	Ontwikkellandschap	Oorspronkelijk landschap Combinatie van beekdalen en lage zandgronden.	

		Kenmerken	
		Landschap:	Late ontginningen, beemdgronden. Het landschap is doorsneden door kanalen en N279.
		Natuur:	Aa en natte natuurparel.
		Verkaveling:	Oorspronkelijke inrichting nauwelijks meer zichtbaar, enkele beeldbepalende boerderijen en archeologisch rijksmonument 't Gulden huis en Asdonk.
		Ontwikkelingsrichting Een deel van het landschap wordt in de komende jaren herontwikkeld volgens de gebiedsvisie 't Guldenland. Tevens wordt de N279 verlegd in een deel van het landschap. Houdt daarom rekening met deze gebiedsontwikkelingen. Het open karakter van het landschap dient behouden te blijven, ook in de bebouwingsconcentraties Wolfsputten/Bakelseweg. Hierbij zou een 'duurzaam landschap' als optie overwogen kunnen worden. Grootschalige ontwikkelingen zijn hier in principe mogelijk, maar projecten met een beperkte ruimtelijke impact hebben de voorkeur. Landschappelijke inpassing is hierbij een mogelijke beperking, met name vanwege de aanwezige en te ontwikkelen infrastructuur.	
	Historisch landschap	Oorspronkelijk landschap Dekzandruggen, beekdal bij de Goorloop/Schevelingse Loop en dekzandvlaktes.	
		Kenmerken	
		Landschap:	Een hoogwaardig landschap van open akkercomplexen (kampontginningen) op dekzandruggen, broekontginningen bij de Goorloop en beemdgronden op de dekzandvlaktes.
		Natuur:	Landgoed Croy, Goorloop, Schevelingse Loop.
		Verkaveling:	Bolle akkers (akkercomplex de Hooge Akker, akkercomplex Strijp, landgoed Croy), Beemdgronden de Beemd en Het Laar, Beekdal van de Goorloop. Grotendeels hoge archeologsiche verwachtingen. Hagelkruis.
		Ontwikkelingsrichting Verdere uitbreidingen rondom de Beekse Akkers. Mogelijk beekherstel van de Reijbroekse Loop. Vanwege het historische karakter van dit landschap zijn duurzame energie-projecten hier in principe onwenselijk, tenzij de landschappelijke inpassing dusdanig is dat de beleving van het landschap niet wordt verstoord.	
	Boslandschap	Oorspronkelijk landschap Stuifduinen op dekzand.	
		Kenmerken	
		Landschap:	De stuifduinen zijn rond 1900 bebost. Deel van het akkercomplex 't Hof is mee bebost. Het bos biedt nu ruimte voor exclusief wonen in bosomgeving.
		Natuur:	Bebost met een mix van oud bos, jong bos, woonbos en Ruweeuwsels.
		Verkaveling:	Akkercomplex 't Hof (cultuurhistorisch ensemble).
		Ontwikkelingsrichting Vanwege de natuurwaarde en bebossing zijn duurzame energie-projecten hier in principe onwenselijk, tenzij de landschappelijke inpassing dusdanig is dat de beleving van het landschap en de natuurwaarden niet worden verstoord.	

Bijlage III: Kaart bebouwingsconcentraties (concept uit Omgevingsvisie Buitengebied, in ontwikkeling)

Bijlage IV: Kaart geschiktheid landschapstypen voor windmolens

Bijlage V: Tabel onderbouwing geschiktheid landschapstypen voor windmolens

Type landschap	Geschiktheid voor windmolens	Toelichting
Pionierslandschap	Geschikt voor windmolens	Het landschap is grootschalig en kent grote, blokvormige verkaveling en grootschalige agrarische activiteit.
Mozaïeklandschap	Ongeschikt voor windmolens	Het landschap is te kleinschalig van opzet voor grote ontwikkelingen zoals een windpark.
Lintenlandschap	Geschikt voor windmolens (alleen ten noorden van de Herendijk)	Het noordelijke deel van het landschap kenmerkt zich door linten zoals beken en buurtschappen. Mits goed landschappelijk ingepast hoeven windmolens dit niet te verstoren. Een uitzondering is de zuidelijke hoek tussen de kernen van Beek en Lieshout: grootschalige ontwikkeling zou hier de scheiding tussen beide kernen kunnen verminderen, wat onwenselijk is. Daarom is in dit landschap een 'knip' aangebracht langs de Herendijk. Het deel ten zuiden van het kanaal is eveneens uitgesloten. Dit betreft een smalle landschapsstrook in een 'vol' landschap, waar de inpassing van windmolens praktisch niet mogelijk is gegeven de verplichte afstanden tot bebouwing, het kanaal en het boslandschap.
Aa-landschap	Geschikt voor windmolens (uitgezonderd het gebied rondom Eyckenlust)	Het landschap is ontstaan door ruilverkaveling, kent extensief landgebruik en een open karakter rondom de beken (Snelle Loop, Boerdonkse Aa en Aa). Het plaatsen van enkele windmolens zou dit landschap niet overmatig aantasten. Er wordt een uitzondering gemaakt voor het historische landgoed rondom kasteel Eyckenlust, vanwege het historische karakter en de recreatieve functie van het landschap zijn windmolens daar niet passend.
Biezenlandschap	Ongeschikt voor windmolens	Het Biezenlandschap is kleinschaliger dan het Aa-landschap en is een waardevol landschap voor toerisme en recreatie. Het plaatsen van windmolens past daar niet bij.
Ontwikkellandschap	Geschikt voor windmolens	Dit landschap wordt in de komende jaren opnieuw ontwikkeld, waarbij een 'duurzaam landschap' als optie overwogen zou kunnen worden. Landschappelijke inpassing is hierbij wel een mogelijke beperking, met name vanwege de aanwezige en te ontwikkelen infrastructuur.
Historisch landschap	Ongeschikt voor windmolens	Windmolens detoneren bij het historische karakter van dit landschap.
Boslandschap	Ongeschikt voor windmolens	Windmolens passen niet in de natuurontwikkeling en zijn bovendien praktisch niet inpasbaar in een boslandschap.

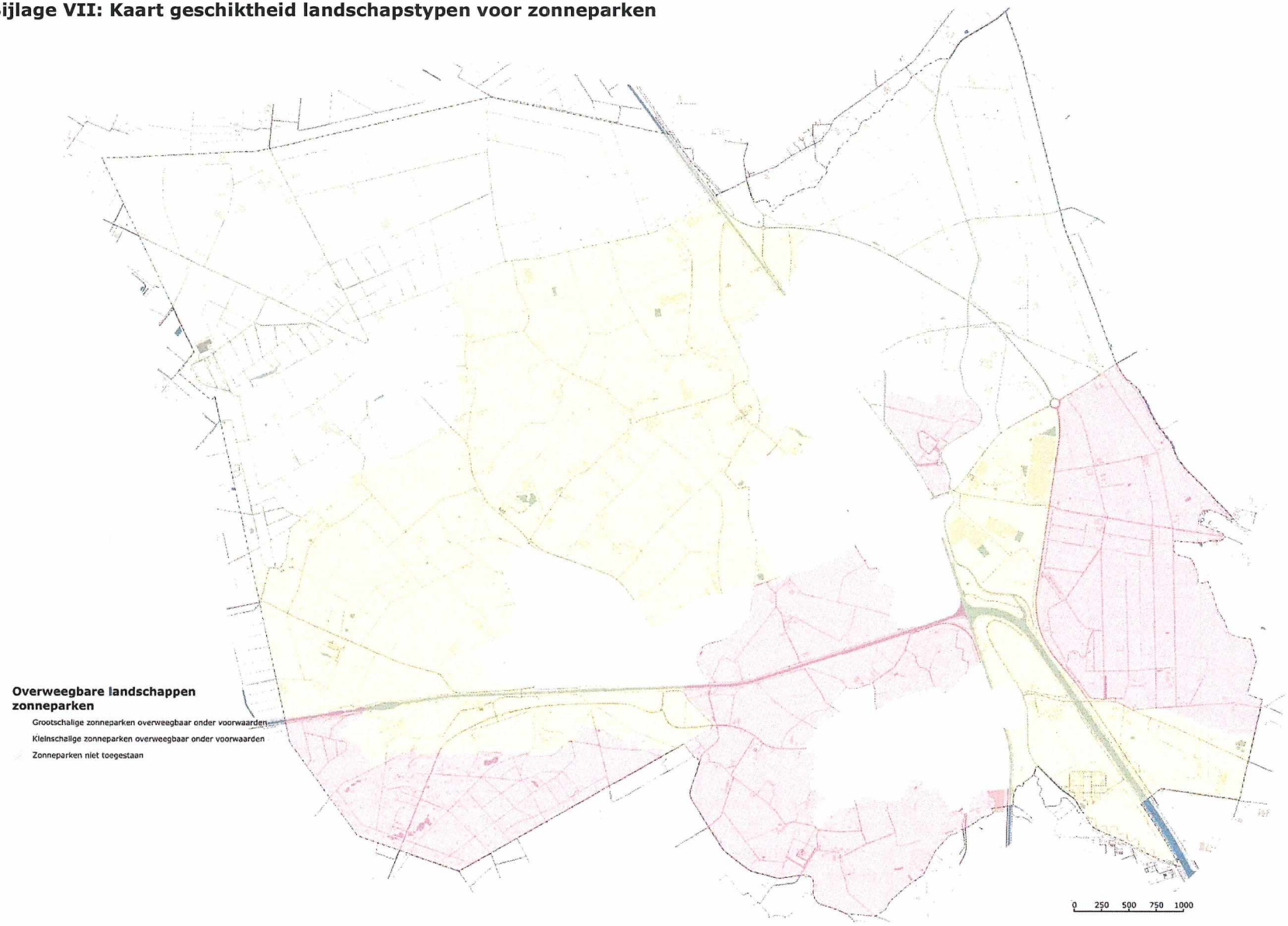
Bijlage VI: Tabel bovengemeentelijke regelgeving windmolens

thema	regel	Vindplaats
Aansluiten bij landschap	Het verdient de voorkeur om bij de plaatsing aan te sluiten op grotere structuren zoals de grens tussen land en groot water, de hoofdverkavelingsrichting of de hoofdinfrastructuur. Soms kan een grootschalig windturbinepark zelf een structuur aanbrengen in een gebied en op die manier een betekenis toevoegen aan het landschap, bijvoorbeeld in een groot water dat geen inwendige landschapsstructuur heeft.	SWOL 2014
Herkenbare interne orde	Een goed herkenbare interne orde wordt door beschouwers van windturbineparken hoger gewaardeerd dan een afwezige of slecht herkenbare interne orde. Hierbij zijn lijnopstellingen (ook als deze een kromming hebben) vanuit alle zichthoeken over het algemeen goed herkenbaar.	SWOL 2014
Afstand tussen parken	Om twee afzonderlijke windparken ook als zodanig te beleven, is een zekere afstand van windparken ten opzichte van elkaar nodig. Deze minimale afstand is afhankelijk van de grootte van de windparken en de openheid van het landschap, en verschilt per locatie.	SWOL 2014
Clustering	Er moet sprake zijn van een geclusterde opstelling van minimaal 3 windturbines. Vestiging in groenblauwe mantel en gemengd landelijk gebied is mogelijk mits: (1) cluster van tenminste 3 turbines met directe aansluiting aan middelzwaar of zwaar bedrijventerrein van minstens 20 hectare, óf (2) cluster van tenminste 3 turbines, waarbij ontwikkeling maatschappelijke meerwaarde geeft, ontwikkeling plaatsvindt in landschap dat er qua schaal en maat voor geschikt is, de turbines inpasbaar zijn in de omgeving.	Provinciale Verordening Ruimte Noord-Brabant (2019, art 6.18 en 7.19) en Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant artikel 44.2
Vestiging in Natuur Netwerk Brabant	Voorwaarden voor toestaan van turbines in Natuur Netwerk Brabant: dit is toegestaan als: het deel direct aansluit op hoofdinfrastructuur; negatieve effecten op de ecologische waarden en kenmerken zo veel mogelijk worden beperkt; wordt voldaan aan de regels over het compenseren van verlies van ecologische waarden uit artikel 28.7 Compensatie,	Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant, art 28.3
Afstanden tot andere objecten (woningen) / geluidhinder	Een windturbine of een combinatie van windturbines voldoet ten behoeve van het voorkomen of beperken van geluidhinder aan de norm van ten hoogste 47 dB L_{den} en aan de norm van ten hoogste 41 dB L_{night} op de gevel van gevoelige gebouwen, tenzij deze zijn gelegen op een gezoneerd industrieterrein, en bij gevoelige terreinen op de grens van het terrein. Een akoestisch onderzoek is verplicht.	Activiteitenbesluit art 3.14a
Regionale afstemming	De ontwikkeling moet op regionaal niveau worden afgestemd met omliggende gemeenten en de netwerkbeheerder, gelet op de ontwikkeling van overige duurzame energie initiatieven in de omgeving.	Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant artikel 44.2

slagschaduw	Een gevel met ramen mag niet meer slagschaduw ontvangen dan 17 dagen per jaar. En niet meer dan 20 minuten per dag. Dagen met heel korte slagschaduw hoeven niet te worden berekend. Bijvoorbeeld bewolkte dagen. Windmolens zijn bijna altijd verplicht een stilstand-voorziening te hebben waardoor de molen bij slagschaduw wordt uitgeschakeld.	Activiteitenregeling Milieubeheer

n.b. De regels omtrent provinciale zoekgebieden zijn hierin niet meegenomen, omdat de Provincie Noord-Brabant vooralsnog alleen zoekgebieden in het westen van de provincie heeft aangewezen.

Bijlage VII: Kaart geschiktheid landschapstypen voor zonneparken

Bijlage VIII: Tabel onderbouwing geschiktheid landschapstypen voor zonneparken

Type landschap	Geschiktheid voor zonne-parken	Toelichting
Pionierslandschap	Ja, grootschalig en kleinschalig	Het landschap is grootschalig en kent grote, blokvormige verkaveling en grootschalige agrarische activiteit. Grootschalige opwek van duurzame energie past daarbij.
Mozaïeklandschap	Ja, kleinschalig	Het landschap is kleinschalig van opzet, kleinschalige zonneparken, mits goed ingepast, kunnen daarin passend zijn.
Lintenlandschap	Ja, kleinschalig	Het landschap kenmerkt zich door linten zoals beken en buurtschappen. Landschap is redelijk 'vol' dus wordt gekozen voor kleinschalig, dit sluit aan op de restricties op nieuwe bebouwing.
Aa-landschap	Ja, grootschalig en kleinschalig	Het landschap kent deels ruilverkaveling, extensief landgebruik en een open karakter rondom de beken (Snelle Koop, Boerdonkse Aa en Aa). Mits goed ingepast kan een zonnepark hier goed bij aansluiten. Het gedeelte rondom Eyckenlust is uitgesloten vanwege de historische en natuurwaarde.
Biezenlandschap	Ja, kleinschalig	Het landschap is kleinschalig en van belang voor toerisme, waardoor grootschalige zonneparken zouden detoneren. Kleinschalige windparken kunnen, mits goed ingepast, wel worden overwogen.
Ontwikkellandschap	Ja, kleinschalig	Dit landschap is nog in ontwikkeling en duurzame energie zou als waardevol element in het landschap opgenomen kunnen worden (in combinatie met voorlichting). Vanwege de aard van het landschap en de nog openstaande vraag hoe dit landschap in de toekomst ontwikkeld moet worden, worden grootschalige zonneparken vooralsnog niet toegestaan.
Historisch landschap	Nee, ongeschikt	Ongeschikt vanwege het historische karakter van het landschap
Boslandschap	Nee, ongeschikt	Ongeschikt vanwege natuurwaarde boslandschap en beoogde ontwikkelrichting natuurontwikkeling

Bijlage IX: Tabel bovengemeentelijke regels voor zonneparken

thema	regel	Vindplaats
Vestiging in Groen-blauwe mantel	Nieuwvestiging van zelfstandige opstellingen van zonnepanelen is mogelijk in de Groenblauwe mantel	Provinciale Ver-ordening Ruimte
Noodzaak gemeentelij-ke visie	uit een gemeentelijke visie blijkt dat de aanwijzing van een projectlocatie nodig is om te kunnen voldoen aan de doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie; in deze visie is afgewo-gen welke locaties binnen de gemeente geschikt zijn gelet op aspecten van zorgvuldig ruimtege-bruik en ruimtelijke kwaliteit	Provinciale Ver-ordening Ruimte
Noodzaak maatschap-pelijke meerwaarde	*Wordt als vereiste genoemd in de verordening en wordt onderbouwd vanuit de volgende criteria:* a) de mate van meervoudig ruimtegebruik; b) de maatregelen die getroffen worden om de impact op de omgeving te beperken; c) de bijdrage die wordt geleverd aan maatschappelijke doelen.	Provinciale Ver-ordening Ruimte
Inpasbaarheid	Landschappelijke inpasbaarheid wordt als voorwaarde gesteld maar niet toegelicht	Provinciale Ver-ordening Ruimte
Maximale termijn	de omgevingsvergunning geldt voor een bepaalde termijn, die ten hoogste 25 jaar bedraagt; na het verstrijken van de termijn wordt de vóór de verlening van de omgevingsvergunning bestaande toestand hersteld en wordt de opstelling voor zonne-energie verwijderd; [hiervoor] wordt financi-ele zekerheid gesteld.	Provinciale Ver-ordening Ruimte
Technische vereisten	Eisen over aansluiting op distributienet, NEN-normen	Bouwbesluit
Algemene zorgplicht	Een zonneweide zelf is geen inrichting dus valt meestal niet onder het Activiteitenbesluit. Als het onderdeel is van het inrichting moet het voldoen aan de eisen voor geluid en reflectie (algemene zorgplicht).	Activiteitenbesluit

Bronvermelding

Agentschap NL (2013) *Handreiking waardering landschappelijke effecten van windenergie*. Te raadplegen via www.rvo.nl

Geerken, G., L. Boonen, J. Jansen, E. van Veldhuizen, A. van Beek, en G. van der Veer (2007) *Landschapsontwikkelingsplan De Peel.* Grontmij.

Gemeente Laarbeek (2012) *Bestemmingsplan Buitengebied.* Te raadplegen via www.ruimtelijkeplannen.nl

Gemeente Laarbeek (2016) *Beleidsregels planologische kruimelgevallen Gemeente Laarbeek*. Te raadplegen via www.decentrale.regelgeving.overheid.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019) *Klimaatakkoord.* Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Den Haag.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2014) *Structuurvisie Wind op Land*. Te raadplegen via www.rijksoverheid.nl

Nederlandse WindEnergie Associatie, Stichting de Natuur- en Milieufederaties, Stichting Natuur & Milieu, Greenpeace Nederland, Vereniging Milieu defensie en ODE Decentraal (2016) *Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land*. Te raadplegen via www.nwea.nl

Provincie Noord-Brabant (2019) *Ontwerp Interim omgevingsverordening Noord-Brabant.* Te raadplegen via www.omgevingswetinbrabant.nl

Provincie Noord-Brabant (2011). *Verordening Ruimte Noord-Brabant* 2011. Te raadplegen via www.ro.brabant.nl

Sociaal Economische Raad (2018). *Voorstel voor hoofdlijnen van het klimaatakkoord*. SER, Den Haag.

akd
benelux lawyers

Bijlage 4

Eelerwoude

Ruimtelijke Onderbouwing

Zonneveld Rooijseweg, Mariahout

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:
ENOVOS Green Power Nederland NV
Boven de Wolfskuil 3
6049 LX Herten

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	10683
Datum:	28-01-2021
Versie:	Definitief

© 2020 Eelerwoude

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5
1.1 Aanleiding 5
1.2 Ligging en begrenzing plangebied 6
1.3 Huidig planologisch regime 7
1.4 Leeswijzer 8
2 Planbeschrijving 9
2.1 Beschrijving huidige situatie plangebied 9
2.2 Het zonneveld 10
3 Beleidskaders 16
3.1 Inleiding 16
3.2 Rijksbeleid 16
3.3 Provinciaal beleid 21
3.4 Gemeentelijk beleid 26
3.5 Conclusie 33
4 Waardentoets 34
4.1 Inleiding 34
4.2 Natuurwaarden 34
4.3 Archeologische waarden 35
4.4 Cultuurhistorische waarden 36
4.5 Water 37
4.6 Conclusie 39
5 Milieuaspecten 40
5.1 Inleiding 40
5.2 Bodem 40
5.3 Geluid 40
5.4 Luchtkwaliteit 41
5.5 Externe veiligheid 42
5.6 Bedrijven en milieuzonering 43
5.7 Verkeer en parkeren 44
5.8 Vormvrije m.e.r.-beoordeling 44
5.9 Lichtreflectie 45
5.10 Elektromagnetische straling 45

5.11 Warmteontwikkeling 46
5.12 Conclusie 46
6 Uitvoerbaarheid 47
6.1 Inleiding 47
6.2 Ruimtelijke uitvoerbaarheid 47
6.3 Maatschappelijke uitvoerbaarheid 47
6.4 Economische uitvoerbaarheid 47
6.5 Conclusie 47

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Nederlandse overheid heeft een grote ambitie op het gebied van duurzaamheid. In het Energieakkoord is afgesproken dat in 2020 het aandeel hernieuwbare energieopwekking 14% dient te zijn. Het percentage voor 2023 is vastgesteld op 16%. Het kabinet heeft met het nationale Klimaatakkoord van 2019 als centraal doel gesteld, om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 49% terug te dringen in 2030, ten opzichte van 1990. Voor de elektriciteitssector geldt hierbij een opgave om in eerste instantie in 2030 de CO2-emmissies met tenminste 20,2 Mton te verminderen.

De provincie Noord Brabant merkt ook dat het energievraagstuk een wereldwijd vraagstuk is en dat het ook de provincie raakt. De provincie streeft naar een energie neutrale samenleving in het jaar 2050. De ambities vanuit het Rijk en de provincie komen op gemeentelijk niveau tot uitvoering. Het beleidskader Klimaatneutraal 2030 geeft invulling aan de ambitie om klimaatneutraal te worden op het gebied van gas, elektriciteit, mobiliteit en indirect energiegebruik.

De gemeentelijke visie op grootschalige opwek van duurzame energie beschrijft hoe de gemeente Laarbeek omgaat met de ambitie om klimaatneutraal te worden. De gemeente Laarbeek verbruikt momenteel jaarlijks 3133 Terajoule aan energie. In het klimaat akkoord is opgenomen dat dit verbruik in 2030 ten minste met 49% gereduceerd moet zijn.

Naast deze besparing moet Laarbeek nog 940 Terajoule aan duurzame energie opwekken. De gemeente ziet in dat dit niet mogelijk is met enkel zonnepanelen op daken. Het merendeel moet dus op andere manieren duurzaam opgewekt worden. Denk daarbij aan windenergie, zonne-energie of warmtewinning.

In de visie 'Visie op grootschalige opwek van duurzame energie Laarbeek' geeft de gemeente Laarbeek aan open te staan voor het ontwikkelen van maximaal vijf zonneparken met een maximale omvang van 12 hectare (grootschalig) of 6 hectare (kleinschalig). Na de vaststelling van het gemeentelijke beleid zijn er veel initiatieven ingediend, waaronder voorliggend initiatief. De gemeente heeft begin 2020 alle initiatieven beoordeeld en een top vijf geselecteerd. Voorliggend initiatief past binnen het beleid van de gemeente Laarbeek en is aangemerkt als een van de vijf kansrijke ontwikkelingen.

1.1.1 Marktpartij en grondeigenaar nemen initiatief

De initiatiefnemer (grondeigenaar) heeft het initiatief genomen om een zonneveld te realiseren op een agrarisch perceel ter grootte van circa 9,6 (bruto) hectare. Om de plannen voor het zonneveld op te stellen is de initiatiefnemer een samenwerking aangegaan met Enovos Green Power Nederland NV.

Enovos Green Power Nederland NV (hierna Enovos) is een ervaren ontwikkelaar van grondgebonden zonnevelden en grootschalige zonnesystemen. Enovos ontwikkelt eigen projecten en biedt ondersteuning bij de realisatie van projecten van anderen. Om de energietransitie te versnellen stimuleert Enovos, samen met haar partners, de ontwikkeling van zonnevelden in Nederland.

Een van deze locaties is gevonden in de gemeente Laarbeek. Het gebied behoort tot het kadastrale perceel LHT00-M-7. Het perceel heeft een totaal oppervlak van circa 13,9 hectare. Van dit perceel wordt circa 9 hectare

gebruikt voor de realisatie van een grondgebonden zonneveld. Hiervoor is Enovos een overeenkomst aangegaan met de grondeigenaar.

Na een periode van 25 jaar wordt het zonneveld volledig ontmanteld en krijgt de grond haar oorspronkelijke bestemming weer terug. Voor de realisatie van het zonneveld wordt een omgevingsvergunning aangevraagd, in afwijking op het bestemmingsplan (op grond van artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 3° Wabo).

Deze voorliggende ruimtelijke onderbouwing is onderdeel van de vergunningsaanvraag. Hierin komen alle relevante aspecten vanuit de ruimtelijke ordening voor dit project aan de orde en deze ruimtelijke onderbouwing toont aan, dat de ontwikkeling in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het plangebied voor dit zonneveld is 9,6 hectare. Hiervan wordt circa 7,6 hectare gebruikt voor het plaatsen van zonnepanelen. Het plangebied is gelegen tussen de dorpen Mariahout en Nijnsel in de gemeente Laarbeek. In figuur 1 is de begrenzing per perceel weergegeven. Het plangebied ligt ten noorden van de Rooijseweg, die de dorpen Mariahout en Nijnsel met elkaar verbindt. Het perceel voor het zonneveld ligt circa 250 meter ten noorden van het agrarisch bedrijf aan de Rooijseweg 14 en is vanaf de Rooijseweg nauwelijks zichtbaar. Langs het perceel, aan de noordzijde, is een watergang met ecologische verbindingszone gelegen. In de omgeving van het plangebied liggen hoofdzakelijk agrarische bedrijven. Langs de oostzijde loopt een watergang.

Figuur 1. Begrenzing plangebied ten noorden van het erf aan de Rooijseweg 14.

1.3 Huidig planologisch regime

Het plangebied behoort tot het bestemmingsplan "Buitengebied"; vastgesteld op 6 juli 2010 door de gemeenteraad van de gemeente Laar Het plangebied kent de enkelbestemming "Agrarisch met waarden – Landschaps- en Natuurwaarden 1". Deze gronden zijn bestemd voor agrarische doeleinden en voor het behoud en herstel van de landschapswaarden. Het gehele gebied heeft de functieaanduiding "Specifieke vorm van agrarisch met waarden – struweelvogels". In gebieden met deze aanduiding is het beleid erop gericht dat natuurwaarden voor struweelvogels worden behouden en waar mogelijk hersteld of ontwikkeld. In het gehele gebied geldt de gebiedsaanduiding "gebiedsaanduiding – Reconstructiewetzone extensiveringsgebied".

Aan de oostzijde van het plangebied loopt van noord naar zuid een watergang, welke bestemd is als "Water". Deze watergang ligt buiten het plangebied. Naast de watergang ligt een aanduiding "Ecologische verbindingszone". Ter plekke van deze bestemming zijn gronden mede bestemd voor de verwezenlijking, het behoud en het beheer van de ecologische verbindingszone. Echter, uit de recentere omgevingsverordening van de provincie Noord-Brabant blijkt dat de Ecologische verbindingszone aan de noordkant van het plangebied is gelegen en niet aan de oostzijde.
Binnen de huidige agrarische bestemming is het niet mogelijk om een zonneveld te realiseren. Voor de realisatie van het zonneveld dient afgeweken te worden van het vigerende bestemmingsplan. Hierbij dienen de landschappelijke waarden behouden óf versterkt te worden. Hiervoor liggen meerdere kansen, welke zijn opgenomen in het bij vergunningsaanvraag bijgevoegde inrichtings- en beheerplan. Dit kan middels een herziening van het bestemmingsplan óf een vergunning in afwijking van het bestemmingsplan. Hierbij is het van belang dat de realisatie van het zonneveld ruimtelijk uitvoerbaar is. De uitvoerbaarheid wordt in deze ruimtelijke onderbouwing beschreven

De voorgenomen realisatie van een zonneveld, het plaatsen en het in gebruik nemen van de constructies met zonnepanelen en toebehoren ten behoeve van het opwekken van duurzame energie, past niet binnen het huidig planologische regime. Hiertoe wordt een omgevingsvergunning aangevraagd, in afwijking op het bestemmingsplan, met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, sub 3° Wabo. De aanvraag gaat daarbij vergezeld van de voorliggende ruimtelijke onderbouwing.

Figuur 2. Weergave plangebied op verbeelding van het bestemmingsplan 'Buitengebied'.

1.4 Leeswijzer

De ruimtelijke onderbouwing is opgebouwd uit 6 hoofdstukken. In hoofdstuk 2 wordt eerst ingegaan op het voorgenomen plan, het draagvlak en participatie. In hoofdstuk 3 komt het beleidskader aan bod. In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van het van toepassing zijnde rijksbeleid, provinciaal beleid en gemeentelijk beleid. Het voorgenomen plan wordt daarbij getoetst aan dit beleid. Hoofdstuk 4 bevat een waardentoets. Hieruit blijkt welke waarden er in het plangebied aanwezig zijn en of deze worden aangetast door de ontwikkeling. In hoofdstuk 5 komen de relevante milieuaspecten aan bod. In hoofdstuk 6 wordt tot slot ingegaan op de ruimtelijke, maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid.

2 Planbeschrijving

2.1 Beschrijving huidige situatie plangebied

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie weergegeven en wordt de voorgenomen ontwikkeling van het zonneveld beschreven.

2.1.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied voor het zonneveld aan de Rooijseweg is gelegen in het buitengebied van de gemeente Laarbeek, ten noordwesten van de kern Mariahout. Het perceel van het beoogde zonneveld grenst aan de gemeentegrens van Gemeente Meijerstad. Het plangebied wordt omringt door verschillende agrarische percelen. In de direct omgeving van het plangebied zijn om die reden ook voornamelijk agrarische bedrijven te vinden.

Het plangebied heeft een totaal oppervalk van circa 9 ha. Het perceel is de afgelopen jaren agrarisch in gebruik voor verschillende akkerbouwgewassen, zoals aardappels. Op figuur 3 is een impressie van het plangebied weergegeven.

Figuur 3. Impressie plangebied.

2.2 Het zonneveld

In deze paragraaf wordt het plan voor het zonneveld uiteengezet. Ten behoeve van het plan is ook een inrichtings- en beheerplan opgesteld. Deze is separaat toegevoegd bij de vergunningaanvraag.

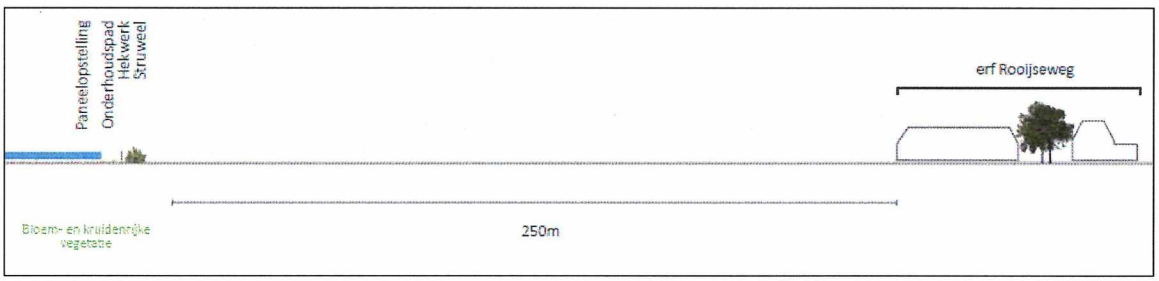
2.2.1 Initiatief voor een zonneveld

Voor de invulling van het plangebied werkt Enovos conform de Gedragscode Zon op Land van de brancheorganisatie Holland Solar, waarin onder andere is vastgelegd dat een zonneveld een verbetering voor de landschappelijke- en natuurwaarden van het gebied tot gevolg moet hebben. Voor Zonneveld Rooijseweg geldt dat het oppervlak van het totale plangebied bestaat uit 9,6 hectare. Het zonneveld zal netto circa 7,6 hectare bedragen. De overige oppervlakte wordt gebruikt voor landschappelijke inpassing, water en beheerpaden.

2.2.2 Inrichtingsplan zonneveld

Versterken landschapskarakteristiek
In het grootschalige en open landschap van het plangebied is een landschappelijk inpassing door middel van opgaand groen niet gewenst. Juist de grootschaligheid en openheid zijn landschappelijke karakteristieken van het perceel. Het toevoegen van struweel dient dan ook zo laag mogelijk te blijven. Het struweel heeft een ecologische meerwaarde ten behoeve van de struweelvolgels.

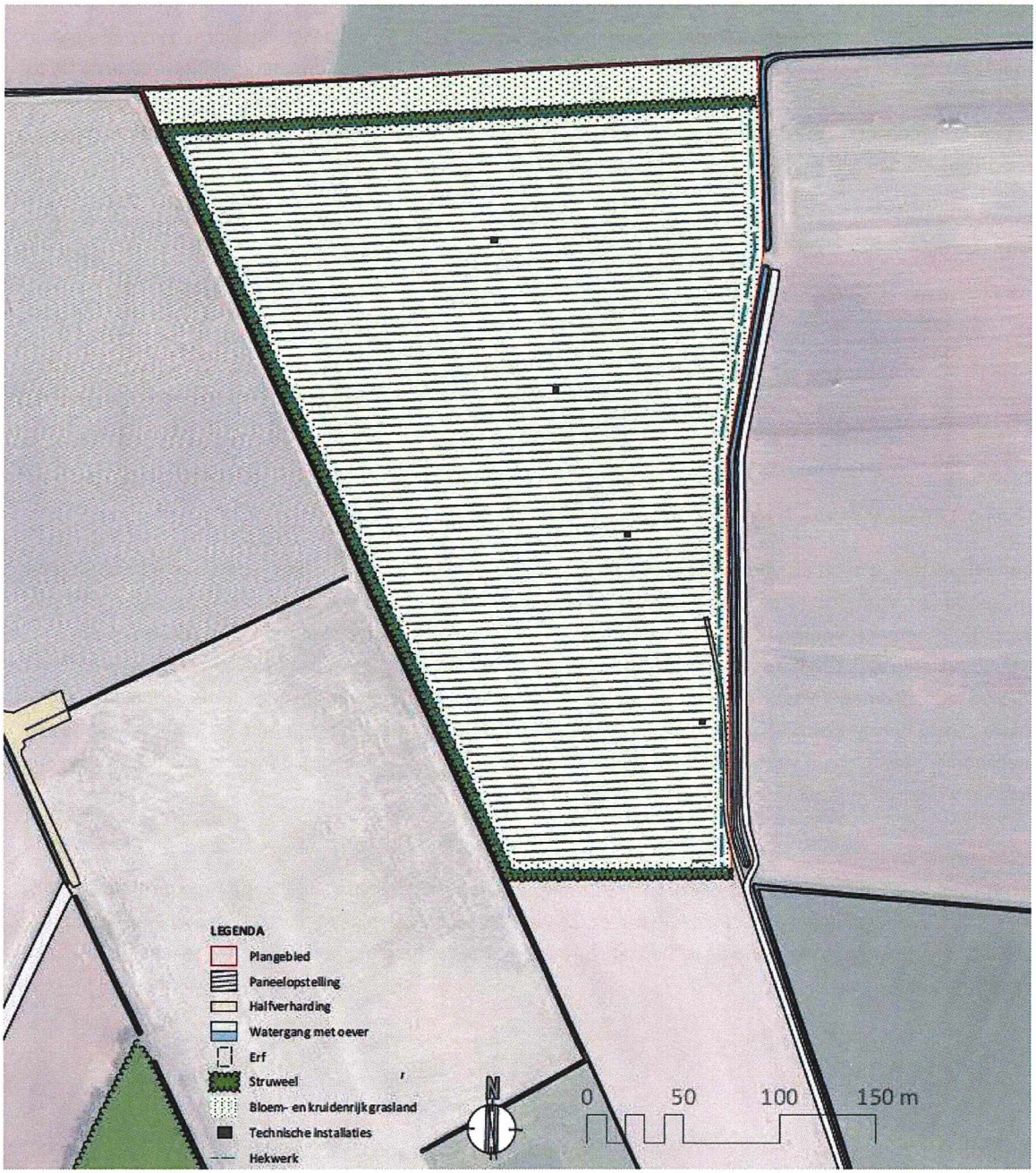
Afstemming landschappelijke inpassing met de omgeving
Met de direct omwonenden langs de Rooijseweg, Spierkesweg en Vossenberg is gesproken over de gewenste landschappelijke inpassing. Door de grote afstand en de toepassing van struweel is de directe zichtbaarheid vanaf omliggende wegen en erven minimaal. Zie figuur 4 voor de doorsnede van het zonneveld met landschappelijke inpassing in relatie tot het erf aan de Rooijseweg.

Figuur 4. Profiel zonneveld - erf aan de Rooijseweg.

Beplanting en beheer
Het huidige landschap wordt gerespecteerd en de ecologische meerwaarde ten behoeve van de struweelvogels wordt uitgebreid. Tijdens de beheerperiode wordt geen chemicaliën (kunstmest of gif) of drijfmest toegepast. Het doel is de grond zoveel mogelijk te verschralen zodat een kruidenrijkere vegetatie zich ontwikkelt, welke een bijdrage levert aan de biodiversiteit in het plangebied en in de omgeving van het plangebied. Na de aanleg van het panelenveld wordt de bodem in het plangebied ingezaaid met een kruidenrijk grasmengsel welke geschikt is voor de aanwezige grond. De strook aan de noordzijde wordt ingezaaid met een bloemmengsel voor een kleurrijk aanzicht vanaf het wandelpad. Aan de noordzijde van het plangebied wordt een bloemrijk mengsel ingezaaid.

Daarnaast wordt een struweelstrook toegevoegd. Struweel is een vegetatiestrook van struiken van 2 tot 3 meter hoog en kan uitgroeien tot een breedte van 4 meter. Een strook struweel zorgt voor heel veel voedselaanbod voor allerlei diersoorten. Denk bijvoorbeeld de nectar uit de bloeiende struiken die diverse insecten komen halen, maar ook aan bessen en andere vruchten welke als voedsel dienen voor vogels en zoogdieren of allerlei insecten die in deze struiken leven die ook weer als voedsel kunnen dienen. Verder geeft een struweel veel mogelijkheden voor schuil-, woon- en nestgelegenheid voor allerlei soorten. Het struweel kan eveneens dienen als ruimtelijke structuur om langs te navigeren/migreren. Kleinere diersoorten (kleine grondgebonden zoogdieren, vogels, amfibieën en vleermuizen) maken hier veelvuldig gebruik van, mede door de beschutting die dit struweel biedt. Onderstaand figuur geeft het de landschappelijke inrichting weer.

Figuur 5. Uitsnede landschappelijk inrichtingsplan. Zie het inrichtings- en beheerplan voor nadere toelichting.

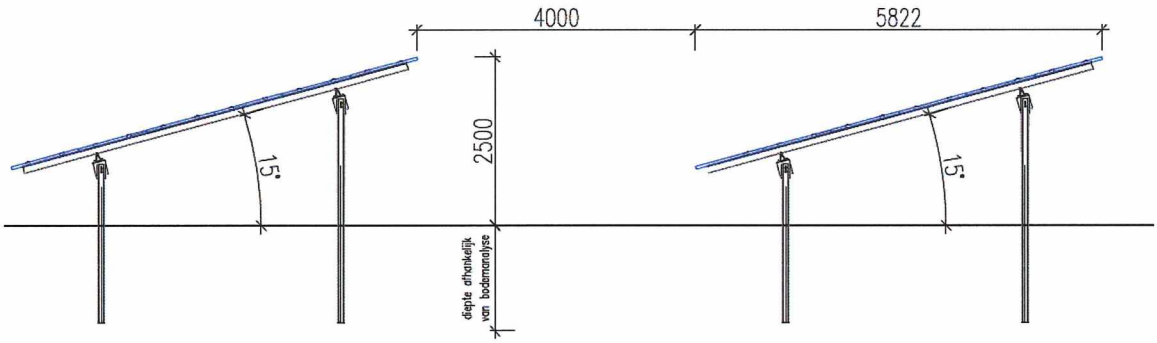
2.2.3 Verkeer en parkeren

De realisatie van het zonneveld heeft geen grote gevolgen voor het verkeer en het parkeren. Het zonneveld moet voornamelijk in de aanlegfase en in de ontmantelingsfase bereikt worden en daarnaast alleen op heel beperkte schaal ten behoeve van het beheer. Het zonneveld wordt, om veiligheidsredenen, niet openbaar toegankelijk.

Het zonneveld wordt op een veilige manier (zonder overlast voor omwonenden) ontsloten op de Rooijseweg. Binnen het plangebied wordt ruimte gecreëerd voor het parkeren van enkele voertuigen ten behoeve van het beheer. Rondom het panelenveld zijn onverharde beheerpaden van ongeveer 4,5m gepland.

2.2.4 Technische installaties

Grondgebonden zonnevelden kunnen in een zuid-opstelling en in oost-west opstelling worden gerealiseerd. In voorliggend geval is er gekozen voor een zuid-opstelling. De panelen worden op tafels geplaatst en deze tafels worden met palen in de grond verankerd. De palen worden in de grond geprikt waardoor grootschalige bodemroerende werkzaamheden niet noodzakelijk zijn. In figuur 6 is te zien dat de panelen onder een hoek van 15 graden worden geplaatst. Hierbij bedraagt het hoogste punt 250 cm.

Figuur 6. Technische doorsnede tafels met zonnepanelen.

De zuid-opstelling heeft als voordeel dat er tussen de tafels met zonnepanelen een ruimte van 400 centimeter vrij gehouden wordt. Hierdoor is er zowel tussen als onder de panelen voldoende lichtinval én waterinfiltratie. De initiatiefnemer is voornemens om de gronden onder en tussen de panelen in te richten als bloem- en kruidenrijk grasland. Om bloem- en kruidenrijkgrasland te realiseren is het wenselijk de percelen alternerend te maaien. Een alternatief voor machinaal maaien is drukbegrazing. Dit kan worden gerealiseerd indien er een lokale schaapherder beschikbaar is. Hierdoor ontstaat structuurvariatie in de vegetatie en kunnen bloemen tot bloei komen. Insecten en vogels profiteren van deze natuurlijke vorm van beheer. Op deze manier wordt een vorm van meervoudig ruimtegebruik gerealiseerd

Transformatorhuizen

Gebouwen worden binnen het hekwerk van het zonneveld geplaatst. De afstand van de transformatorstations tot nabijgelegen woningen is minimaal 50 meter. Ze worden zodanig geplaatst dat ze eenvoudig uit het park te takelen zijn indien vervanging nodig is. De transformatorhuisjes komen midden in het veld te staan langs het onderhoud pad.

2.2.5 Hekwerk en camera's buiten het zicht geplaatst

Vanuit veiligheidsoverwegingen is het noodzakelijk om het zonneveld te omheinen met een gedegen hekwerk. Hierover heeft Enovos gehad met de verzekeringsadviseur. De verzekeringsadviseur geeft het volgende aan:

1. De volledige installatie dient omheind te zijn met een metalen hekwerk van minimaal 1,80 meter hoog.
2. De volledige installatie dient permanent (24/7) beveiligd te zijn middels een gecertificeerd, werkend en geactiveerd beveiligingssysteem met camera's en bewegingsdetectie. De camera's en bewegingsdetectie dienen ononderbroken de grenzen rondom de installatie te dekken. De camera's dienen minimaal 2 meter boven de grond te zijn gemonteerd en dienen dag en nacht duidelijke en scherpe beelden te verschaffen.

Bovenstaande voorwaarden zijn als volgt vertaald in het voorliggende plan. Rondom het zonneveld komt een transparant hekwerk, zie hiervoor figuur 7. De toegangspoort wordt krijgt tevens een transparante uitstraling. Het hekwerk is 2 meter hoog en fauna passeer baar door plaatselijk openingen aan te brengen. Aan de randen van het zonneveld worden camera's geplaatst waardoor het zonneveld 24/7 permanent beveiligd is.

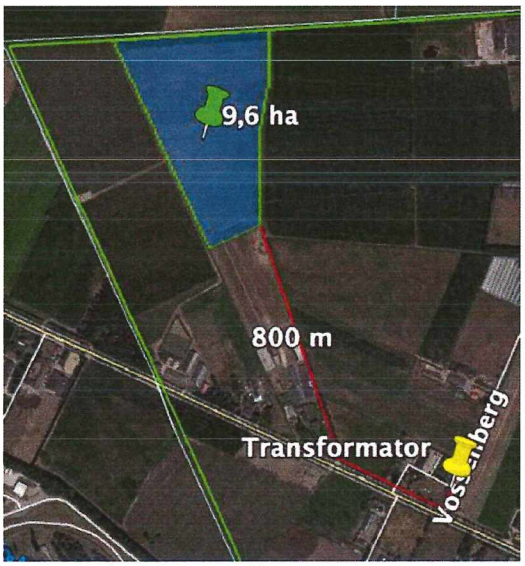
Figuur 7. Impressie hekwerk, toegangspoort en camerasysteem.

2.2.6 Bouw

De bouw van het project zal waar mogelijk gedaan worden met lokale partijen. De start van de bouw is afhankelijk van de vergunningen. Het leggen van de panelen en plaatsen van de transformatorstations zal enkele maanden in beslag nemen. Om het park aan te sluiten op het net zullen de nodige aanpassingen moeten worden gedaan, deze werkzaamheden kunnen 0,5 á 1 jaar in beslag nemen.

2.2.7 Aansluiting op het net

Onder technische aspecten van het project wordt ook gerekend; de afstand tot elektriciteits- of warmte-infrastructuur, eventuele transportverliezen of mogelijke netverzwaringen, nabijheid van (groot)verbruikers etc. Ten zuidoosten van het plangebied ligt aan de Vossenberg een transformatorstation. Op figuur 8 is te zien dat de afstand slechts 800 meter bedraagt en grotendeels over grond van de initiatiefnemer loopt. Door de relatief korte afstand van het zonneveld tot het transformatorstation zijn weinig transportverliezen te verwachten. Ook zijn netverzwaringen of grote ingrepen aan de netinfrastructuur niet noodzakelijk.

Figuur 8. Afstand Zonneveld Rooijseweg tot aan de netaansluiting.

2.2.8 Operationeel

Zodra het zonneveld gerealiseerd is zal het beheerd gaan worden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het onderhoud van de systemen, maar ook het monitoren van het zonneveld en diverse administratieve werkzaamheden. Daarnaast is onderhoud van de nieuwe landschappelijke elementen noodzakelijk.

2.2.9 Looptijd

De looptijd van het zonneveld betreft 25 jaar. Na de exploitatiefase wordt het zonneveld volledig ontmanteld. De gronden worden hersteld naar de huidige staat, zodat ze weer in gebruik genomen kunnen worden voor agrarische doeleinden.

2.2.10 Communicatie en participatie

Enovos vindt het belangrijk om omwonende te betrekken in de keuzes over het plan, het ontwerp en de mogelijkheid financieel te participeren. De Gedragscode Zon op Land vormt hiervoor de basis. Voor het participatietraject is een separaat communicatie- en participatieplan opgesteld welke separaat bij voorliggende vergunningsaanvraag is bijgevoegd.

Participatie tijdens de planvorming
Enovos informeert gedurende het planproces steeds omgeving over de plannen en tracht gedurende dit proces de wensen uit de omgeving maximaal te implementeren. De initiatiefnemer hanteert hierbij een actief omgevingsmanagement met als doel om belanghebbende maximaal te betrekken bij de planvorming en om zodoende het regionaal/lokaal profijtbeginsel optimaal te behartigen. Tijdens de planvorming volgt Enovos het beleidskader "Visie op grootschalige opwek van duurzame energie in Laarbeek".

Informatieavond 30 juli 2020
Op 30 juli 2020 heeft Enovos een bewonersavond georganiseerd in café Bo en Zo in Mariahout. Voor deze avond zijn alle omwonenden in een straal van 100 meter vanaf het zonneveld uitgenodigd. Tijdens de avond hadden de omwonenden van het zonneveld de mogelijkheid om tussen 18:30 en 20:00 de plannen te bekijken en in gesprek te gaan met Enovos en Eelerwoude.

De avond is door circa 15 omwonenden bezocht, waarbij in zijn algemeenheid de meeste positief en of neutraal waren. Tegenstanders hebben zich niet gemeld. Met de aanwezigen is gesproken over o.a. de

landschappelijke inpassing en met name langs de watergang. Vanuit de woningen aan de Vossenberg waren er zorgen over zicht op het zonneveld. Om deze zorgen weg te nemen is het landschappelijke inpassingsplan aangepast en is er aan de oostzijde van het plangebied gekozen voor een nieuwe invulling die het zicht op het zonneveld ontneemt.

Financiële participatie

Het financiële participatiemodel kan worden vormgegeven door financiële participatie via Stichting Duurzaam Laarbeek, een vorm van aandelen of obligaties, door een omwonendenregeling met een vorm van vergoeding of door het laten meebeslissen over de besteding van een deel van de exploitatieopbrengst aan lokale leefbaarheids- of duurzaamheidsprojecten. Enovos biedt voor het zonneveld aan de Rooijseweg verschillende mogelijkheden voor financiële participatie. Hiervoor wordt een samenwerkingsovereenkomst (SOK) aangegaan met Driven by Values.

2.2.11 Financiering

Enovos ontwikkelt zonnevelden voor eigen rekening en risico. Enovos is een ontwikkelaar van zonne-energieprojecten. Enovos heeft veel ervaring met het ontwikkelen van zonnestroomprojecten en heeft een portfolio van projecten, zowel op daken als op grond. De financiering van het vreemd vermogen wordt aangevraagd bij een reguliere bank (bijv. Triodos, ASN, Rabobank, e.d.). Daarnaast wordt SDE++ subsidie aangevraagd.

3 Beleidskaders

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het relevante beleid dat betrekking heeft op het plangebied en de voorgenomen ontwikkeling beschreven. Het wordt benaderd vanuit het Rijks-, provinciaal- en gemeentelijk beleid. Het voorgenomen plan wordt getoetst aan dit beschreven beleid.

3.2 Rijksbeleid

3.2.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) bevat de visie van het Rijk op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Het Rijk streeft naar een krachtige aanpak die ruimte geeft aan:

- regionaal maatwerk;
- de gebruiker voorop zet;
- investeringen prioriteert;
- ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur met elkaar verbindt.

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) zijn regels opgenomen om het beleid uit de SVIR te verwezenlijken. In de structuurvisie schetst het Rijk ambities voor Nederland in 2040. Uitgaande van de verantwoordelijkheden van het Rijk zijn de ambities uitgewerkt in rijksdoelen tot 2028, daarbij is aangegeven welke nationale belangen aan de orde zijn. De tijdshorizon is gesteld omdat in de loop van de tijd nieuwe ontwikkelingen en opgaven kunnen vragen om bijstelling van de rijksdoelen. Voor de ambities zijn rijksinvesteringen slechts één van de instrumenten die worden ingezet. Kennis, bestuurlijke afspraken en kaders kunnen ook worden ingezet. De huidige financiële rijkskaders (begroting) zijn randvoorwaardelijk voor de concrete invulling van die rijksambities. De ruimtelijke waarden die het nationaal belang waarborgen zijn opgenomen in 13 verschillende belangen. In de structuurvisie wordt ook aangegeven op welke wijze het Rijk deze belangen wil verwezenlijken. Dit zorgt voor een duidelijk overzicht in één document gezamenlijk met de doelen die het Rijk heeft opgesteld.

Relevant voor de ontwikkeling van het zonneveld is dat de vraag naar elektriciteit zal blijven groeien. Vanwege de ambities voor beperking van de CO_2-uitstoot is een transitie naar duurzame, hernieuwbare energievoorziening nodig. Voor het opwekken van energie moet voldoende ruimte gereserveerd worden. Het aandeel van duurzame energiebronnen (waaronder zon) in de totale energievoorziening moet omhoog en deze bronnen hebben relatief veel ruimte nodig.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
In de SVIR wordt de ambitie uitgesproken dat Nederland in 2040 een robuust internationaal energienetwerk kent en dat de energietransitie vergevorderd is. De ontwikkeling van het zonneveld volgt de lijn van de SVIR en doet daarbij geen afbreuk aan de overige nationale belangen.

3.2.2 Barro en Bro

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is op 30 december 2011 in werking getreden. In het Barro wordt een aantal projecten die van rijksbelang zijn met name genoemd en met behulp van digitale kaartbestanden exact ingekaderd. Per project worden vervolgens regels gegeven, waaraan ruimtelijke plannen moeten voldoen. Binnen het Barro worden de volgende onderdelen besproken:

- project Mainportontwikkeling Rotterdam;
- kustfundament;
- grote rivieren;
- Waddenzee en waddengebied;
- defensie;
- erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde.

In oktober 2012 is het besluit aangevuld met de ruimtevraag voor de onderwerpen veiligheid op rijkswegen, toekomstige uitbreiding van infrastructuur, de elektriciteitsvoorziening, de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), de veiligheid van primaire waterkeringen, reserveringsgebieden voor hoogwater, maximering van de verstedelijkingsruimte in het IJsselmeer en is het onderwerp duurzame verstedelijking in regelgeving opgenomen. Per 1 juli 2016 zijn er nog enkele wijzigingen van de Barro van kracht geworden. Deze wijzigingen hebben geen directe invloed op de voorgenomen ontwikkeling.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling

De realisatie van een zonneveld past binnen de regels van het Barro en het Bro. Wel moet worden afgewogen of de ladder voor duurzame verstedelijking van toepassing is op de voorgenomen ontwikkeling.

Ladder voor duurzame verstedelijking

In de SVIR wordt de ladder voor duurzame verstedelijking geïntroduceerd. Deze ladder is per 1 oktober 2012 als motiveringseis in het Besluit ruimtelijke ordening opgenomen. Op 1 juli 2017 is het Besluit ruimtelijke ordening gewijzigd, waarbij ook een nieuwe "Laddersystematiek" wordt toegepast. Deze nieuwe regeling is opgenomen in artikel 3.1.6 Bro. De ladder voor duurzame verstedelijking is van toepassing op bestemmingsplannen, uitwerkings- en wijzigingsplannen en omgevingsvergunningen.

De toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking houdt in dat:
'De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.'

Het aanleggen van een zonneveld op de huidige agrarische percelen is geen nieuw stedelijke ontwikkeling. Op basis van eerdere uitspraken van de Raad van State [1] blijkt dat soortgelijke projecten die niet tot leegstand van bestaande bebouwing leiden, niet als een nieuwe stedelijke ontwikkeling in de zin van het Bro kunnen worden aangemerkt. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van een weg, windpark of een hoogspanningsleiding. Ook de Rechtbank Overijssel heeft in april 2018 geoordeeld dat een zonneveld geen nieuwe stedelijke ontwikkeling betreft (zaaknummer akzwo_17_2460 en ak_zwo_17_2461). Een toets aan de Ladder is daarom niet van toepassing. Vanuit een goede ruimtelijke ordening wordt hierna wel ingegaan op de onderbouwing van de behoefte en de argumentatie achter de omvang en de locatie.

[1] Zie: ABRvS 18 februari 2015, ECLI:NL:RVS:2015:448, ABRvS 24 februari 2016, ECLI:NL:RVS:2016: 465. ABRvS 16 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2016:708.

1. Er bestaat een behoefte om te komen tot een duurzame energievoorziening. Deze behoefte staat onder andere aangegeven in de Omgevingsvisie 'De kwaliteit van Brabant' en visie "Visie op grootschalige opwek van duurzame energie in Laarbeek" van de gemeente Laarbeek. Zowel de provincie als de gemeente willen zich profileren als duurzame overheidsinstanties. Duurzame energieopwekking in de vorm van een zonneveld draagt bij aan deze behoefte en profilering.

2. Om voldoende zonne-energie op te kunnen wekken en te kunnen voldoen aan de ambities die zijn verwoord in overheidsbeleid, zijn zonnevelden noodzakelijk. Deze visie biedt ruimte voor het ontwikkelen van maximaal vijf zonnevelden in Laarbeek. De gemeente heeft daarbij de voorkeur om zowel kleinschalige als grootschalige zonneparken te ontwikkelen. Als definitie wordt de richtlijn van Enexis gehanteerd: een kleinschalig park is maximaal 6 hectare. Voor een grootschalig zonnepark wordt een maximale grootte van 12 hectare gehanteerd. Een initiatief moet voldoen aan de voorwaarden die de gemeente in haar visie heeft opgenomen.

   Hierbij wordt de Zonneladder aangehouden, zoals afgebeeld in figuur 11. Aan de hand van de ladder wordt de wenselijkheid van het gebied bepaald. De voorkeur gaat eerst uit naar realisatie van zonne-energie in de eerste trede en als laatste naar de vierde trede. Echter betekent dit niet dat eerst alle ruimtes binnen de eerste trede ingevuld dienen te worden voordat realisatie in gebieden uit de derde trede mogelijk is. Uit onderzoek dient te blijken welke vraag ingevuld kan worden binnen welke trede.

   In gemeente Laarbeek is het mogelijk om zonnepanelen te plaatsen op daken. Uit onderzoek van de Zonatlas blijkt dat de maximale potentie van alle daken binnen de gemeente Laarbeek ligt op 490 TJ. De nog in te vullen energievraag in de gemeente Laarbeek bedraagt 940 TJ. In het onderzoek van Zonatlas is het totale oppervlakte van daken binnen de gemeente meegenomen. Echter zijn niet alle daken geschikt voor zonnepanelen. Dit heeft onder andere te maken met technische aspecten (bijv. draagconstructies), schaduwvlakken en ongunstige situering. Ook kan niet het volledige dakoppervlak belegd worden met zonnepanelen, aangezien de panelen opgeleverd worden in een aantal formaten en niet naadloos aansluiten op het dak. Nochtans is de vraag naar duurzaam opgewekte energie nog maar voor de helft ingevuld met zon op daken.

   Naast daken is het volgens de Zonne-ladder gewenst om gronden binnen het stedelijk gebied te beleggen met zonnepanelen. In de gemeente Laarbeek is deze grond al in gebruik door bebouwing of is de betreffende grond gereserveerd voor andere functies. Er zijn geen gronden met een dergelijke omvang binnen de kernen beschikbaar, waarbij de realisatie ook financieel uitvoerbaar is. Deze functies zijn in de meeste gevallen niet te combineren met een zonneveld en bijbehorende technische installaties. Daarnaast is voor een economisch rendabel zonneveld dat substantieel bijdraagt aan de duurzaamheidsopgave een oppervlakte nodig die effectief gebruikt kan worden. Een efficiënt ingericht zonneveld met een dergelijke omvang als die van de Rooijseweg (circa 7,6 hectare aan zonnepanelen) is niet te realiseren op gronden binnen de kernen van de gemeente Laarbeek. Ook al zou dit mogelijk zijn, dan nog zijn zonnevelden in het buitengebied benodigd om de energievraag in te vullen.

   Het plangebied van deze ontwikkeling ligt in het buitengebied van Laarbeek. Realisatie van een zonneveld op deze gronden draagt bij aan de versterking van landschappelijke- en natuurwaarden. Daarnaast is het voorgenomen plan financieel uitvoerbaar. Met de aanleg en inpassing van het zonneveld wordt uitgegaan van een meervoudig ruimtegebruik. Binnen het plangebied gaan duurzame opwekking van energie en natuurontwikkeling gepaard. Het zonneveld is goed te bereiken en omdat het zonneveld ver van de Rooijseweg af ligt is de beleving van het zonneveld minimaal. Het zonneveld wordt aangelegd voor de duur van 25 jaar, en wordt planologisch mogelijk gemaakt middels een omgevingsvergunning. Aan het einde van de looptijd worden de percelen weer opgeleverd met de functie en bestemming zoals deze is verkregen.

3. Het zonneveld moet voornamelijk in de aanlegfase en in de ontmantelingsfase bereikt worden via de Rooijseweg. Daarnaast is het zonneveld alleen op heel beperkte schaal toegankelijk ten behoeve van het beheer. Het zonneveld kan op een veilige manier worden ontsloten via de Rooijseweg.

3.2.3 Klimaatakkoord

Op 28 juni 2019 is het klimaatakkoord vastgesteld. Het Kabinet heeft met het nationale klimaatakkoord een centraal doel: het terugdringen van de uitstoot van broeikassen in Nederland met 49% ten opzichte van 1990. Het kabinet pleit in Europa voor een broeikasgasreductie van 55% in 2030. Het centrale doel van het Klimaatakkoord, het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen, raakt aan het leven van alledag.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Het te realiseren zonneveld draagt bij aan de doelstellingen in het vastgestelde klimaatakkoord.

3.2.4 Energieakkoord voor duurzame groei

In het Energieakkoord voor duurzame groei is de basis gelegd voor een breed gedragen, robuust en toekomstbestendig energie- en klimaatbeleid. Het akkoord biedt een langetermijnperspectief met afspraken voor de korte en middellange termijn. Het Energieakkoord streeft naar een kosteneffectieve uitrol van grootschalig hernieuwbare energieopwekking. Deze strategie biedt zekerheid voor investeerders. Het levert nieuwe banen op. Het lokt innovaties uit. Dit verlaagt de kosten en het draagt bij aan versterking van de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven. Eén van de te realiseren doelen is een toename van hernieuwbare energieopwekking naar 16% in 2023.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Het te realiseren zonneveld levert een bijdrage in de doelstelling van het Rijk om te komen tot een aandeel van 16% duurzaam opgewekte energie in 2023.

3.2.5 Rijk investeert in duurzame energie

De afgelopen jaren heeft de overheid diverse doelstellingen geformuleerd betreffende het opwekken van duurzame energie. Om deze doelstellingen te behalen worden initiatieven voor het opwekken van duurzame energie gesubsidieerd. Voor de realisatie van zonnevelden kan SDE++ subsidie worden aangevraagd.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De subsidieregeling vanuit het Rijk laat zien dat het Rijk dergelijke initiatieven voor het opwekken van duurzame energie stimuleert.

3.2.6 Brief minister Wiebes aan Tweede Kamer

Op 23 augustus 2019 heeft Minister Wiebes een brief gestuurd aan de Tweede Kamer betreffende de beantwoording moties Dik-Faber over een zonneladder als nationaal afwegingskader bij inpassing van zonne-energie. In deze brief benadrukt minister Wiebes, vanuit het oogpunt van ruimtelijke kwaliteit en vanuit de zorgen van mensen over de impact van de energietransitie op hun leefomgeving, dat zorgvuldig moet worden omgegaan met landbouwgronden en natuur en dat het belangrijk is dat beschikbare ruimte op daken en andere terreinen (zoals snelwegen en vuilnisbelten), maximaal wordt benut.

Het kabinet is daarom met het IPO, de VNG en maatschappelijke organisaties een voorkeursvolgorde overeengekomen, die voorziet in het ontzien van landbouw- en natuurgronden en het stimuleren van zon op daken. Deze voorkeursvolgorde zal in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) worden opgenomen, die provincies en gemeenten kunnen benutten om af te wegen waar zon-PV het beste kan worden ingepast. De afwegingprincipes van de NOVI leiden tot een voorkeur voor zonnepanelen op daken en gevels van gebouwen.

Vanuit diezelfde principes hebben daarna onbenutte terreinen in bebouwd gebied de voorkeur. Om aan de gestelde energiedoelen te voldoen, kan blijken dat ook locaties in het landelijk gebied nodig zijn. Ook in dat geval gaat de voorkeur uit naar het zoeken van slimme functiecombinaties.
Hoewel natuur- en landbouwgebieden daarbij niet volledig worden uitgesloten, ligt de voorkeur bij gronden met een andere primaire functie dan landbouw of natuur, zoals waterzuiveringsinstallaties, vuilnisbelten, binnenwateren of bermen van spoor- en autowegen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
Het voorliggende plan voldoet aan deze genoemde voorkeursvolgorde. Met alleen zonnepanelen op daken worden de duurzaamheidsdoelstellingen in de gemeente Laarbeek niet gehaald. Er zijn daarom ook zonnevelden noodzakelijk (zie tevens de toelichting in subparagraaf 3.3.2 Interim omgevingsverordening). Met het voorliggende plan wordt het duurzaam opwekken van energie, gecombineerd met het versterken van landschaps- en natuurwaarden.

3.2.7 Conclusie Rijksbeleid

De voorgenomen ontwikkeling past binnen de beleidskaders benoemd in de SVIR, Barro, de Bro. Vanuit deze beleidsdocumenten en regelgeving zijn geen randvoorwaarden of uitgangspunten die rechtstreeks doorwerken op het voorgenomen plan. Daarnaast draagt de ontwikkeling bij aan het behalen van de vastgelegde doelstellingen in het Klimaatakkoord en in het Energieakkoord voor duurzame groei.

3.3 Provinciaal en regionaal beleid

3.3.1 Omgevingsvisie 'De kwaliteit van Brabant'

De Omgevingsvisie provincie Noord-Brabant is vastgesteld op 14 december 2018. In de visie stelt de provincie dat ze in 2050 energieneutraal is. Daarnaast stelt ze 100% duurzame energie als doel voor 2050, wat grotendeels afkomstig is uit Noord-Brabant. Voor 2030 is er ten minste 50% reductie van broeikasgassen ten opzichte van de uitstoot in 1990 en ten minste 50% duurzame energie.

Bij de realisatie van energie-opwekking wil Provincie Noord-Brabant haar natuurgebieden zoveel mogelijk ontzien. Daarom is er gesteld dat ze alleen onder voorwaarden mee wil werken aan energie-opwekking in het Natuurnetwerk Brabant.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Het voorliggende plan wordt niet in Natuurnetwerk Brabant gerealiseerd. Ten noorden van het plangebied ligt een ecologische verbindingszone en bestaande en nieuwe natuur. De voorgenomen ontwikkeling doet geen afbreuk aan de ecologische waarden en er zal worden gestreefd om deze zone te versterken. Het plan draagt in grote mate bij aan de energiedoelstellingen van Provincie Noord-Brabant.

3.3.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

De interim omgevingsverordening Noord-Brabant (1 maart 2020) hangt samen met de hiervoor genoemde Omgevingsvisie. Het is de doorvertaling van de visie naar concrete regels. De verordening is tot stand gekomen door de verschillende regelingen op provinciaal niveau over de fysieke leefomgeving samen te voegen. Dit betekent dat de regels betrekking hebben op milieu, natuur, ruimtelijke ordening, water, bodem en wegen. De Interim omgevingsverordening is daarbij een eerste stap op weg naar een omgevingsverordening, die op grond van de Omgevingswet wordt vastgesteld en die verplicht is voor alle Nederlandse provincies. In figuur 9 is de ligging van het plangebied te zien, het gebied ligt in het 'Landelijk gebied' en 'Gemengd landelijk gebied'.

Figuur 9. Uitsnede visiekaart Interim Omgevingsverordening Noord-Brabant.

Artikel 3.41 beschrijft de concrete regels van zonnevelden gelegen in het 'Landelijk gebied'. Deze regels zijn weergegeven in figuur 10.

Artikel 3.41 zonne-parken in landelijk gebied

Lid 1. Binnen Landelijk gebied is nieuwvestiging mogelijk van zelfstandige opstellingen van zonnepanelen om te kunnen voldoen aan de doelstellingen voor het opwekken van duurzame energie als:

a. uit onderzoek blijkt dat de capaciteit voor het opwekken van duurzame energie in Stedelijk gebied, op bestaande bouwpercelen en rekening houdend met de ontwikkelingsmogelijkheden van windenergie onvoldoende is;
b. de nieuwvestiging past in het onderzoek naar geschikte locaties voor zelfstandige opstellingen van zonnepanelen, gelet op zorgvuldig ruimtegebruik en omgevingskwaliteit;
c. de ontwikkeling qua omvang inpasbaar is in de omgeving;
d. de ontwikkeling een maatschappelijke meerwaarde geeft;
e. de ontwikkeling op regionaal niveau is afgestemd met omliggende gemeenten en de netwerkbeheerder, gelet op de ontwikkeling van overige duurzame energie initiatieven in de omgeving.

Lid 2. De maatschappelijke meerwaarde wordt onderbouwd vanuit de volgende criteria:

a. de mate van meervoudig ruimtegebruik;
b. de maatregelen die getroffen worden om de impact op de omgeving te beperken;
c. de bijdrage die wordt geleverd aan andere maatschappelijke doelen.

Lid 3. Er kan uitsluitend toepassing gegeven worden aan het eerste lid met een omgevingsvergunning waarbij door toepassing te geven aan artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2 of 3, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht wordt afgeweken van een bestemmingsplan, waarbij aan de omgevingsvergunning in ieder geval de volgende voorwaarden worden verbonden:

a. de omgevingsvergunning geldt voor een bepaalde termijn, die ten hoogste 25 jaar bedraagt;
b. na het verstrijken van de termijn wordt de vóór de verlening van de omgevingsvergunning bestaande toestand hersteld en wordt de opstelling voor zonne-energie verwijderd;
c. voor het gestelde onder b. wordt financiële zekerheid gesteld.

Figuur 10. Uitsnede van artikel 3.41 uit de Interim Omgevingsverordening.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling

Artikel 3.32

Wat betreft artikel 3.32 worden de landschappelijke waarden geborgd in het landschappelijke inrichtingsplan dat is bijgevoegd als bijlage bij voorliggende vergunningsaanvraag. Het uitgangspunt voor de landschappelijke inpassing is het behouden van openheid en is terughoudend omgegaan met hoog opgaande beplanting. Er is juist ingezet op het realiseren van een ecologische meerwaarde. In het inrichtingsplan is ingezet op drie hoofdzaken om een ecologische meerwaarde te bereiken:

1. Uitbreiden natuurwaarden
2. Versterken landschapskarakteristiek
3. Beperken zichtbaarheid (toepassen van struweel)

Door het uitvoeren van een Quickscan flora-en fauna (zie hoofdstuk 5.2 natuurwaarden) zijn de ecologische waarden binnen het plangebied beschreven, het landschappelijk inrichtingsplan houdt hier rekening mee. Gesteld wordt dat aan de voorwaarden uit artikel 3.32 wordt voldaan.

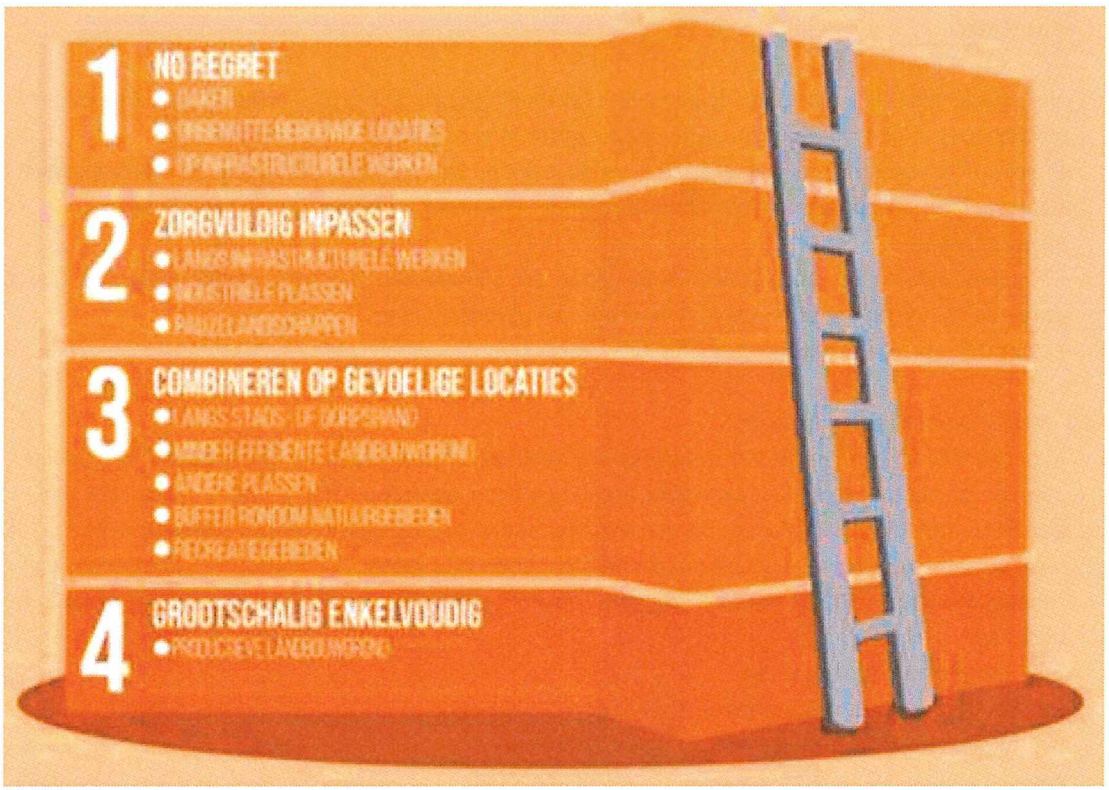
Artikel 3.41

De voorgenomen ontwikkeling wordt hieronder getoetst aan de randvoorwaarden uit artikel 3.41.

Ad 1.Nieuwvestiging van zelfstandige opstellingen

a. Er bestaat een behoefte om te komen tot een duurzame energievoorziening. Deze behoefte staat onder andere aangegeven in de Omgevingsvisie 'De kwaliteit van Brabant' en visie "Visie op grootschalige opwek van duurzame energie in Laarbeek" van de gemeente Laarbeek.
   Om voldoende zonne-energie op te kunnen wekken en te kunnen voldoen aan de ambities die zijn verwoord in overheidsbeleid, zijn zonnevelden noodzakelijk. Deze visie biedt ruimte voor het ontwikkelen van maximaal vijf zonnevelden in Laarbeek. De gemeente heeft daarbij de voorkeur om zowel kleinschalige

als grootschalige zonneparken te ontwikkelen. Als definitie wordt de richtlijn van Enexis gehanteerd: een kleinschalig park is maximaal 6 hectare. Voor een grootschalig zonnepark wordt een maximale grootte van 12 hectare gehanteerd. Een initiatief moet voldoen aan de voorwaarden die de gemeente in haar visie heeft opgenomen. Hierbij wordt de Zonneladder aangehouden, zoals afgebeeld in figuur 11. Aan de hand van de ladder wordt de wenselijkheid van het gebied bepaald. De voorkeur gaat eerst uit naar realisatie van zonne-energie in de eerste trede en als laatste naar de vierde trede. Echter betekent dit niet dat eerst alle ruimtes binnen de eerste trede ingevuld dienen te worden voordat realisatie in gebieden uit de derde trede mogelijk is. Uit onderzoek dient te blijken welke vraag ingevuld kan worden binnen welke trede.

Figuur 11. Zonneladder van de Nederlandse Milieufederaties

In gemeente Laarbeek is het mogelijk om zonnepanelen te plaatsen op daken. Uit onderzoek van de Zonatlas blijkt dat de maximale potentie van alle daken binnen de gemeente Laarbeek ligt op 490 TJ. De nog in te vullen energievraag in de gemeente Laarbeek bedraagt 940 TJ. In het onderzoek van Zonatlas is het totale oppervlakte van daken binnen de gemeente meegenomen. Echter zijn niet alle daken geschikt voor zonnepanelen. Dit heeft onder andere te maken met technische aspecten (bijv. draagconstructies), schaduwvlakken en ongunstige situering. Ook kan niet het volledige dakoppervlak belegd worden met zonnepanelen, aangezien de panelen opgeleverd worden in een aantal formaten en niet naadloos aansluiten op het dak. Nochtans is de vraag naar duurzaam opgewekte energie nog maar voor de helft ingevuld met zon op daken.

Naast daken is het volgens de Zonne-ladder gewenst om gronden binnen het stedelijk gebied te beleggen met zonnepanelen. In de gemeente Laarbeek is deze grond al in gebruik door bebouwing of is de betreffende grond gereserveerd voor andere functies. Er zijn geen gronden met een dergelijke omvang binnen de kernen beschikbaar, waarbij de realisatie ook financieel uitvoerbaar is. Deze functies zijn in de meeste gevallen niet te combineren met een zonneveld en bijbehorende technische installaties. Daarnaast is voor een economisch rendabel zonneveld dat substantieel bijdraagt aan de duurzaamheidsopgave een oppervlakte nodig die effectief gebruikt kan worden. Een efficiënt ingericht zonneveld met een dergelijke

omvang als die van de Rooijseweg (circa 7,6 hectare aan zonnepanelen) is niet te realiseren op gronden binnen de kernen van de gemeente Laarbeek. Ook al zou dit mogelijk zijn, dan nog zijn zonnevelden in het buitengebied benodigd om de energievraag in te vullen.

Het plangebied van deze ontwikkeling ligt in het 'Landelijk gebied', waarbij de realisatie financieel uitvoerbaar en inpasbaar is (ruimtelijk en landschappelijk). Het zonneveld is goed te bereiken en omdat het zonneveld ver van de Rooijseweg af ligt is de beleving ervan minimaal. Het zonneveld wordt aangelegd voor de duur van 25 jaar, en wordt planologisch mogelijk gemaakt middels een omgevingsvergunning. Aan het einde van de looptijd worden de percelen weer opgeleverd met de functie en bestemming zoals deze is verkregen.

b. Het plangebied is in de visie van de gemeente Laarbeek gelegen in het pionierslandschap. Dit type landschap is volgens de visie van de gemeente geschikt voor grootschalige zonnevelden.
c. In het inrichtingsplan (zie paragraaf 2.2) is aangegeven op welke manier het zonneveld wordt ingepast in het landschap. Hierbij is rekening gehouden met de schaal van het landschap en gebiedseigen karakteristieken.
d. De ontwikkelaar levert op verschillende manieren een bijdrage aan maatschappelijke doelen. Zie hiervoor paragraaf 2.2.10 en het separate communicatie- en participatieplan.
e. Er zijn afspraken gemaakt met netbeheerder Enexis.

Ad 2. Maatschappelijke meerwaarde

a. In het zonneveld wordt in de inrichting rekening gehouden met ecologische meerwaarde. Het huidige gebruik van het plangebied als agrarische grond heeft een lage natuurwaarde. Door middel van een geschikte landschappelijke inpassing, een natuurvriendelijke inrichting en gepast beheer kan de natuurwaarde toenemen. Op deze manier ontstaat er met de aanleg van een zonneveld meervoudig ruimtegebruik. In het inrichtingsplan is ingezet op drie hoofdzaken om een ecologische meerwaarde te bereiken:
    1. Uitbreiden natuurwaarden.
    2. Versterken landschapskarakteristiek.
    3. Beperken zichtbaarheid (toepassen van struweel).
b. Door een goede landschappelijke inpassing met gebiedseigen kenmerken én door de grote afstand (en toepassing van struweel) tot omliggende woningen blijft de impact op de omgeving zoveel mogelijk beperkt. Daarbij biedt Enovos ook verschillende mogelijkheden tot financiële participatie waardoor het zonneveld ook een vorm van lokaal eigendom krijgt. Hierdoor hebben betrokkenen ook de kans te profiteren van het zonneveld.
c. Enovos draagt op diverse wijzen bij aan maatschappelijke doelen, zie hiervoor paragraaf 2.2.10. Daarnaast gaat Enovos een samenwerkingsovereenkomst aan met de gemeente Laarbeek.

Ad 3 Voorwaarden omgevingsvergunning

a. Het zonneveld wordt aangelegd voor de duur van 25 jaar, en wordt planologisch mogelijk gemaakt middels een omgevingsvergunning. Na de exploitatiefase van het zonneveld worden de panelen, bijbehorende voorzieningen, hekwerken, etc. verwijderd en worden de gronden hersteld naar de huidige situatie, zodat deze gronden dan weer kunnen dienen voor agrarische doeleinden.
b. Er is met de grondeigenaar afgesproken door middel van een contract dat het perceel na afloop wordt hersteld in oorspronkelijke staat.
c. Om de financiële zekerheid te waarborgen wordt een samenwerkingsovereenkomst aangegaan tussen initiatiefnemer en gemeente. De initiatiefnemer draagt zorg voor de ontmanteling van het zonneveld en herstel naar de oorspronkelijk verworven staat, zodat de gronden weer in gebruik genomen kunnen worden voor agrarische doeleinden.

3.3.3 RES Metropoolregio Eindhoven

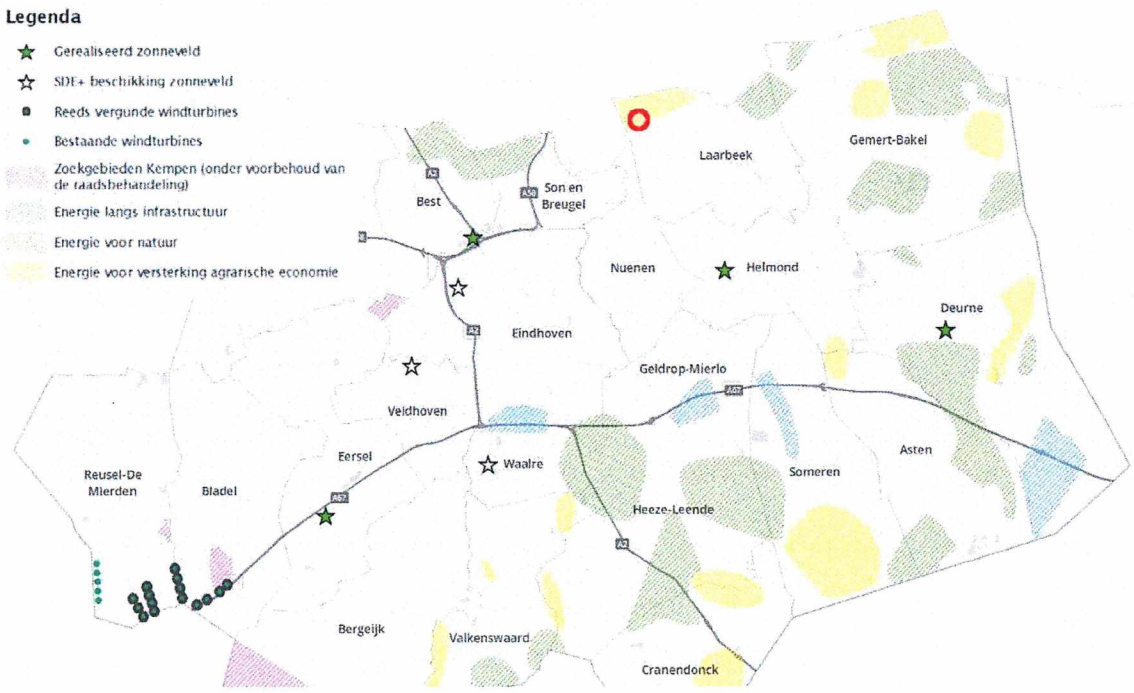
In de concept-Regionale Energiestrategie Metropoolregio Eindhoven (hierna: RES) schets deze regio de contouren van de strategie voor besparing, grootschalige opwek van duurzame energie en de warmtetransitie. De RES van metropoolregio Eindhoven is de regionale doorvertaling van het Parijs-akkoord en het Klimaatakkoord van het Rijk. In de concept-RES is alle opgehaalde informatie vertaald naar de wijze waarop de Metropool regio energie duurzaam gaat opwekken. Het doel is om in het jaar 2030 te komen tot een totale bijdrage van 2 TWh aan duurzaam opgewekte energie. Momenteel ligt het duurzaam opgewekt elektrisch vermogen op 0,7 TWh. De ambitie is om in 2050 volledig energieneutraal te zijn. Op basis van die vertaalslag zijn drie categorieën bepaald voor de opwek van duurzame energie:

1. Door middel van no-regret maatregelen (panelen op daken);
2. In zoekgebieden voor grootschalige opwek (zonnevelden en windturbines);
3. Energie-opwek ten dienste van andere opgaven en doelen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling

Het zonneveld draagt met circa 7,6 hectare aan zonnepanelen bij aan de doelstellingen van de RES Metropoolregio Eindhoven om in 2030 minimaal 2 TWh duurzame energie op te wekken. Het plangebied maakt onderdeel uit van het zoekgebied 'energie voor versterking agrarische economie'. Invulling wordt gegeven aan de regionale energievraag in een van de gezamenlijk aangewezen gebieden.

Met de ontwikkeling van een zonneveld op deze locatie krijgen de aanwezige ecologische- en natuurwaarden een kwaliteitsimpuls. Daarnaast zorgt de landschappelijke inpassing van het zonneveld voor een versterking van de landschappelijke waarden. De realisatie van het zonneveld ondersteund tevens ook de toekomstbestendigheid van de agrarische economie. Na de exploitatiefase kan de grond weer in gebruik genomen worden door de agrarische sector. Verder is het aantal schuilgelegenheden en voedselbronnen voor vogels, kleine zoogdieren en insecten in de omgeving momenteel relatief beperkt. Het meervoudig ruimtegebruik van de gronden (kruidenrijk grasland, nieuw struweel en natuurvriendelijke oever) in voorliggend plan zorgt ook voor een bijdrage aan natuurontwikkeling en biodiversiteit (zie ook paragraaf 2.3).

Figuur 12. Zoekgebieden voor grootschalige energie-opwek (bron: RES Metropoolregio Eindhoven)

3.3.4 Conclusie

Provincie Noord-Brabant en de Metropoolregio Eindhoven willen graag in 2050 volledig energieneutraal zijn. Om dit te bewerkstelligen dienen ze beiden volledig in te zetten op schone energie, waaronder zonnevelden. De provincie en regio hebben het gebied gekenmerkt als zone waar de realisatie van grondgebonden zonnevelden mogelijk is. Het zonneveld is namelijk gelegen in een zoekgebied van de RES. Wel dient aan de voorwaarden uit artikel 3.41 worden voldaan. Voor voorliggend plan is dit het geval. Hiermee draagt de voorgenomen ontwikkeling bij aan de provinciale doelstellingen en past de ontwikkeling binnen het provinciale beleid.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Visie op grootschalige opwek van duurzame energie Laarbeek

De gemeente Laarbeek heeft in augustus 2019 haar nieuwe beleidskader "Visie op grootschalige opwek van duurzame energie in Laarbeek" vastgesteld. De visie sluit aan bij de bredere Omgevingsvisie voor het buitengebied. De duurzaamheidsvisie geeft weer hoe Laarbeek omgaat met aanvragen voor projecten die op grote schaal duurzame energie willen opwekken. De aanleidingen hiervoor zijn de energietransitie en de doelen en verplichtingen die dit voor gemeenten met zich meebrengt maar ook de lokale wens om zorgvuldig om te gaan met aanvragen en de transitie zo goed mogelijk in te passen in het Laarbeekse landschap en de Laarbeekse gemeenschap.

Deze visie biedt ruimte voor het ontwikkelen van maximaal vijf zonneparken in Laarbeek. De gemeente heeft daarbij de voorkeur om zowel kleinschalige als grootschalige zonneparken te ontwikkelen. Als definitie wordt de richtlijn van Enexis gehanteerd: een kleinschalig park is maximaal 6 hectare. Voor een grootschalig zonnepark wordt een maximale grootte van 12 hectare gehanteerd. Een initiatief moet voldoen aan de voorwaarden die de gemeente in haar visie heeft opgenomen. Het gaat daarbij in de basis om 4 type voorwaarden:

1. Voorwaarden voor landschappelijke inpassing.
2. Voorwaarden voor maatschappelijke meerwaarde.
3. Participatievoorwaarden.
4. Procedurele en technische voorwaarden.

De vier voorwaarden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht en er wordt beschreven hoe deze worden toegepast op voorliggende locatie. Landschappelijke inpassing.

Geschiktheid landschapstype

Niet alle landschapstypen zijn geschikt voor de realisatie van een zonneveld. De gemeente stelt in haar visie dat zonnevelden, ondanks hun geringe hoogte, toch een grootschalig en industriële uitstraling hebben. Voorliggend plan wordt gezien als grootschalig zonneveld (maximaal 12 hectare). Voor de inpassing van zonneparken gaat de gemeente uit van het landschap als waarde; de inrichting van het landschap is, net als natuur, cultuurhistorie en archeologie, een waarde die moet worden beschermd en versterkt. De gemeente Laarbeek heeft haar landschap opgedeeld in verschillende landschapstypen. Deze zijn weergegeven in figuur 13 en 14.

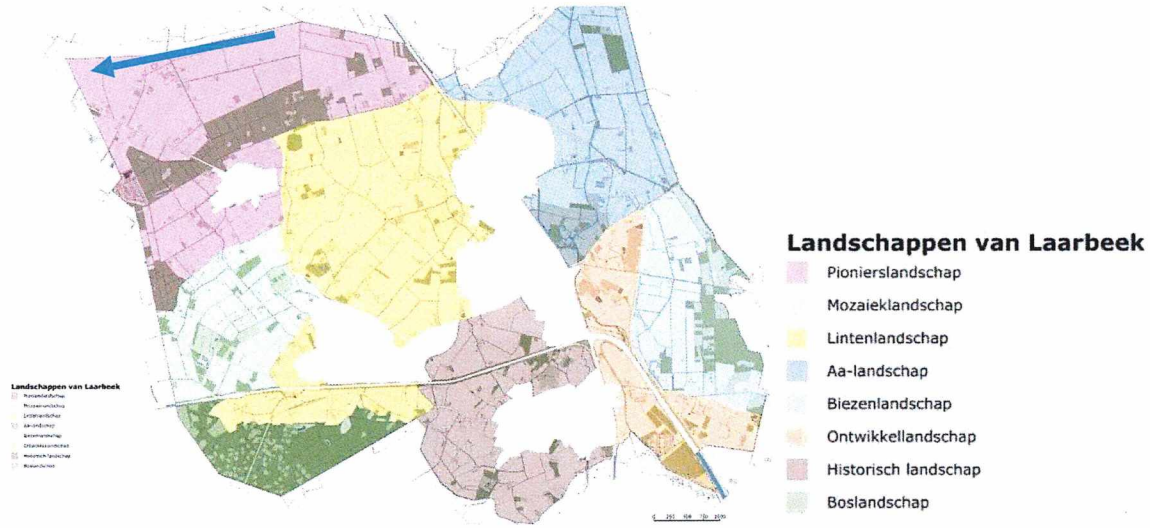
Voorliggende locatie is gelegen in het pionierslandschap een type landschap dat geschikt is voor de realisatie van grootschalige zonnevelden.

Geschikt voor grootschalige zonneparken	Geschikt voor kleinschalige zonneparken	Ongeschikt voor zonneparken
Pionierslandschap	Lintenlandschap	Biezenlandschap
Aa-landschap (uitgezonderd het gebied rondom Eyckenlust)	Mozaïeklandschap	Historisch landschap
	Ontwikkellandschap	Boslandschap

Figuur 13. Overzicht geschiktheid landschapstypen.

Ontwikkelingsrichting pionierslandschap

Het heeft de voorkeur om de structuur van de blokerven te volgen en perceelgrenzen intact en zichtbaar te laten door perceelscheidingen zoals houtwallen, houtsingels of kavelgreppels. Deze blokstructuren moeten niet doorsneden of gesplitst worden. Grootschalige ontwikkelingen zijn hier mogelijk door de grootschalige opzet van het landschap. Voor meervoudig ruimtegebruik gaat de voorkeur uit naar agrarisch medegebruik, natuurontwikkeling en/of waterretentie.

Figuur 114. Overzicht landschapstypen zoals beschreven in bijlage I van de visie.

Conclusie geschiktheid landschapstype

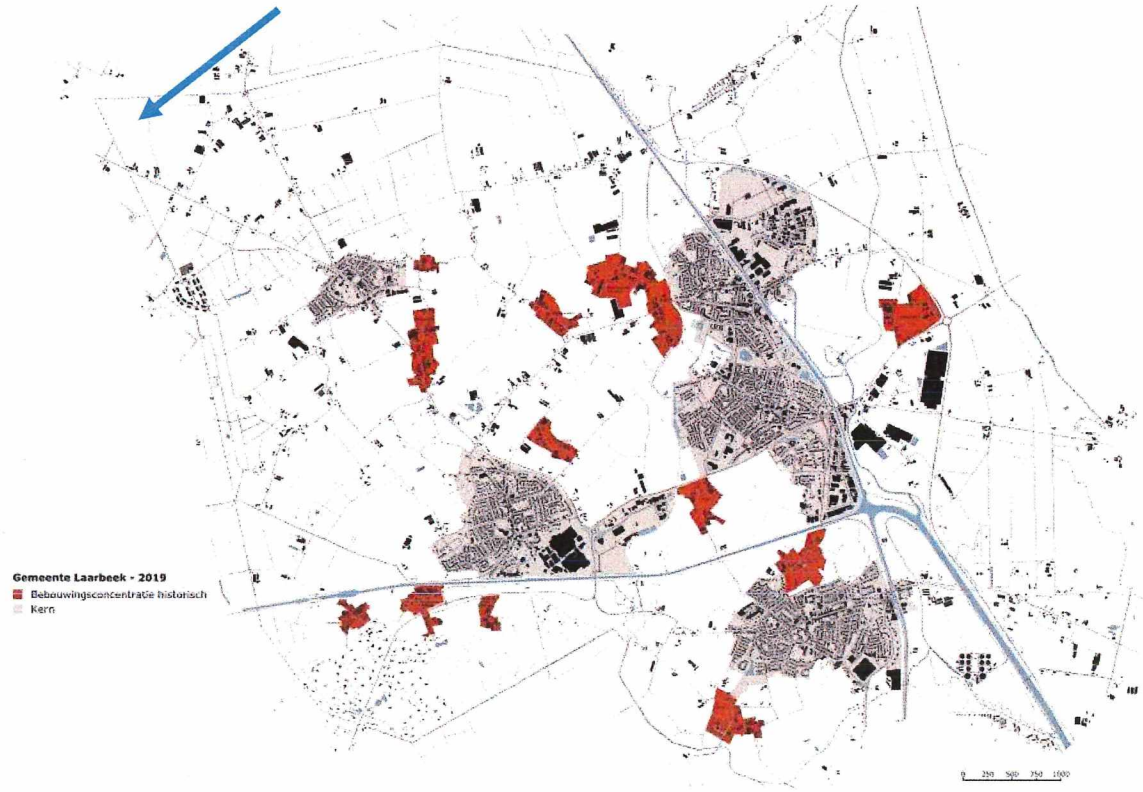
De voorliggende locatie bevindt zich in een landschapstype dat is aangemerkt als geschikt voor de realisatie van grootschalige zonnevelden. Met een netto oppervlak van circa 7,6 hectare wordt het zonneveld gezien als grootschalig. Daarnaast biedt de locatie aan de randen veel kansen voor de realisatie van nieuwe landschapselementen. Aan de noordzijde kan de realisatie van het zonneveld een bijdrage leveren aan de verbetering van de ecologische verbindingszone die langs de watergang loopt. Het landschapstype is geschikt voor de voorgestelde ontwikkeling.

Geschiktheid locatie

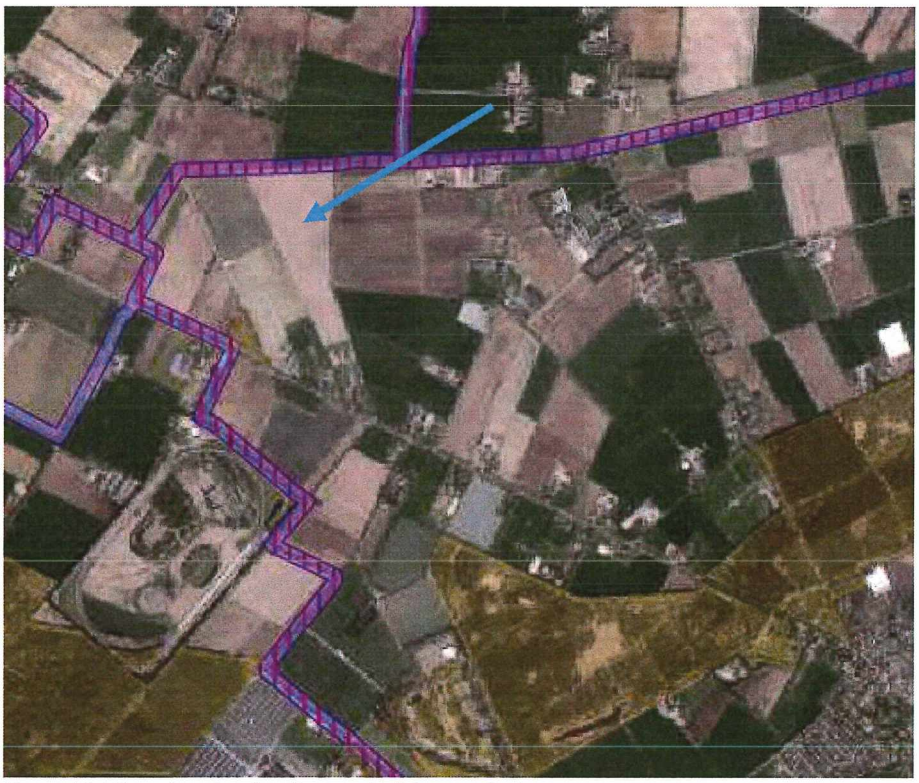
Niet alleen het landschapstype maar ook de precieze locatie moet geschikt zijn voor een zonnepark. De gemeente stelt de volgende regels voor het bepalen van de geschiktheid van een locatie.

Bouwen binnen een bebouwingsconcentratie is onwenselijk om: het open karakter te behouden, verstening tegen te gaan en de bebouwingsconcentraties niet te laten concurreren met de vier kernen.

In figuur 15 zijn de bebouwingsconcentraties en kernen van de gemeente Laarbeek weergegeven. Voorliggende locatie is aangeduid met de blauwe pijl en ligt buiten de kernen en bebouwingsconcentraties. Hiermee blijft het open karakter van de bebouwingsconcentraties behouden en wordt verstening tegengegaan.

Figuur 125. Kaart bebouwingsconcentraties bijlage III van de visie.

Figuur 16. Uitsnede natuurkaarten provinciale verordening.

Bouwen binnen een gebied dat belangrijk is voor natuurontwikkeling, zoals het Natuur Netwerk Noord-Brabant, een ecologische verbindingszone of beschermingsgebied voor struweelvogels en/of kwetsbare soorten, is onwenselijk tenzij onderbouwd kan worden hoe het project bijdraagt aan natuurontwikkeling.

De provinciale omgevingsverordening is geraadpleegd. Een kaartbeeld hiervan is weergegeven in figuur 16. Op basis van de verordening wordt gesteld dat de beoogde locatie geen onderdeel uitmaakt van het Natuur Netwerk Noord-Brabant. Ten noorden van het gebied ligt een zone voor het behoud en herstel van het watersysteem. Deze zone maakt geen onderdeel uit van het plangebied. Qua inrichting is rekening gehouden met deze zone zodat de watergang wel behouden blijft.

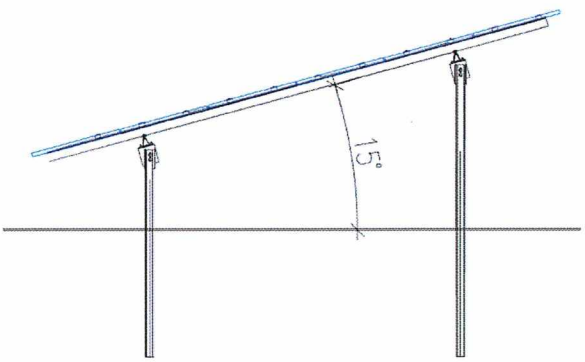
Het gehele plangebied kent in het bestemmingsplan een bestemmingsregeling die struweelvogels beschermd, daarnaast loopt ten noorden van het gebied een ecologische verbindingszone. In deze gebieden is de realisatie van een zonneveld niet wenselijk tenzij dit een bijdrage levert aan de natuurontwikkeling. In het separaat bijgevoegde inrichtingsplan is weergegeven dat deze ecologische verbindingszone vrij wordt gehouden van pv-panelen. Daarnaast wordt een strook langs deze ecologische verbindingszone ingericht met kruidenrijk grasland om op die manier de ecologische verbindingszone te versterken.

De afstand tussen een beoogd project en Rijks- en gemeentelijke monumenten en archeologische monumenten is minimaal even groot als het perceel van het beoogde project. Daarnaast wordt een inschatting gemaakt van de visuele impact van de panelen op de beleving van het monument. Hiervoor wordt een visualisatie gemaakt. Bij de oriëntatie en inpassing van de zonnepanelen wordt rekening gehouden met het minimaliseren van visuele verstoring.

Via de website van de gemeente Laarbeek is gekeken naar de lijst met rijks -en gemeentelijke monumenten. Op beide lijsten zijn geen locaties gevonden die in de directe omgeving van het plangebied gelegen zijn. De voorgenomen ontwikkeling heeft daarom geen negatieve impact op de monumenten en voldoet daarmee aan de gestelde voorwaarde.

Het project evalueert eventuele hinder voor omwonenden (bijv. spiegeling) en andere nadelige effecten en onderbouwt hoe deze worden geminimaliseerd. Mogelijke natuurschade wordt onderbouwd door een milieuonderzoek (project MER). Archeologisch onderzoek kan nodig zijn. Dit is afhankelijk van de locatie.

In figuur 17 is te zien dat de zonnepanelen onder een hoek van 15 graden worden geplaatst. Het voordeel bij deze opstelling is dat bij een hoge zuidelijke zonnestand het licht in een steile hoek omhoog kaatst.

Figuur 13. Impressie installatie.

Bij een lage oostelijke of westelijke zonnestand bestaat de kans dat het licht in een zeer kleine hoek ten opzichte van horizontaal wordt gereflecteerd. Vanaf de omliggende erven heeft men minimaal zicht op het perceel en heeft een zonneveld weinig impact. Om te voorkomen dat de omgeving mogelijk hinder van lichtreflectie ondervindt worden landschapselementen toegevoegd aan de randen van het zonneveld (zie paragraaf 2.2.2), hierdoor wordt het licht opgevangen en reflecteert het niet. Omwonenden ondervinden dan ook geen hinder van de lichtreflectie. Daarnaast worden de elementen die geluid produceren op ten minste 50 meter van geluidsgevoelige bestemmingen gesitueerd. Op deze wijze wordt de geluidsoverlast voor omwonenden geminimaliseerd. Archeologie wordt beschreven in paragraaf 4.3.

De onderlinge afstand tussen twee zonneparken is minimaal de lengte van het perceel van de grootste van beide parken. Strekt een zonnepark bijvoorbeeld 200 meter, dan wordt het aan alle kanten omgeven door minstens 200 meter aan percelen met andere gebruiksfuncties. We streven naar spreiding van zonneparken over de gemeente en zo min mogelijk verstoring van het karakter van het landschap.

In voorliggend geval is de langste lengte van het noordelijke perceel circa 400 meter. Op basis van de luchtfoto en een locatiebezoek wordt gesteld dat er in een straal van 400 meter geen andere zonnevelden zijn gesitueerd. Het gebied heeft een vrij open en grootschalig karakter en het gebied ligt op ruim 500 meter vanaf de openbare weg, waardoor het zonneveld uit het zicht ligt. Daardoor heeft het zonneveld een beperkte impact op de beleving en het karakter van het grootschalige landschap.

Conclusie geschiktheid landschapstype
Het plangebied ligt buiten bestaande bebouwingsclusters en belangrijke natuurgebieden-en netwerken. Daarbij zijn er rondom de locatie relatief weinig omwonenden en eventuele hinder op de omgeving is minimaal. In een straal van 400 meter zijn momenteel geen andere zonnevelden aanwezig. Ook rijks- en gemeentelijke monumenten zijn niet in het gebied aanwezig. Gesteld wordt dat het zonneveld voldoet aan de eisen behorend bij het pionierslandschap.

3.4.2 Installatie en terrein

Naast de locatie dient ook de installatie en inpassing aan te sluiten bij de omgeving. Onderbouwd wordt hoe de inpassing aansluiting zoekt met de landschappelijke kenmerken van het gebied. Dit is bijvoorbeeld door de schaal van het landschap te omarmen (bijvoorbeeld door meerdere clusters van panelen), de ruimtelijke opbouw (open, half-open of besloten) te respecteren, de lijnen, structuren en kavelrichtingen en patronen te volgen (bijv. door rijen panelen landschapslijnen te laten volgen), aansluiting te vinden bij voorkomende groene en rode landschapselementen, aansluiting te vinden bij voorkomende functies door meervoudig ruimtegebruik (zie volgende paragraaf) en onderlinge relaties en afstanden tussen landschapselementen en functies te respecteren.

Ten behoeve van de landschappelijke inpassing is een landschappelijke inrichtings- en beheerplan opgesteld, welke separaat bij deze vergunningsaanvraag in bijgevoegd. In figuur 18 is een uitsnede van het inrichtingsplan weergegeven. In paragraaf 2.2 is de landschappelijke inrichting van het zonneveld nader uiteengezet.

Figuur 148. Uitsnede landschappelijk inrichtingsplan

De voorgestelde omvang en opstelling wordt onderbouwd door meervoudig ruimtegebruik, inpassing en passendheid qua perceelgrootte en precieze locatie. Ook de oriëntatie is op een dergelijke manier onderbouwd.

Het landschap kent grote, blokvormige verkaveling met grootschalige agrarische activiteit. De grootschalige opwek van duurzame energie (9 hectare zonneveld) past daarbij. Ten behoeve van ecologie worden langs de rand van het perceel nieuwe landschapselementen, waaronder laag struweel, toegevoegd. Dit struweel heeft een ecologische meerwaarde ten behoeve van de struweelvogels. Door het struweel zo laag mogelijk te houden worden de landschapskarakteristieken behouden. Het zonneveld doet daarmee geen afbreuk aan de bestaande landschapskarakteristiek.

Voor de installatie is gekozen voor een zuid-opstelling waarbij tussen de rijen panelen voldoende ruimte aanwezig blijft voor lichtinval en waterinfiltratie. Door het zonneveld ruimer op te zetten en meer ruimte te hanteren tussen de panelen kan de natuur onder de zonnepanelen verder ontwikkelen tot een bloem- en kruidenrijk grasland. Het gebied is momenteel agrarisch in gebruik. Dit gebruik zal met de komst van het zonneveld stoppen waardoor het intensieve gebruik incl. bemesting stopt. Het gebruik wordt met de komst van het zonneveld geëxtensiveerd. Dit geldt ook voor het beheer. Tevens kan het beheer geëxtensiveerd worden door middel van begrazing door schapen. Door het plangebied (tijdelijk) uit het intensief agrarisch gebruik te onttrekken ontstaat een interessant leefgebied voor diverse vogels en insecten. Hiermee draagt de ontwikkeling bij aan het principe van meervoudig ruimtegebruik.

Aan de noordzijde van het plangebied loopt een watergang welke is aangeduid als ecologische verbindingszone. De initiatiefnemer heeft inmiddels contact gehad met het waterschap om kijken of hier ook vanuit het waterschap concrete opgaven liggen, dit is niet het geval. Het blijft een feit dat de zone langs de watergang bestemd is als ecologische verbindingszone, hier is rekening mee gehouden met inrichting van het zonneveld. Zo wordt deze zone vrij gehouden van panelen en ingericht als kruidenrijk grasland.

De zonneparken worden op een goede manier ingepast in het landschap. Het project onderbouwt hoe de inpassing aansluiting zoekt met de landschappelijke kenmerken van het gebied zoals de ruimtelijke opbouw (open, half-open of besloten), de schaal van het landschap (groot- of kleinschalig), de lijnen, structuren en kavelrichtingen en patronen (bijv. door rijen panelen landschapslijnen te laten volgen), voorkomende groene en rode landschapselementen, voorkomende functies en onderlinge relaties en afstanden tussen landschapselementen en functies. Hierbij wordt rekening gehouden met de kernkwaliteiten van het landschap.

Het landschap wordt van oorsprong gedomineerd door de Midden-Brabantse dekzandrug met duinen, omgeven door lage zandgronden. De huidige Rooijseweg is al vroeg een belangrijke doorgaande route tussen verschillende nederzettingen in het Brabantse heide landschap. Vanaf 1920 is het heide landschap grootschalig ontgonnen. Het heideontginningslandschap is nog herkenbaar aan de rechtlijnige rationele verkavelingsstructuur zonder een duidelijke hoofdrichting. De oude cultuurgronden op de dekzandruggen vormden destijds de ontginningsbasis. De aanwezige wegen zijn veelal beplant, waardoor het rechtlijnige karakter van het landschap versterkt wordt. Langs de wegen liggen de agrarische bedrijven verspreid in het gebied. Momenteel is het landschap in gebruik voor grootschalige bos- en landbouw. Er is een groot contrast tussen massa en ruimte. Aan de hand van de occupatieassen en scherpe bosranden kan men zich oriënteren in het landschap.

Het zonneveld wordt als het ware binnen de aanwezige landschapsstructuur gesitueerd waardoor de huidige landschapskarakteristiek behouden blijft. In het grootschalige en open landschap is een landschappelijk inpassing door middel van opgaand groen niet gewenst. Juist de grootschaligheid en openheid zijn landschappelijke karakteristieken van het perceel. Het toevoegen van struweel wordt dan ook zo laag mogelijk te gehouden, het struweel heeft een ecologische meerwaarde t.b.v. van de struweelvogels.

Het gebied is aangewezen als 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - struweelvogels'. Dit betekent dat de natuurwaarden voor struweelvogels behouden, hersteld of verder ontwikkeld dienen te worden. Voor de kwetsbare soorten als geelgors, groene specht, tureluur, watersnip, roodborsttapuit en steenuil (bestemmingsplan 2010) is het van belang dat er voldoende aanbod van leefgebied in het gebied blijft. Om het plangebied aantrekkelijker te maken voor deze soorten worden de noordelijke en westelijke rand ingepast met inheemse struikvormers als: meidoorn, sleedoorn, krent, wilde liguster, kardinaalsmuts, hazelaar, witte els, vlier, hulst, lijsterbes en brem. Om voedselaanbod verder te vergroten, is het daarnaast wenselijk parallel aan de watergang, mede de ecologische verbindingszone, een strook van minimaal 2 meter breed met bloem- en kruidenrijk grasmengsel in te zaaien. Hierbij moet gedacht worden aan een mengsel van: Wilde korenbloem, Boekweit, vlas, Haver, Zomergerst, Wintergerst, Bladrammensas, wilde Gele ganzenbloem en Pahacelia. Andere soorten als gele kwikstaart, zwartkop, patrijs, roodborsttapuit, groenling, braamsluiper, tuinfluiter, fitis, putter en barmsijs profiteren hier ook van. Het voorkomen van deze soorten is in deze regio ook bekend (NDFF, 2020). Door het toepassen van deze inpassingsmaatregelen wordt het leefgebied versterkt en vergroot voor struweelvogels op regionaal niveau.

Het project onderbouwt hoe de inrichting van het zonnepark zelf aansluiting zoekt met het landschap zoals de omvang en opzet (één veld of meerdere opstellingen), de aard en afmetingen van de panelen, de hoogte, vorm en oriëntatie van de opstelling, de inpassing van de randvoorzieningen zoals toegangswegen en aansluitingen en de beveiliging (hekwerken, watergangen, natuurlijke afscheiding, ha-ha barrière, e.d.). Hierbij wordt rekening gehouden met de kernkwaliteiten van het landschap. Een lage bouwhoogte heeft de voorkeur behalve wanneer de maatschappelijke meerwaarde en/of meervoudig ruimtegebruik aanleiding geeft tot het maken

van een uitzondering. Hiertoe voert het initiatief een landschappelijke analyse uit van het projectgebied en zijn ruime omgeving waarin inzicht wordt gegeven in de bestaande flora en fauna, de invloed op de waterhuishouding, bodemverontreiniging, archeologische waarden, de invloed op de biodiversiteit en de landschappelijke inpassing en kwaliteitsverbetering van het landschap. Het initiatief levert een ruimtelijk ontwerp op met daarin een plankaart, referentiebeelden en/of visualisaties en een voorstel voor plant- en materiaalgebruik.

Landschappelijk inrichting Zonneveld Rooijseweg
Uit de landschapsanalyse blijkt dat het heide landschap om waterhuishoudkundige en landbouwkundige redenen grootschalig is ontgonnen. Het heide ontginningslandschap dat ontstond, is nog herkenbaar aan de rechtlijnige rationele verkavelingsstructuur. Watergangen en wegen markeerden de begrenzing en afrastering tussen percelen, waardoor een grootschalig open landschap ontstond. Dit is ook goed terug te zien op de historische kaarten. Het huidige landschap leent zich voor de aanleg van een grootschalig zonneveld dat passend is binnen de bestaande landschappelijke structuur. Met de landschappelijke inpassing wordt gebruik gemaakt van struweel beplanting en bloem- en kruidenrijk grasland.

Zie paragraaf 2.2 voor de nadere uitwerking van het landschappelijk inrichtingsplan, de inpassing van de randvoorzieningen en de maatschappelijk meerwaarde van het zonneveld. In hoofdstuk 4 wordt inzicht gegeven in de aanwezigen waarden binnen het plangebied van het zonneveld.

3.4.3 Conclusie gemeentelijk beleid

Het zonneveld is passend binnen het poinierslandschap, dat door de gemeente aangemerkt is voor de realisatie van grootschalige projecten. Het voorliggende plan tast de kwaliteiten van het pionierslandschap landschap niet aan, maar zorgt met de toevoeging van nieuwe landschapselementen juist voor natuurontwikkeling. De realisatie van het zonneveld kan daarmee een bijdrage leveren aan de verbetering van de ecologische verbindingszone. Tevens brengt de inpassing van de voorgenomen ontwikkeling minimale hinder ten opzichte van de omgeving met zich mee. Daarmee voldoet het aan het gemeentelijk beleid en past het binnen de gemeentelijke visie 'Grootschalige opwek van duurzame energie'

3.5 Conclusie

Uit de voorgaande beleidstoets is gebleken dat de voorgenomen ontwikkeling past binnen het nationale, provinciale, regionale en gemeentelijk beleid.

4 Waardentoets

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de impact van de ontwikkeling op de verschillende waarden beschreven. Hieronder vallen flora & fauna, archeologie, cultuurhistorie en water. Er wordt beschreven wat er is onderzocht en welke resultaten hieruit zijn gekomen. Vervolgens wordt hier een conclusie uit getrokken met betrekking tot de ontwikkeling.

4.2 Natuurwaarden

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden.

De voorgenomen ontwikkeling is getoetst aan de Wet Natuurbescherming. Hiertoe is in juni 2020 een Toetsing Wet natuurbescherming uitgevoerd. Het onderzoek is als separaat document (Quickscan flora- en fauna Zonneveld Rooijseweg, Beek en Donk) toegevoegd bij vergunningaanvraag. De belangrijkste conclusies zijn in dit hoofdstuk weergegeven.

Soortenbescherming
In het onderzoek worden een aantal maatregelen voorgeschreven die tijdens de uitvoering in acht genomen dienen te worden. Met inachtneming van de voorgeschreven maatregelen kan worden gesteld dat de gewenste ontwikkeling geen negatieve effecten heeft op beschermde soorten in het plangebied. Daarnaast zorgt de herinrichting van het plangebied voor veel soorten juist voor een geschiktere situatie dan momenteel het geval is. Daarmee valt de voorliggende ontwikkeling binnen de Wet natuurbescherming. Wel wordt geadviseerd om in het kader van de zorgplicht rekening te houden met werkzaamheden aan de watergang en deze niet uit te voeren in de periode van 1 maart tot en met 15 juli.

Gebiedsbescherming
Natura 2000-gebieden betreffen een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/43/EEG) en de gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998, inmiddels Wet Natuurbescherming) beschermd. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS)/ Natuurnetwerk Nederland (NNN) betreft een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het omhakken of rooien van bossen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m^2);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt op 15,75 kilometer van het dichtstbijzijnde Natura 200-gebied, genaamd Strabrechtse Heide en Beuven af. Een AERIUS-berekening is nodig om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Deze AERIUS-berekening is separaat bij voorliggende vergunningsaanvraag bijgevoegd.

De conclusie uit deze berekening is dat de stikstofdepositie, welke veroorzaakt wordt door de realisatie van het zonneveld, 0,00 mol/ha/jaar bedraagt. Hiermee is een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel stikstof, niet aan de orde.

Houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

Natuurnetwerk Brabant

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het NNB (zie figuur 16). Het plangebied ligt op ongeveer 200 meter van begrensd NNB-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB significant aantasten. Een toetsing aan het NNB-beleid wordt hierom niet noodzakelijk geacht. (Provincie Noord-Brabant, 2020)

4.3 Archeologische waarden

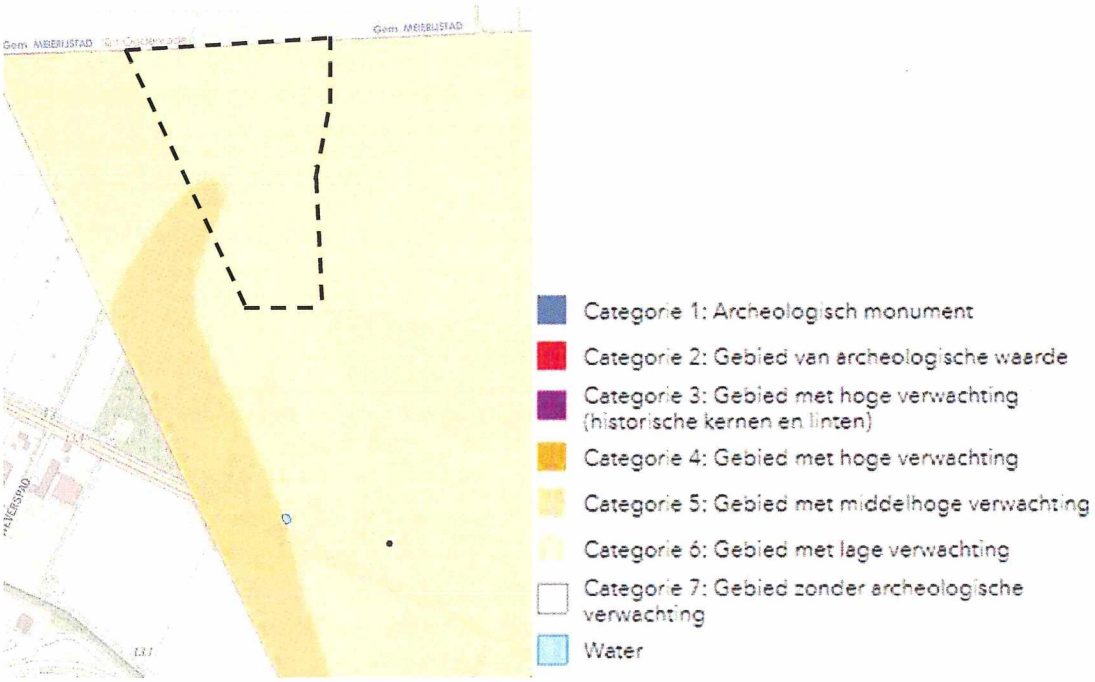
Aardkundige, archeologische en cultuurhistorische waarden moeten zoveel mogelijk worden behouden. Op basis van het verdrag van Malta en de wet op de archeologische monumentenzorg is het uitgangspunt gesteld om archeologisch erfgoed zoveel mogelijk ter plekke te bewaren en maatregelen te nemen om dit te bewerkstelligen. De verstoorder van de bodem is verantwoordelijk voor het behoud van de archeologische resten. Daar waar behoud ter plekke niet mogelijk is, betaalt de verstoorder het archeologisch onderzoek en de mogelijke opgravingen. Voor ruimtelijke plannen die de archeologische waarden bedreigen, moeten betrokken partijen in beeld brengen welke archeologische waarden in het geding zijn.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling

Voor de realisatie van het zonneveld worden de palen van de constructie in de grond geperst of geschroefd, meerdere transformatorstations en hekwerken geplaatst. Daarnaast worden er ook werkzaamheden verricht die gericht zijn op de aanleg van landschappelijke elementen en het versterken van de ecologische waarden. Verder zullen kabels en paden worden aangelegd.

De archeologische verwachtingswaarden van de gemeente Laarbeek zijn geborgd in het bestemmingsplan aan de hand van dubbelbestemmingen. Het plangebied voor Zonneveld Rooijseweg kent geen dubbelbestemming 'Waard – Archeologie'. Hiertoe is geen archeologisch onderzoek noodzakelijk.

Daarnaast kent de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) een zogeheten erfgoedkaart. De archeologische verwachtingswaarden zijn vastgelegd in deze erfgoedkaart. In deze kaart zijn verschillende categorieën opgenomen welke variëren van geen archeologische waarden tot beschermde monumenten. Voor Zuidoost-Brabant, en daarmee de gemeente Laarbeek, geldt dat deze waardenkaart online in te zien is. Elke categorie kent eigen onderzoek voorwaarden. Figuur 19 geeft een uitsnede van deze archeologische erfgoedkaart weer.

Figuur 19. Uitsnede erfgoedkaart.

Een klein gedeelte van het westelijke deel van het plangebied heeft een oranje kleur en betreft een categorie 5- gebied. In deze gebieden geldt, op basis van geomorfologische en bodemkundige opbouw en aangetroffen archeologische vondsten en relicten, een middelhoge archeologische verwachting. Deze zones en gebieden waren, net als de gebieden met een hoge verwachting, in principe geschikt voor bewoning.

De kans op het aantreffen van vondsten is hier echter kleiner, doordat de dichtheid aan vindplaatsen aanmerkelijk lager is dan in de gebieden met een hoge verwachting. Om die reden is hier alleen een archeologisch onderzoek vereist bij bodemingrepen en te bebouwen oppervlakten die groter zijn dan 2500 m² (categorie 5) en 25.000 m² (categorie 6) en dieper gaan dan 0,5 m onder maaiveld.

Voor de realisatie van het zonneveld geldt dat er enkel grond geroerd wordt voor de palen van de constructie, kabeltracé, plaatsen van het hekwerk en het plaatsen van de transformatorstations. De totale oppervlakte bodemverstoring is daarmee gering, binnen een gebied waar lage (tot een middelhoge aan de westzijde) archeologische verwachtingswaarden gelden. Nader archeologisch onderzoek is dan ook niet noodzakelijk.

4.4 Cultuurhistorische waarden

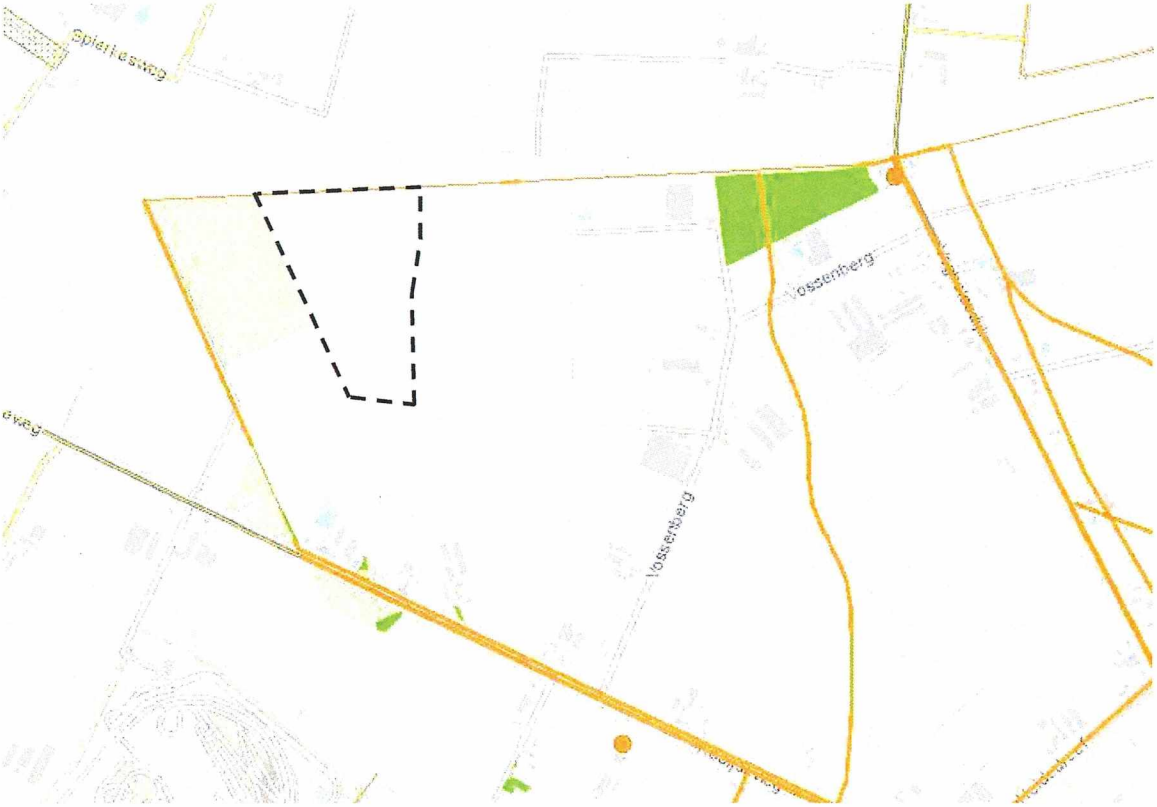
Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening moeten naast de in de grond aanwezige of te verwachten monumenten, ook cultuurhistorische waarden in het plangebied worden meegewogen bij een afwijkingsbesluit in het kader van de Wro. De cultuurhistorische waarden zijn opgenomen in de erfgoedkaart van gemeente Laarbeek. Een uitsnede van deze kaart is opgenomen in figuur 20.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
In het plangebied (binnen zwart kader) bevinden zich geen rijks- of gemeentelijke monumenten. Wel grenst het plangebied aan 'Grenslijn Biezenloop'. Dit is een grenslijn in voormalige woeste gronden, bestaande uit een watergang. Deze eeuwenoude grens tussen de woeste gronden van Lieshout enerzijds en Erp, Veghel en Vressel anderzijds, heeft geleidelijk aan vorm gekregen. In de Late Middeleeuwen (1250-1500) was zij mogelijk al afgebakend met palen. Bij de ontginning van het gebied, in de periode 1850-1920, kreeg de grens gestalte in

de vorm van een watergang. De grens heeft tot gevolg gehad dat de gebieden aan weerszijden van de grens op uiteenlopende wijze zijn ontgonnen.

De grenslijn valt onder 'hoge cultuurhistorische waarde'. Met de realisatie van het zonneveld wordt rekening gehouden met deze grenslijn en dus ook met de aanwezige cultuurhistorische waarden. De overige ruimte binnen het plangebied of directe omgeving valt niet onder enige vorm van cultuurhistorische waarde.

Met de realisatie van Zonneveld Rooijseweg worden geen cultuurhistorische waarden in het geding gebracht.

Figuur 20. Uitsnede cultuurhistorische waardenkaart gemeente Laarbeek.

4.5 Water

De toelichting van een omgevingsvergunning dient, conform artikel 3.1.6, lid 1 onder b van het Besluit ruimtelijke ordening, een beschrijving te bevatten van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding. In deze paragraaf wordt eerst ingegaan op het voor dit plan relevante waterbeleid. Vervolgens is de huidige en toekomstige waterhuishoudkundige situatie van het plangebied beoordeeld.

Europees beleid

De Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG) is op 22 december 2000 in werking getreden en is bedoeld om in alle Europese wateren de waterkwaliteit chemisch en ecologisch verder te verbeteren. De Kaderrichtlijn Water omvat regelgeving ter bescherming van het binnenlandse oppervlaktewater, overgangswateren (waaronder estuaria worden verstaan), kustwateren en grondwater. Streefdatum voor het bereiken van gewenste waterkwaliteit is 2015. Eventueel kan er, mits goed onderbouwd, uitstel (derogatie) verleend worden tot uiteindelijk 2027. Voor het uitwerken van de doelstellingen worden er op (deel)stroomgebied plannen opgesteld. In deze (deel) stroomgebied beheersplannen staan de ambities en maatregelen beschreven voor de verschillende (deel)stroomgebieden. Met name de ecologische ambities worden op het niveau van de deelstroomgebieden bepaald.

Rijksbeleid

Het Nationaal Waterplan 2016-2021 is op 10 december 2015 vastgesteld. Dit Nationaal Waterplan geeft de hoofdlijnen, principes en richting van het nationale waterbeleid in de planperiode 2016-2021, met een vooruitblik richting 2050. Het kabinet speelt proactief in op de verwachte klimaatveranderingen op lange termijn, om overstromingen te voorkomen. Binnen de planperiode gaan realistische maatregelen in uitvoering die een antwoord bieden op de opgaven voor de korte termijn en voldoende mogelijkheden openlaten om op langere termijn verdere stappen te zetten. Het kabinet sluit daarmee aan bij de resultaten van het Deltaprogramma. Met deze handelswijze is Nederland koploper en een toonaangevend voorbeeld in de wereld. Met dit Nationaal Waterplan zet het kabinet een volgende ambitieuze stap in het robuust en toekomstgericht inrichten van ons watersysteem, gericht op een goede bescherming tegen overstromingen, het voorkomen van wateroverlast en droogte en het bereiken van een goede waterkwaliteit en een gezond ecosysteem als basis voor welzijn en welvaart.

Provinciaal beleid

Vigerend is het Provinciale Milieu- en Waterplan 2016 – 2021 (PMWP) van 18 december 2015. Het PMWP is de structuurvisie voor o.a. het aspect water op grond van de Wet ruimtelijke ordening. Het plan bevat de verplichte onderdelen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water. Behalve dat het PMWP de uitgangspunten aangeeft voor het waterbeleid van waterschappen en gemeenten, toetst de provincie aan de hand van dit plan ook of de plannen van de waterschappen passen in het provinciale beleid. Als algemene uitgangspunten zijn onder andere te noemen de scheiding van relatief schone en vuile waterstromen en het benutten van mogelijkheden voor infiltratie en/of conservering van hemelwater.

Waterschap Aa en Maas

Waterbeheerplan 2016-2021

In het Waterbeheerplan (WBP) beschrijft het waterschap Aa en Maas haar doelstellingen voor de periode 2016 – 2021 en de wijze waarop deze doelstellingen bereikt moeten worden. Hiermee geeft het waterschap invulling aan de verplichting vanuit de Waterwet en de Verordening water Noord-Brabant om een waterbeheerplan op te stellen.

In het waterbeheerplan wordt teen indeling gemaakt in de volgende programma's:

d. Veilig en bewoonbaar
e. Voldoende water en robuust watersysteem
f. Schoon water
g. Gezond en natuurlijk water
h. Het leveren van maatschappelijke meerwaarde

Deze programma's zijn verder uitgewerkt in het WBP naar concrete doelstellingen. Deze doelstellingen vinden onder andere een doorwerking in de beschikbare instrumenten van het waterschap; Keur, legger, communicatie en stimuleringsmiddelen.

Keur

De Keur is een waterschap verordening en omvat samen met de Waterwet alle gebods- en verbodsbepalingen met betrekking tot ingrepen of activiteiten die consequenties hebben voor de waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterveiligheid. De Keur is verder uitgewerkt beleids- en algemene regels.

Legger

De Keur verwijst in de gebods- en verbodsbepalingen volop naar de legger. De legger legt de status en

afmetingen behorende bij de regels van de Keur vast in een overzichtskaart van het waterbeheersgebied. Op deze kaart zijn onder andere dijken, waterlopen en bijbehorende beschermingszones aangegeven.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Het watertoetsproces is allereerst digitaal doorlopen via www.dewatertoets.nl voor het project Zonneveld Rooijseweg op 13 oktober 2020.

Uit deze rapportage blijkt dat het plangebied aan een in de Legger benoemde 'A-watergang' en 'Ecologische verbindingszone (EVZ)' ligt. De Ecologische verbindingszone betreft de watergang ten noorden van het plangebied.

"A-watergangen zijn alle watergangen die in het beheer van het waterschap zijn. Langs deze watergang moet aan beide zijde een obstakelvrijezone van 5 meter worden aangehouden."

"Bij een natte ecologische verbindingszone mogen er geen bouwwerkzaamheden in de zone plaatsvinden. Ontwikkelingen nabij een EVZ met een mogelijk negatief effect op het functioneren van de zone, dienen te worden voorkomen of/'verzacht'."

Met de landschappelijk inrichting is rekening gehouden met de bestaande ecologische verbindingszone en A-watergang. Hiervoor is afstemming geweest met Waterscha Aa en Maas. Hieruit blijkt dat waterschap heeft geen lopende opgaven betreft deze watergang. Voor onderhoud van de watergang heeft de watergang een schouwpad van 5 meter nodig. Langs de oostelijke watergang wordt een zone van 5 meter vrij gehouden van panelen en natuurvriendelijk ingericht zodat kansen voor biodiversiteit toenemen. Daarnaast wordt de noordelijke Ecologische verbindingszone vrijgehouden van panelen en bouwwerkzaamheden. Zie hiervoor tevens paragraaf 2.2

Daarnaast moet rekening gehouden worden met het te verharden oppervlak. De oppervlakte daadwerkelijk toenemend verhard oppervlak wordt beperkt tot de transformatoren (4 stuks) en het klantstation. Bovendien wordt dit water niet versneld afgevoerd, maar geïnfiltreerd in naastgelegen bodem.

4.6 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn alle relevante aspecten uit de waardentoets beschreven. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkeling geen belemmeringen met zich meebrengt.

5 Milieuaspecten

5.1 Inleiding

Nieuwe initiatieven hebben te maken met milieuaspecten. Een aantal van deze milieuaspecten zijn ruimtelijk relevant. In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- bodem;
- geluid;
- luchtkwaliteit;
- externe veiligheid;
- bedrijven en milieuzonering;
- verkeer en parkeren;
- vormvrije m.e.r.-beoordeling;
- lichtreflectie;
- elektromagnetische straling;
- warmteontwikkeling.

5.2 Bodem

Met betrekking tot het aspect bodem zijn de Wet bodembescherming, de Wet milieubeheer en het Besluit Bodemkwaliteit van belang. Bij de verlening van een omgevingsvergunning in afwijking op het bestemmingsplan dient te worden bepaald of de aanwezige bodemkwaliteit past bij het toekomstige gebruik.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling

Van oorsprong wordt het landschap gedomineerd door de Midden-Brabantse dekzandrug met duinen, omgeven door lage zandgronden. De oude cultuurgronden op de dekzandruggen vormden destijds de ontginningsbasis voor het heideontginningslandschap. Momenteel is het landschap in gebruik voor grootschalige bos- en landbouw. Het perceel staat binnen de Basisregistratie Gewaspercelen bekend als Bouwland.

Het zonneveld wordt gevormd door bouwwerken waar geen personen verblijven. Daarnaast zijn bij de aanleg geen grootschalige bodemingrepen aan de orde. Er wordt geen grond van het terrein afgevoerd en er wordt gewerkt met een gesloten grondbalans. Bodemverontreiniging van het perceel en de nabije omgeving is niet aan de orde. Het plan is daarmee uitvoerbaar binnen de kaders van de Wet bodembescherming, Wet milieubeheer en het Besluit Bodemkwaliteit.

5.3 Geluid

Voor de beoordeling van het onderdeel geluid moet in algemene zin aan de volgende punten worden voldaan:

- de normen uit de Wet geluidhinder worden in acht genomen;
- bedrijven in de omgeving worden niet in hun bedrijfsvoering belemmerd;
- op en rond het plangebied blijft sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Wet geluidhinder

In de wet geluidhinder (Wgh) staat dat inzichtelijk moet worden gemaakt welke geluidsbronnen in het gebied aanwezig zijn en wat de geluidsbelasting is voor woningen en andere geluidsgevoelige bestemmingen zoals ziekenhuizen, onderwijsgebouwen en psychiatrische inrichtingen. Op basis van de Wet geluidhinder (Wgh) zijn

er drie geluidsbronnen waarmee bij nieuwe ruimtelijke plannen rekening gehouden dient te worden: wegverkeer-, railverkeer- en industrielawaai. Artikel 76 Wgh verplicht er toe om bij ruimtelijke ontwikkelingen die betrekking hebben op gronden binnen een geluidzone terzake van de geluidsbelasting van de gevel van geprojecteerde geluidsgevoelige bestemmingen de grenswaarden uit de Wgh in acht te nemen. Voor woningen binnen 250 meter van een weg met één of twee rijstroken of twee sporen is de hoogst toelaatbare geluidsbelasting van de gevel 53 dB.

Er worden een inkoopstation, transformatorstations en omvormers geplaatst binnen het plangebied. Het inkoopstation en de transformatorstations hebben een bronvermogen van maximaal 10 MVA. In de VNG-uitgave 'Bedrijven en milieuzonering' valt dit onder de activiteit 'elektriciteitsdistributiebedrijven. Bij een bronvermogen tot maximaal 10 MVA geldt een richtafstand voor geluid van 30 meter tot geluidsgevoelige functies. Voor transformatorstations met een bronvermogen tot maximaal 100 MVA geldt een afstand van 50 meter tot geluidsgevoelige functies.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
In de voorgenomen ontwikkeling wordt in het plangebied geen geluidsgevoelige bestemming toegevoegd. Het zonneveld hoeft dan ook niet beschermd te worden tegen geluidsoverlast. Ook is er geen sprake van industrielawaai vanuit het nieuw te realiseren zonneveld. In het plangebied worden zonnepanelen geplaatst. Deze zonnepanelen produceren geen geluid. Daarnaast worden er ook geen installaties opgenomen die een wezenlijke geluidsemissie veroorzaken waarvoor nader onderzoek noodzakelijk is. Elementen zoals het inkoopstation en transformators worden zoveel mogelijk geclusterd. Het gehele plangebied ligt op ruim 200 meter afstand van de dichtstbijzijnde geluidsgevoelige objecten. Deze geluidsbronnen liggen daarmee te allen tijde op ruime afstand (ten minste 250 meter) van de dichtstbijzijnde geluidsgevoelige bestemmingen. Het plan past daarmee binnen de regels uit de Wet geluidhinder en wordt op dit aspect uitvoerbaar geacht.

5.4 Luchtkwaliteit

Het wettelijk kader met betrekking tot de luchtkwaliteit is sinds 2007 vastgelegd in hoofdstuk 5 van de Wet milieubeheer (Wm) en in de algemene maatregel van bestuur: 'Niet in betekenende mate bijdragen' (Besluit NIBM) en de ministeriële regeling NIBM (Regeling NIBM). In titel 5.2 van de Wm is het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) geregeld. In dit programma staat onder andere beschreven wanneer en hoe overschrijding van luchtkwaliteitsnormen moet worden aangepakt. In het programma wordt rekening gehouden met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Ontwikkelingen die binnen het programma passen hoeven niet te worden getoetst aan de luchtkwaliteitsnormen. Voor projecten die niet in betekende mate bijdragen (NIBM) aan luchtverontreiniging, hoeft geen onderzoek te worden gedaan naar de luchtkwaliteit. In de AMvB-nibm is vastgelegd dat na vaststelling van het NSL of een regionaal programma een grens van 3% verslechtering van de luchtkwaliteit (een toename van maximaal 1,2 ìg/m^3 NO2 of PM10) als 'niet in betekenende mate' wordt beschouwd.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
In de Regeling NIBM is een lijst met categorieën opgenomen die niet in betekende mate bijdragen aan de luchtverontreiniging.

<u>Gebruiksfase</u>
Daarnaast is er zelfs bij 1500 verkeersbewegingen (weekdaggemiddelde) nog sprake van NIBM ontwikkeling. Met de realisatie van het zonneveld is geen sprake van een significante verkeersaantrekkende werking. Er vinden enkel verkeersbewegingen plaats in de aanleg- en ontmantelingsfase. In de gebruiksfase vindt nauwelijks verkeer plaats.

Bouwperiode

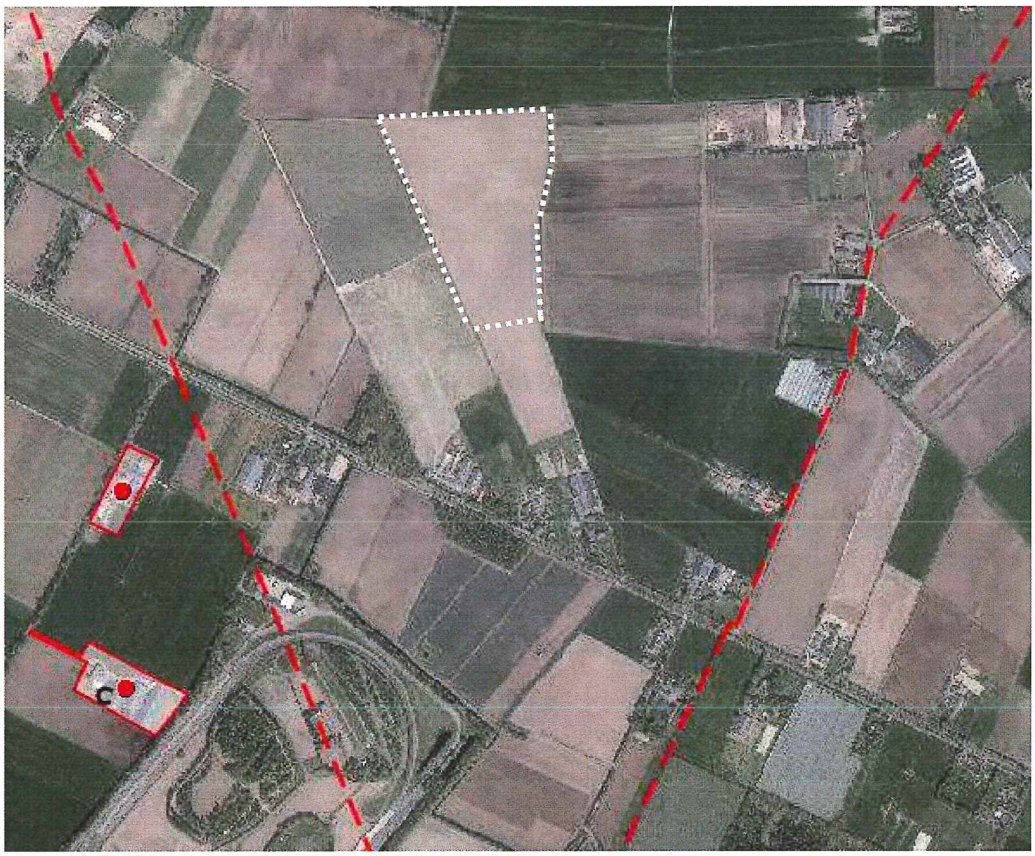
Zelfs tijdens de bouwperiode zal het aantal verkeersbewegingen ruimschoots onder de 1500 voertuigbewegingen per dag blijven. Daardoor leidt de ontwikkeling niet tot een verslechtering van de luchtkwaliteit én kan de ontwikkeling niet als 'niet in betekenende mate' worden gezien. Het aantal verkeersbewegingen neemt met de realisatie van het zonneveld in beperkte mate toe en blijft ruimschoots onder de 1500 verkeersbewegingen. Redelijkerwijs kan worden gesteld dat de ontwikkeling van het zonneveld niet in betekende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging.

5.5 Externe veiligheid

Externe Veiligheid gaat over het beheersen van risico's die mensen lopen door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving. Externe veiligheid kan op twee manieren ingedeeld worden:

- Transportrisico behandelt de externe veiligheid langs transportassen waarover of waardoor gevaarlijke stoffen worden vervoerd, zoals spoorlijnen, buisleidingen en snelwegen.
- Risico bij inrichtingen gaat over externe veiligheid rond bedrijven waar met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt, bijvoorbeeld tankstations met LPG-verkoop.

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) verplicht gemeenten om afstand te houden tussen gevoelige objecten en risicovolle bedrijven. Hierdoor wordt het aantal personen in de omgeving van een risicovol bedrijf beperkt. Er wordt daarbij gebruik gemaakt van een kansberekening. Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) is vanaf 1 januari 2011 het toetsingskader bij planontwikkeling in de nabijheid van hogedrukaardgasleidingen en overige leidingen met gevaarlijke stoffen. De afweging van de externe veiligheidssituatie van buisleidingen heeft grondslag in de Wet Milieubeheer (Wm) en in de Wro.

Figuur 21 Uitsnede risicokaart, plangebied gelegen binnen witte arcering (Bron:risicokaart.nl).

Relatie tot voorgenomen ontwikkeling
Het zonneveld is geen kwetsbaar of beperkt kwetsbaar object in de zin van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Er zijn geen personen structureel aanwezig. Het zonneveld is geen inrichting als bedoeld in het Bevi. Daarentegen vormt een zonneveld wel een opstelling van installaties die energie opwekken en leveren aan het elektriciteitsnet. Om de veiligheid te waarborgen komt er een hek rondom het zonneveld. Het hekwerk wordt maximaal 2 meter hoog en staat op ruime afstand van de zonnepanelen, zodat personen niet tot de zonnepanelen kunnen reiken. Ten behoeve van kleine diersoorten zal het hekwerk fauna passeer baar zijn, zodat kleinere diersoorten onder het hek door kunnen. Het zonneveld wordt niet openbaar toegankelijk en kan enkel middels een afsluitbare poort worden betreden ten behoeve van regulier beheer en onderhoud. Daarnaast worden elektriciteitskabels ondergronds aangelegd en wordt het zonneveld geaard.

De risicokaart van Nederland is geraadpleegd (zie figuur 21) en daaruit blijkt dat in een straal van 500 meter rondom het plangebied geen externe risicobronnen zijn gelegen. Wel ligt er ten oosten en westen van het plangebied een buisleiding. Bij de buisleiding vinden geen activiteiten plaats. Hiermee vormt de aanwezigheid van de buisleiding geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling.

5.6 Bedrijven en milieuzonering

Zowel de ruimtelijke ordening als het milieubeleid stellen zich ten doel een goede kwaliteit van het leefmilieu te handhaven en te bevorderen. Dit gebeurt onder andere door milieuzonering. Onder milieuzonering verstaan we het aanbrengen van een voldoende ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende bedrijven of inrichtingen enerzijds en milieugevoelige functies als wonen en recreëren anderzijds. De ruimtelijke scheiding bestaat doorgaans uit het aanhouden van een bepaalde afstand tussen milieubelastende en milieugevoelige functies. Die onderlinge afstand moet groter zijn naarmate de milieubelastende functie het milieu sterker belast. Milieuzonering heeft twee doelen:

- het voorkomen of zoveel mogelijk beperken van hinder en gevaar bij woningen en andere gevoelige functies;
- het bieden van voldoende zekerheid aan bedrijven dat zij hun activiteiten duurzaam onder aanvaardbare voorwaarden kunnen uitoefenen.

Voor het bepalen van de aan te houden afstanden wordt in eerste instantie doorgaans de VNG-uitgave 'Bedrijven en Milieuzonering' uit 2009 gehanteerd, waarin richtafstanden voor de ruimtelijk relevante milieuaspecten geur, stof, geluid en gevaar zijn opgenomen.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De voorgenomen inrichting van de betrokken gronden als zonneveld levert geen hinder of gevaar op voor omliggende gevoelige functies. Wel worden transformators en omvormers geplaatst. De situering is niet aan de rand van het plangebied. In de VNG-uitgave 'Bedrijven en milieuzonering' valt dit onder de activiteit 'elektriciteitsdistributiebedrijven met transformatorvermogen tussen de 10 en 100 MVA'. De grootste richtafstand is die van geluid en bedraagt 50 meter. Voor de omvormers is de vergelijking gemaakt met de activiteit 'elektriciteitsdistributiebedrijven met transformatorvermogen tot 10 MVA'. Voor deze activiteit is in de richtafstanden tabel voor het aspect geluid 30 meter.

Dit betekent dat wordt geadviseerd om, op basis van een goede ruimtelijke ordening, een afstand van minimaal 50 meter aan te houden tot geluidsgevoelige functies. De substations en transformatorstations worden op aanmerkelijk grotere afstand van de bestaande burgerwoningen gesitueerd. Ook de omvormers worden op een afstand van minimaal 30 meter gesitueerd.

5.7 Verkeer en parkeren

In de voorgenomen ontwikkeling worden de agrarische gronden, tijdelijk, in gebruik genomen als zonneveld. Een dergelijke ontwikkeling heeft geen grote gevolgen voor het verkeer en parkeren.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De realisatie van het zonneveld heeft geen grote gevolgen voor het verkeer en het parkeren. Het zonneveld moet voornamelijk in de aanlegfase en in de ontmantelingsfase bereikt worden en daarnaast alleen op heel beperkte schaal ten behoeve van het beheer. Het zonneveld wordt, om veiligheidsredenen, niet openbaar toegankelijk.

Het zonneveld kan op een veilige manier (zonder overlast voor omwonenden) worden ontsloten op de Rooijseweg. Binnen het plangebied wordt ruimte gecreëerd voor het parkeren van enkele voertuigen ten behoeve van het beheer en onderhoud. Rondom het panelenveld zijn onverharde beheerpaden van ongeveer 4,5m gepland.

5.8 Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Op 1 april 2011 is het gewijzigde Besluit milieueffectrapportage in werking getreden. Een belangrijke wijziging betreft het indicatief maken van de drempelwaarden in onderdeel D (betreft de m.e.r.-beoordeling) van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage.

Concreet betekent dit dat het bevoegd gezag zich er nog steeds van moet vergewissen of activiteiten geen aanzienlijke milieugevolgen kunnen hebben. Ook wel genoemd de 'vergewisplicht'. Het komt erop neer dat voor elk besluit of plan, dat betrekking heeft op activiteiten die voorkomen op de D-lijst, beoordeeld moet worden of er een MER opgesteld dient te worden. Voor projecten of activiteiten die beneden de drempelwaarden vallen moet een toets worden uitgevoerd of belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen worden uitgesloten. Voor deze toets wordt de term vormvrije m.e.r.-beoordeling gehanteerd. Deze vormvrije m.e.r.-beoordeling kan tot twee conclusies leiden:

- belangrijke nadelige milieugevolgen zijn uitgesloten: er is geen m.e.r. beoordeling noodzakelijk;
- belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu zijn niet uitgesloten: er moet een m.e.r.-beoordeling plaatsvinden of er kan direct worden gekozen voor m.e.r.

De toetsing in het kader van de vormvrije m.e.r.-beoordeling dient te geschieden aan de hand van de selectiecriteria in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling. In deze bijlage staan drie hoofdcriteria centraal:

- de kenmerken van het project;
- de plaats van het project;
- de kenmerken van de potentiële effecten.

Relatie met de voorgenomen ontwikkeling
De realisatie van een zonneveld wordt niet gezien als activiteiten zoals benoemd in het Besluit MER (C en D-lijst). Het project maakt een (tijdelijke) functiewijziging naar een zonneveld mogelijk. Dergelijke ontwikkelingen zijn geen onderdeel van de D-lijst van het Besluit m.e.r. Een m.e.r.-beoordeling of vormvrije m.e.r. is niet benodigd voor het voorgenomen plan. Uit jurisprudentie[2] is gebleken dat een zonneveld niet kan worden aangemerkt als een 'industriële installatie bestemd voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water' (cat. D 22.1), omdat een zonneveld geen thermische (verbrandings)installatie betreft. In een zonneveld wordt

[2] *Zie: ABRvS 14 augustus 2019, ECLI:NL:RVS:2019:2770.*

immers geen thermische energie opgewekt of gebruikt voor de productie van elektriciteit, stoom en warm water, maar wordt stralingsenergie (zonlicht) rechtstreeks omgezet in elektrische energie.

Daarnaast is uit diezelfde uitspraak gebleken dat een zonneveld evenmin kan worden aangemerkt als een 'stedelijk ontwikkelingsproject' (cat. D 11.2). Bij een stedelijk ontwikkelingsproject kan het gaan om bouwprojecten als woningen, parkeerterreinen, bioscopen, theaters, sportcentra, kantoorgebouwen en dergelijke of een combinatie daarvan. Een zonneveld kan naar het oordeel van de Afdeling niet gelijk worden gesteld met dergelijke ontwikkelingen. Daarbij acht de Afdeling van belang dat de gevolgen voor het milieu van een zonneveld in de kern beperkt zijn tot visuele hinder en landschappelijke aantasting. Om visuele hinder en landschappelijke aantasting te beperken dan wel te voorkomen is een landschappelijk inrichtingsplan opgesteld, zoals in paragraaf 2.2 is toegelicht. In hoofdstuk 4 en 5 is onderbouwd dat er geen belemmeringen zijn wat betreft milieu- en omgevingsaspecten.

Tijdens de aanlegfase, en tijdens de ontmantelingsfase, zal er kortdurend overlast en hinder kunnen worden ervaren, zonder dat dit resulteert in lange termijn effecten dan wel schade. Het zonneveld wordt overigens aangelegd met respect voor de bodem (die landbouwkundig van mindere kwaliteit blijkt) en door de open cultuur is ook hier geen schade te verwachten. De constructie wordt zodanig aangelegd dat er geen schade ontstaat en het systeem makkelijk demontabel is. De locatie is onderzocht op het gebied van aanwezige ecologische, archeologische en cultuurhistorische waarden. Hieruit blijkt dat het gebied geschikt is voor planontwikkeling. De locatie is niet gelegen in een Natura 2000-gebied, Natuur Netwerk Nederland-zonering of andere relevante beschermde gebieden.

Resumerend zullen er zowel tijdens de aanlegfase, als tijdens de gebruiksfase, als tijdens de ontmantelingsfase, geen belangrijke nadelige gevolgen zijn voor het milieu. Een nadere analyse in de vorm van een aanmeldnotitie voor een vormvrije m.e.r.-beoordeling is vanwege het ontbreken van de activiteit in de D-lijst van het Besluit m.e.r. niet noodzakelijk.

5.9 Lichtreflectie

Schittering van zonnepanelen kan het geval zijn bij polykristallijne zonnepanelen. Bij een lage oostelijke of westelijke zonnestand bestaat de kans dat het licht in een zeer kleine hoek ten opzichte van horizontaal wordt gereflecteerd. Nochtans wordt zonlicht dat op de panelen valt voor een groot deel door de panelen zelf opgenomen, waardoor de hinder van lichtreflectie minimaal is. Vanaf de omliggende erven heeft men minimaal zicht op het perceel en heeft een zonneveld weinig impact. Om te voorkomen dat de omgeving mogelijk hinder van lichtreflectie ondervindt worden landschapselementen toegevoegd in het zonneveld. Met bestaande en nieuwe landschapselementen (zie paragraaf 2.2) wordt het licht opgevangen en reflecteert het niet. De dichtstbijzijnde woningen staan op meer dan 500 meter van het zonneveld vandaan en zullen door de inpassing van deze landschapselementen dan ook geen hinder ondervinden, aangezien deze het zonlicht blokkeren. Voor automobilisten geldt hetzelfde.

Om eventuele schittering te voorkomen maakt Enovos gebruik van zonnepanelen waarbij er geen weerkaatsing is van het zonlicht. Ook worden speciale coatings toegepast om schittering tegen te gaan.

5.10 Elektromagnetische straling

Zowel bij de omvormers als de transformatoren zullen extreem laagfrequente elektromagnetische velden (ELF) vrijkomen. Ten aanzien van elektromagnetische straling bij hoogspanningsmasten hanteert de overheid een voorzorgprincipe waarbij een grens wordt aangehouden van 0,4 micro Tesla (μT). Dit voorzorgsprincipe dient daarmee ook gehanteerd te worden bij de ontwikkeling van een zonneveld, door de afstand van een zonneveld tot woningen en andere gevoelige bestemmingen zodanig te laten zijn dat de magnetische veldsterkte bij de

gevoelige bestemmingen niet boven de advieswaarde van 0,4 µT komt. In het RIVM 'Verkenning van extreem-laagfrequente (ELF) magnetische velden bij verschillende bronnen' (RIVM-rapport 609300011/2009) wordt aandacht besteed aan elektromagnetische velden als gevolg van de aanwezigheid van transformatorstations. De sterkte van deze velden neemt sterk af wanneer de afstand tot de bron groter wordt. Uit het onderzoek blijkt dat 0,4 µT wordt bereikt op een afstand van maximaal 7 meter van onderzochte transformatorstations.

Relatie met voorgenomen ontwikkeling
Zowel de omvormers als de transformatoren liggen op circa 300 meter van de dichtstbijzijnde 'gevoelige bestemmingen' af. Daarmee vallen zij ruim buiten de maximaal 7 meter die de overheid hanteert als voorzorgprincipe. Er kan dan ook gesteld worden dat de elektromagnetische straling geen gezondheidsrisico vormt voor omwonenden.

5.11 Warmteontwikkeling

Recente (2013) studies (o.a. Analysis of the potential for a heat Island Effect in Large Solar Farms, Columbia University) hebben onderzocht of er bij zonnevelden sprake is van '(Urban) Heat Island Effects'. Uit onderzoeken is gebleken dat er onder bepaalde condities sprake kan zijn van een hogere temperatuur direct boven zonnevelden. Direct rondom zonnevelden zijn eventuele temperatuurverschillen deels, dan wel geheel te verwaarlozen, afhankelijk van de windrichting en eventuele neerslag. Het is dan ook niet te verwachten dat er sprake zal zijn van significante temperatuurverschillen in de omgeving van het zonneveld, door de komst van dit zonneveld. Daarbij komt dat er bij de voorgenomen ontwikkeling rondom het zonneveld groene landschapselementen worden toegevoegd en de ruimte onder de panelen zal bestaan uit een bloem- en kruidenrijk grasland. Dit zorgt ervoor dat afkoeling door verdamping blijft plaatsvinden.

5.12 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn alle relevante milieuaspecten beschreven. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de voorgenomen ontwikkeling geen milieubelemmeringen met zich meebrengt.

6 Uitvoerbaarheid

6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de uitvoerbaarheid van het te ontwikkelen plan. De ruimtelijke uitvoerbaarheid, de maatschappelijke uitvoerbaarheid en de economische uitvoerbaarheid wordt beschreven.

6.2 Ruimtelijke uitvoerbaarheid

In voorgaande hoofdstukken is beschreven hoe het voorgenomen project past binnen het van toepassing zijnde overheidsbeleid. Geconstateerd is dat er geen omgeving- en milieukundige belemmeringen zijn. Ruimtelijk is de voorgenomen ontwikkeling daarmee uitvoerbaar.

6.3 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

6.3.1 Omgevingsproces

Voor het omgevingsproces is onder andere een informatieavond georganiseerd en is Enovos in gesprek gegaan met direct omwonenden. In paragraaf 2.2.10 is dit nader toegelicht.

6.3.2 Vooroverleg

Er wordt vooroverleg, als bedoeld in artikel 3.1.1. Bro, gevoerd met de Provincie Noord-Brabant. Daarnaast is er ook afstemming geweest met het waterschap. Hieruit blijkt dat waterschap geen lopende opgaven heeft betreft deze watergang.

6.3.3 Zienswijzen

De ontwerp omgevingsvergunning wordt voor de duur van zes weken voor zienswijzen ter inzage gelegd. Na deze termijn wordt het resultaat van de terinzagelegging in deze ruimtelijke onderbouwing weergegeven.

6.4 Economische uitvoerbaarheid

6.4.1 Kostenverhaal gemeente

Met de initiatiefnemer wordt een overeenkomst gesloten, waarin onder andere het verhalen van eventuele planschade wordt geregeld. De vaststelling van een exploitatieplan is niet noodzakelijk.

6.4.2 Financiering Zonneveld

De realisatie van het zonneveld doet Enovos voor eigen rekening en risico. Hierbij is het wel noodzakelijk dat het zonneveld in de nabijheid wordt aangesloten op het net. Hiertoe heeft afstemming plaatsgevonden met de netwerkbeheerder, waaruit bleek dat dit hier mogelijk is. Ook is er SDE++ subsidie noodzakelijk, die kan worden aangevraagd nadat een omgevingsvergunning voor de realisatie van het zonneveld is verleend.

6.5 Conclusie

Uit de voorliggende ruimtelijke onderbouwing blijkt dat het voorgenomen plan ruimtelijk, maatschappelijk, en economisch uitvoerbaarheid is. De voorgenomen ontwikkeling kan dus worden gerealiseerd.

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl